

Projekt zefektivnění finančního řízení nebankovní platební instituce

Bc. Lucie Kosířová

Diplomová práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav financí a účetnictví
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie Kosířová**
Osobní číslo: **M12011**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Finance**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Projekt zefektivnění finančního řízení nebankovní platební instituce**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Provedte literární rešerši problematiky nebankovních platebních institucí.

II. Praktická část

- Provedte analýzu finančních metod specifických pro nebankovní platební instituci.
- Doporučte vhodné postupy pro zpracování výkazů ČNB.
- Navrhněte opatření a nástroje pro efektivní finanční řízení nebankovní platební instituce.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70 stran
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BABOUČEK, Ivan. Regulace činnosti bank. Vyd. 3. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2009, 318 s. ISBN 978-80-7265-144-3.

ČESKO. Zákon č. 284/2009 o platebním styku ze dne 4. září 2009. In: Sběrka zákonů České republiky. Břeclav: Moraviapress, 2009, s. 4174-4228. ISSN 1211-1244.

GREENSPAN, Alan. Remarks on Evolving Payment System Issues. Journal of Money, Credit and Banking, roč. 28, č. 4, 2012, s. 689-695. ISSN 0022-2879.

KRUEGER, Malte. E-money regulation in EU. In: Robert Pringle and Matthew Robinson (eds.), E-Money and Payment Systems Review, London: Centralbanking, 2002, s. 239-251. ISBN 1902182189.

REVENDA, Zbyněk. Centrální bankovnictví. 3., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2011, 558 s. ISBN 978-80-7261-230-7.

Vedoucí diplomové práce: Ing. Blanka Kameníková, Ph.D.
Ústav financí a účetnictví
Datum zadání diplomové práce: 22. února 2014
Termín odevzdání diplomové práce: 2. května 2014

Ve Zlíně dne 22. února 2014

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

Ing. Eliška Pastuszková, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací.

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledek obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být sčít nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlášení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce požítovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 7. 4. 2014

M. J. J. J.

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo

(2) Není-li ujednáno jinak, může autor školního díla své dílo učit či poskytnout jinou licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výjímky jin dosaženého v souvislosti s učením díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložil, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výjímky dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1

ABSTRAKT

Cílem této diplomové práce je zavedení nástrojů pro efektivní řízení finančních prostředků v platební instituci. Stanovit vhodné postupy a opatření pro výkaznictví stanovené regulátorem, kterým je Česká národní banka. Teoretická část diplomové práce se zabývá poskytovateli platebních služeb, kteří mohou v České republice působit a podmínkami, které musí splňovat. Praktická část je zaměřena na představení instituce a vysvětlení platebních metod, které poskytuje. Zabývá se také zanalyzováním specifik pro danou instituci a analýzou multibankovních systémů, na základě které bude navrhováno řízení toku peněz v instituci z více hledisek. Poté navrhuje řešení k efektivnímu řízení finančních prostředků mezi účty instituce, výpočet kapitálové přiměřenosti a v neposlední řadě výkaznictví pro Českou národní banku. Závěr práce je zaměřen na zhodnocení výsledků a výběr nejvhodnějších variant.

Klíčová slova:

platební instituce, poskytovatel platebních služeb, licence, regulace, Česká národní banka, kapitálová přiměřenost

ABSTRACT

This theses deals with implementation of instruments to improve management of financial resources in payment institution. It suggests appropriate procedures for mandatory reporting to Česká národní banka. The theoretical part of the theses discuss the legal environment of payment institutions in the Czech Republic. First section of the practical part introduces the company and describes payment methods that it offers. Then it analyzes key specifics and available multi-bank systems. Based on this analysis there is suggested a suitable software solution and better cash flow management among company bank accounts. Further there is discussed capital adequacy computation and suggested processes for reporting to Česká národní banka. All results and conclusions are summarized in the final part.

Keywords:

Payment institution, payment service provider, license, regulation, Czech National Bank, capital adequacy.

Ráda bych poděkovala vedoucí mé diplomové práce paní Ing. Blance Kameníkové, Ph.D. za odborné vedení, připomínky, podněty a také za ochotu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	12
I TEORETICKÁ ČÁST	14
1 BANKOVNÍ SOUSTAVA ČR	15
1.1 CENTRÁLNÍ BANKA.....	16
1.1.1 Úkoly ČNB.....	16
1.2 OBCHODNÍ BANKY.....	17
1.2.1 Univerzální a specializované banky.....	17
2 POSKYTOVATELÉ PLATEBNÍCH SLUŽEB	19
2.1 DŮLEŽITÉ POJMY	19
2.1.1 Platební služba	19
2.1.2 Elektronické peníze.....	19
2.1.3 Osoby oprávněné poskytovat platební služby	20
2.2 POSKYTOVATEL PLATEBNÍCH SLUŽEB MALÉHO ROZSAHU.....	20
2.2.1 Registr poskytovatelů platební služeb malého rozsahu.....	20
2.2.2 Vymazání z registru.....	20
2.3 NEBANKOVNÍ PLATEBNÍ INSTITUCE	21
2.3.1 Povolení k činnosti platební instituce	21
2.3.2 Odnětí povolení k činnosti platební instituce.....	22
2.3.3 Některé podmínky činnosti výkonu platební instituce	22
2.4 VYDAVATEL ELEKTRONICKÝCH PENĚZ MALÉHO ROZSAHU	23
2.5 INSTITUCE ELEKTRONICKÝCH PENĚZ.....	23
3 PLATEBNÍ SYSTÉMY	25
3.1 POVINNOSTI POSKYTOVATELE A UŽIVATELE PLATEBNÍCH SYSTÉMŮ	25
3.1.1 Autorizace transakce	26
3.1.2 Lhůty pro provádění transakcí.....	26
3.1.3 Odpovědnost za neautorizované transakce	26
3.1.4 Vrácení transakce po autorizaci	27
3.2 SPRÁVNÍ DELIKTY A POSTIHY	28
4 ZABEZPEČENÍ ON-LINE PLATEB	29
4.1 BEZPEČNOSTNÍ RIZIKA.....	29
4.2 PROSTŘEDKY OCHRANY	29
5 REGULACE A DOHLED	31
5.1 JEDNOTNÁ LICENCE PRO BANKY	31
5.1.1 Činnosti vykonávané v rámci jednotné licence.....	32
5.2 JEDNOTNÁ LICENCE PRO POSKYTOVATELE PLATEBNÍCH SLUŽEB.....	32
5.3 VYHLÁŠKY, SMĚRNICE A NAŘÍZENÍ.....	33
5.3.1 Vyhláška č. 141/2011 Sb.....	33
5.3.2 Vyhláška č. 142/2011 Sb.....	34

5.3.3	Směrnice č. 2007/64/ES	34
5.3.4	Nařízení ECB/2013/43	34
5.4	VÝKAZNICTVÍ NEBANKOVNÍCH INSTITUCÍ	35
5.4.1	Čtvrtletní rozvaha instituce	35
5.4.2	Čtvrtletní výkaz zisku a ztráty instituce	35
5.4.3	Hlášení o kapitálu instituce	35
5.4.4	Hlášení o přípustných aktivech instituce	36
5.4.5	Hlášení o organizační struktuře instituce	36
5.4.6	Vybrané položky z účetních výkazů.....	36
5.4.7	Hlášení o objemu platebních transakcí a vydaných elektronických peněz	36
II	PRAKTICKÁ ČÁST	37
6	PROFIL SPOLEČNOSTI	38
6.1	ZÁKLADNÍ FINANČNÍ DATA	39
6.2	VZTAH K ZÁKAZNÍKŮM	41
6.3	PLATEBNÍ METODY	42
6.3.1	Tlačítko	42
6.3.2	Platba kartou.....	44
6.3.3	Mobito	46
6.3.4	Složenka	47
6.3.5	Supercash	48
6.3.6	Shrnutí	49
6.4	BANKOVNÍ ÚČTY V INSTITUCI	49
6.4.1	Komplikace se strukturou účtů.....	51
6.5	CHARAKTERISTIKA ODVĚTVÍ	52
6.5.1	Porterův model	53
6.5.2	Srovnání s konkurencí.....	56
6.6	SWOT ANALÝZA.....	57
7	ANALÝZA MULTIBANKOVNÍCH SYSTÉMŮ	59
7.1	SYSTÉM MULTICASH	60
7.1.1	Bezpečnostní politika v Multicashi	60
7.1.2	Banky podporující MC.....	61
7.2	SYSTÉM GEMINI	61
7.2.1	Banky podporující Gemini	62
7.3	SROVNÁNÍ BANKOVNÍCH SYSTÉMŮ.....	62
7.3.1	Multicash.....	63
7.3.2	Gemini.....	64
7.4	SHRUTÍ.....	64
8	ANALÝZA FINANČNÍCH METOD A SPECIFIK.....	66
8.1	ZVLÁŠTNÍ REŽIM ÚČTŮ	66
8.1.1	Fond pojištění vkladů.....	66

8.2	VYKAZOVÁNÍ OBJEMU PENĚŽ A PENĚŽNÍCH ZŮSTATKŮ	67
8.2.1	Současný stav vykazování	67
8.3	PENĚŽNÍ TRANSFERY MEZI ÚČTY	68
8.3.1	Výhody současného systému	68
8.3.2	Nevýhody současného systému	69
8.3.3	Možná východiska	69
8.4	KAPITÁLOVÁ PŘIMĚŘENOST PLATEBNÍ INSTITUCE	70
8.5	ŘÍZENÍ LIKVIDITY	71
9	NÁVRH SYSTÉMU K ŘÍZENÍ TOKU PENĚŽ.....	72
9.1	SOUČASNÁ RYCHLOST VYŘÍZENÍ	73
9.2	SOUČASNÉ NÁKLADY	74
9.3	OPTIMALIZACE Z HLEDISKA RYCHLOSTI PŘEVODU S MULTICASH	74
9.3.1	Rychlost vyřízení	75
9.3.2	Budoucí náklady	75
9.4	OPTIMALIZACE Z HLEDISKA NÁKLADŮ S MULTICASH	76
9.4.1	Rychlost vyřízení	76
9.4.2	Budoucí náklady	77
9.5	KALKULACE NÁKLADŮ PENĚŽNÍCH TOKŮ PŘES GEMINI	77
9.6	ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ	79
10	ZEFEKTIVNĚNÍ METOD ŘÍZENÍ TOKU PENĚŽ MEZI ÚČTY	81
10.1	VYČLENĚNÍ PROSTŘEDKŮ Z PŘIJATÝCH PLATEB	81
10.1.1	Statistika příchozích plateb	81
10.1.2	Návrh trvalých příkazů	82
10.1.3	Využití rezervních prostředků	83
10.1.4	Zhodnocení výsledků	85
10.2	ROZDĚLENÍ PROSTŘEDKŮ NA VÝPLATNÍ ÚČTY	86
10.2.1	Statistiky výplat	87
10.2.2	Určení cílových účtů trvalých příkazů	88
10.2.3	Zhodnocení výsledků	91
11	ZAVEDENÍ VÝPOČTU KAPITÁLOVÉ PŘIMĚŘENOSTI.....	92
11.1	VÝPOČET KAPITÁLOVÉ PŘIMĚŘENOSTI PŘÍSTUPEM B	92
11.1.1	Aktuální vývoj na měsíční bázi	93
11.1.2	Predikce budoucích období	96
11.2	ASPEKTY KAPITÁLOVÉ PŘIMĚŘENOSTI	97
11.2.1	Průběh kontroly kapitálové přiměřenosti	98
12	NÁVRH ZPŮSOBU ZPRACOVÁNÍ DAT PRO VÝKAZY ČNB.....	99
12.1	OBJEMOVÉ VÝKAZY	99
12.1.1	Objem peněžních prostředků	99
12.1.2	Zůstatky na sběrných účtech	101

12.2	KAPITÁLOVÁ PŘIMĚŘENOST	102
13	OPATŘENÍ KE SLEDOVÁNÍ LIKVIDITY.....	103
13.1.1	Běžná likvidita	103
13.1.2	Pohotová likvidita	104
13.1.3	Okamžitá likvidita.....	104
13.2	ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ	105
14	ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ	106
	ZÁVĚR	108
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	109
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	112
	SEZNAM OBRÁZKŮ	113
	SEZNAM TABULEK.....	114
	SEZNAM PŘÍLOH.....	116

ÚVOD

Uplatnění platebních institucí na trhu elektronického obchodování, představuje v současné době v České republice nový doposud nezmapovaný trend. S rozvojem elektronického obchodu a elektronického platebního styku, narůstá počet společností, které se tímto bezhotovostním platebním stykem začínají zabývat a v této oblasti podnikat. Diplomová práce pojednává o platební instituci, která jako první platební instituce v Česku poskytuje platební bránu s výběrem několika platebních metod.

Společnost se stala nově platební institucí, dříve vlastnila licenci pro poskytovatele služeb malého rozsahu a nebyla tak přísně regulována ČNB. Nyní po získání licence bylo tedy nutné zavést rozsáhlé množství interních úprav a vnitřních předpisů, jednak kvůli výkaznictví, tak kvůli finančnímu řízení společnosti z hlediska peněžních toků.

Cílem této diplomové práce je tedy zavést nástroje pro efektivní řízení finančních prostředků v platební instituci a stanovit vhodné postupy a opatření pro výkaznictví stanovené Českou národní bankou, které se platební instituce zodpovídá a je jí striktně regulována.

Teoretická část diplomové práce se zabývá bankovní soustavou a do ní zařazenými poskytovateli platebních služeb, kteří mohou v České republice působit. Podmínkami, které musí každý z těchto poskytovatelů plnit a regulací, jež přísně podléhají. Zákonnou úpravou platebních systémů a v neposlední řadě vyhláškami, které se na platební instituci vztahují a výkaznictvím. V úvahu jsou zde brány pouze vyhlášky a nařízení, týkající se výhradně finančních náležitostí.

Praktická část je nejdříve zaměřena na představení společnosti, vysvětlení platebních metod, které poskytuje a pozici platební instituce v odvětví. V další kapitole se práce zabývá zanalyzováním současného stavu finančních metod a specifik pro platební instituci. Na základě analýz budou v dalších částech navrhovány řešení a opatření k efektivnějšímu řízení financí a vhodnému zpracování výkazů pro Českou národní banku. Kapitola sedm se zabývá analýzou multibankovních systémů, na základě které bude v kapitole devět navrhováno řízení toku peněz z hlediska rychlosti bankovního převodu a nákladovosti. V kapitole deset je navrhováno řízení toku peněz mezi jednotlivými účty platební instituce a v dalších kapitolách zavedení výpočtu kapitálové přiměřenosti a zpracování finančních dat pro Českou národní banku.

Tuto oblast jsem se rozhodla zpracovávat, protože pojem platební instituce, je v podstatě novinkou v této nové oblasti platebního styku a elektronického obchodu, který vznikl teprve před pěti lety. Obyčejná obchodní společnost se rozhodne poskytovat platební služby a najednou je kontrolována a dozorována nejen finančními úřady a státní správou, jak byla zvyklá, ale stane se striktně řízena a kontrolována Českou národní bankou, protože k obdržení povolení pro poskytování služeb malého rozsahu se stačí společnosti jen registrovat a nemusí být zvláště prověřována. V této oblasti podnikání zatím nejsou stanoveny ani doporučeny žádné metodiky, jak platební instituci řídit, tak aby plnila všechny své povinnosti vůči příslušným orgánům. Na společnosti, které se rozhodnou stát platebními bránami pro elektronické obchodování se vychrlí jen rozsáhlé množství zákonů, vyhlášek, nařízení jak od České národní banky, tak Evropské unie i Evropské centrální banky. Nebankovní platební instituce si při zakládání a v prvních letech podnikání nemusí být ani vědomy toho, co vše musí plnit a dodržovat, dokud na ně nepříjde kontrola z České národní banky, která jim poté jejich získanou licenci může velmi rychle odebrat nebo stanovit tak vysoký finanční postih, který by společnost nemusela zvládnout uhradit.

Pevně věřím, že tato diplomová práce bude k užítku i dalším obchodním společnostem, které se chystají vstoupit částečně do bankovního sektoru a chtějí se stát poskytovateli služeb malého rozsahu nebo platebními institucemi a pomůže jim odstranit překážky, které jsou s touto oblastí spojeny. Tato práce slouží v konkrétní platební instituci jako manuál, podle kterého se bude společnost řídit, tak aby byla v souladu s předpisy České národní banky.

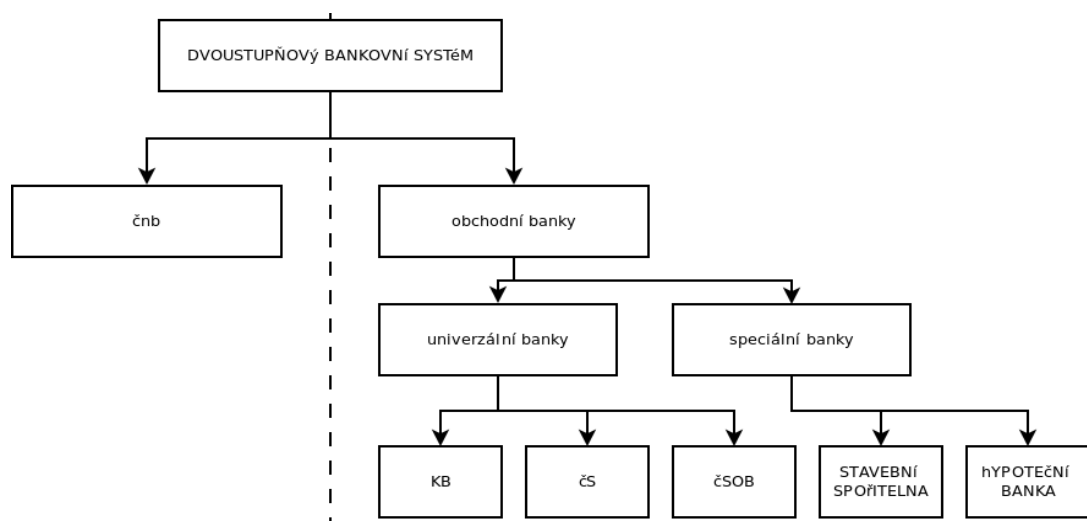
I. TEORETICKÁ ČÁST

1 BANKOVNÍ SOUSTAVA ČR

Do roku 1990 existoval v České republice jedinstupňový bankovní systém, kdy centrální banka nebyla institucionálně oddělena od ostatních bank. V současné době v Česku a v ostatních tržních ekonomikách existuje už dvoustupňový bankovní systém, ve kterém je funkčně odděleno centrální a obchodní bankovníctví. Centrální banka v tomto systému neprovádí činnosti, které spadají do oblasti působení obchodních bank, např. neúvěřuje podnikatelský sektor a neřídí činnost ostatních bank. ČNB pouze danými pravidly reguluje množství bank na daném trhu a dohlíží na ně. Kašparovská ve své knize *Banky a komerční obchody* uvádí, že základním posláním centrálních bank je péče o měnový vývoj. (Kašparovská, 2010, s. 20)

V tomto bankovním systému první stupeň tvoří centrální banka a druhý stupeň tvoří ostatní komerční banky. Komerční banky se mohou dělit na specializované a univerzální. Univerzální banky poskytují služby investičního i obchodního charakteru, zato specializované banky poskytují pouze investiční bankovníctví. (Sekerka, 2010, s. 13-16)

Obchodní komerční banky podnikají s penězi za účelem zisku v široce vymezeném rámci daném pravidly regulace. Činnost bank tedy není řízena žádnými rozepsanými plány od centrální banky. Banky jsou v podstatě zcela samostatné při vlastním rozhodování a jejich výsledky hospodaření si ovlivňují samy. Česká národní banka vykonává především dohled nad komerčními bankami a finančním trhem na základě zmocnění v zákoně č. 6/1993 Sb., o České národní bance. (Reveda, 2011, s. 19)

Obr. 1. Schéma dvoustupňového bankovního systému, (Zdroj: vlastní zpracování dle Sekerka, 2010, s. 36)

1.1 Centrální banka

Česká národní banka je ústřední bankou České republiky a orgánem vykonávající dohled nad finančním trhem se sídlem v Praze. Zároveň je součástí Evropského systému centrálních bank a podílí se na plnění cílů a úkolů tohoto systému podle Smlouvy o fungování Evropské unie a podle Protokolu o statutu Evropského systému centrálních bank. (Česko, 2009, s. 2)

Hlavním cílem České národní banky je péče o cenovou stabilitu, dále o finanční stabilitu a o bezpečné fungování finančního systému v České republice. Centrální banka jedná v souladu se zásadou otevřeného tržního hospodářství. Podle Beláse mají centrální banky klíčovou roli ve finančním systému každé země. (Česko, 2009, s. 2, Belás, 2010, s. 39)

1.1.1 Úkoly ČNB

Česká národní banka plní tyto úkoly:

- a) Určuje měnovou politiku
- b) Vydává bankovky a mince
- c) Řídí peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank
- d) Vykonává dohled nad osobami působícími na finančním trhu
- e) Rozpoznává, sleduje a posuzuje rizika ohrožení stability finančního systému

Česká národní banka při plnění svých úkolů spolupracuje s ústředními bankami jiných států a zahraničními orgány zabývajícími se dohledem nad finančním trhem. Nezávislost centrální banky je zaručena tím, že nesmí při plnění svých cílů a výkonu dalších činností přijímat ani vyžadovat pokyny od prezidenta republiky, parlamentu, vlády, správních úřadů ani od jakéhokoliv jiného subjektu.

ČNB řídí bankovní rada, jejímiž členy jsou guvernér, dva viceguvernéři a čtyři další členové bankovní rady. Všechny členy bankovní rady jmenuje prezident republiky na nejvýše dvě šestiletá období. V současné době je guvernérem ČNB Miroslav Singer. (Pulpánová, 2007, s. 153)

1.2 Obchodní banky

Jako banka mohou v České republice působit pouze akciové společnosti, které k této činnosti získaly licenci, kterou vydává Česká národní banka, podle zákona o bankách. Licenci vydává ČNB na základě posouzení žádosti na dobu neurčitou a obsahuje výčet činností, které je banka oprávněna provozovat. V České republice mohou působit i pobočky zahraničních bank, které jsou organizační složkou těchto bank. Stejná pravidla platí i pro zahraniční banky mimo EU, které musí takéž žádat o licenci. (Sekerka, 2010, s. 36.)

V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie se rozšířily také možnosti podnikání bank se sídlem v EU. Tyto subjekty mohou využívat princip tzv. jednotné licence, na jehož základě je držitel licence udělené domovským orgánem dohledu oprávněn vykonávat činnosti vyplývající z jeho licence i na území jiného členského státu Evropské unie bez nutnosti žádat o licenci tohoto státu. Princip jednotné licence je upraven ve směrnici evropského parlamentu č. 2007/64/ES (Česká národní banka, 2004, s. 1.)

1.2.1 Univerzální a specializované banky

Ve vyspělých zemích působí univerzální i specializované banky, největšími obchodními bankami jsou vždy univerzální. Současně platí, že velké banky bývají obvykle univerzální a malé banky spíše specializované. Specializace bankám umožňuje nabízet kvalitnější služby. Tyto menší banky specializované jsou zpravidla méně konkurenceschopné v procesech koncentrace a internacionalizace světového bankovníctví a z tohoto pohledu je u nich vyšší riziko úpadku. Na druhou stranu, kolaps menší specializované banky nemá na bankovní systém tak nežádoucí dopady jako kolaps velké univerzální banky. (Kašparovská, 2010, s. 21-26.)

Vznik stále nových instrumentů a bankovních služeb je příležitostí nejen pro další zakládání specializovaných bank, ale i pro jejich rychlý rozvoj a zvýšení konkurenční schopnosti. Velké univerzální banky se dostávají do problémů s řízením rizik a vnitřní kontrolou. Univerzálnost banky je sama o sobě drahá, banky dělají příliš mnoho věcí v příliš mnoha oblastech. Existence a činnost specializovaných bank tedy zvyšují nároky na regulaci a dohled bankovního systému. (Revenda, 2011, s. 21-24)

Speciální bankou je např. Stavební spořitelna, ČMZRB, Hypoteční banka a univerzálními bankami jsou např. Česká spořitelna, ČSOB banka a Komerční banka.

2 POSKYTOVATELÉ PLATEBNÍCH SLUŽEB

Poskytovatelem platebních služeb jsou vždy instituce, které dostanou speciální povolení od centrální banky. Tyto instituce nejsou upraveny zákonem o bankách č. 21/1992 Sb., jelikož se nejedná přímo o banky, ale jejich platební systémy a provoz jsou součástí bankovního platebního styku, protože pomocí nich jsou převáděny peníze z bankovních účtů různých institucí na bankovní účty bank a klientů. Z tohoto důvodu musí být upraveny jiným předpisem.

Nebankovní platební instituce jsou upraveny zákonem č. 284/2009 Sb., o platebním styku. Tento zákon navazuje na předpis Evropské unie a upravuje činnost osob oprávněných poskytovat platební služby a vydávání elektronických peněz. Účast, v platebních systémech, práva a povinnosti poskytovatelů platebních služeb, uživatelů platebních služeb a práva a povinnosti vydavatelů elektronických peněz. (Evropská unie, 2007, Česko, 2009, s. 4174)

2.1 Důležité pojmy

Před rozborem tématu platebních institucí je vhodné si nejprve vymezit některé pojmy, které se v této problematice objevují.

2.1.1 Platební služba

Platební službou je služba, která umožňuje vložení a výběr hotovosti prostřednictvím platebního účtu vedeného u poskytovatele. Blíže se jedná o provedení převodu peněžních prostředků z platebního účtu, k němuž dává platební příkaz plátce, příjemce, nebo plátce prostřednictvím příjemce.

Platební službou není zásadně např. přeprava, sběr, zpracování a doručení bankovek a mincí, nebo směnářská činnost či vydávání šeků, směnek, poštovních poukazů a platebních prostředků, které slouží pouze k zaplacení zboží nebo služeb v prostorách využívaných vydavatelem. (Evropská unie, 2007, Česko, 2009, s. 4176)

2.1.2 Elektronické peníze

Elektronické peníze jsou prozatím vydávány pouze nebankovními subjekty na základě povolení České národní banky. Těmito penězi se rozumí peněžní hodnota, která

představuje pohledávku vůči tomu, kdo ji vydal. Hodnota je uchovávaná elektronicky a vydávaná proti přijetí peněžních prostředků za účelem provádění platebních transakcí. Dále je přijímána jinými osobami než tím, kdo ji vydal. (Evropská unie, 2009, Česko, 2009, s. 4177).

2.1.3 Osoby oprávněné poskytovat platební služby

Subjekty, které mohou poskytovat platební služby kromě bank:

- Spořitelni a úvěrová družstva dle Zákona č. 87/1995 Sb.
- Poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu
- Platební instituce
- Vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu
- Instituce elektronických peněz
- Zahraniční instituce elektronických peněz

2.2 Poskytovatel platebních služeb malého rozsahu

Poskytovatel této kategorie je oprávněn poskytovat platební služby na základě zápisu do registru poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu a to pouze tehdy, jestliže měsíční průměr jím provedených transakcí v Evropském hospodářském prostoru, za posledních 12 měsíců nepřesahuje částku odpovídající 3 000 000 eur.

2.2.1 Registr poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu

Česká národní banka zapíše do registru žadatele, který:

- Má sídlo podnikání v členském státě, ve kterém skutečně podniká
- Jehož obchodní plán je podložen reálnými ekonomickými propočty
- Vedoucí osoba žadatele nebyla odsouzena za trestný čin proti majetku či hospodářský trestný čin, nebo trestný čin v souvislosti s financováním terorismu

2.2.2 Vymazání z registru

Zrušení registrace poskytovatele platebních služeb malého rozsahu může nastat:

- Bylo-li vydáno rozhodnutí o úpadku nebo poskytovatel zanikl
- Poskytovatel požádal o zrušení

- Poskytovatel porušil opakovaně nebo závažným způsobem své povinnosti stanovené zákonem o platebním styku
- Registrace byla provedena na základě nepravdivých nebo neúplných údajů. (Česko, 2009, s. 4284-4286)

2.3 Nebankovní platební instituce

Platební instituce je právnická osoba, která je oprávněna poskytovat platební služby na základě povolení k činnosti platební instituce, které jí udělila ČNB.

Platební instituce je oprávněna:

- Poskytovat platební služby uvedené v povolení k činnosti
- Provádět činnosti související s poskytováním platebních služeb včetně poskytování úvěrů
- Provozovat platební systém s výjimkou platebního systému s neodvolatelností zúčtování

Úvěrem se rozumí jakákoliv forma dočasně poskytnutých peněžních prostředků. (Evropská unie 2007, Česko, 2009, s. 4177)

2.3.1 Povolení k činnosti platební instituce

Česká národní banka udělí povolení k činnosti platební instituce žadateli, který:

- Je právnickou osobou
- Má sídlo v ČR
- Má počáteční kapitál ve výši od 20 000 – 125 000 EUR podle druhu platební služby, kterou poskytuje
- Jehož obchodní plán a rozpočet je na první 3 účetní období podložen reálnými ekonomickými propočty
- Jehož technické, věcné, personální a organizační předpoklady jsou vhodné pro poskytování platebních služeb
- Jehož řídicí a kontrolní systém splňuje bezpečnostní požadavky stanovené zákonem
- Zabezpečuje ochranu peněžních prostředků, které mu uživatelé svěřili
- Jehož podnikání spočívající v jiné činnosti než poskytování platebních služeb nepředstavuje hrozbu pro finanční stabilitu platební instituce

- Na němž mají kvalifikovanou účast osoby, které jsou důvěryhodné a odborně způsobilé zajistit řádné vedení platební instituce
- Jehož účetní závěrka je ověřována auditorem v souladu se zákonem o účetnictví (Česko, 2009, s. 4178)

2.3.2 Odnětí povolení k činnosti platební instituce

Česká národní banka odebere povolení k činnosti platební instituce, jestliže o to platební instituce požádá nebo pokud povolení odejme z důvodu:

- Opakovaného porušování povinností stanovených zákonem o platebním styku
- Nesplnění podmínek pro udělení povolení
- Platební instituce nezačala do 12 měsíců ode dne udělení povolení poskytovat platební služby
- Povolení bylo uděleno na základě nepravdivých nebo neúplných údajů. (Česko, 2009, s. 4179)

Z výše uvedených informací je zřejmé, že poskytovatelem platebních služeb nemůže být jakákoliv firma. Společnosti, které by chtěli na finančním trhu poskytovat platební služby nebo se chtěli stát platební institucí, čeká řada překážek, které musí vyřešit a požadavky, které musí splnit.

2.3.3 Některé podmínky činnosti výkonu platební instituce

Řídící a kontrolní systém – systém musí zahrnovat systém řízení rizik, řádné účetní a administrativní postupy, organizační předpoklady, pravidla vnitřní kontroly, pravidla pro vedení peněžních prostředků, pravidla pro vyřizování stížností a reklamací a systém vnitřní komunikace

Platební instituce je povinna průběžně ověřovat a pravidelně hodnotit přiměřenost a účinnost kontrolního systému.

Ochrana peněžních prostředků - peněžní prostředky svěřené platební instituci musí být odděleny od vlastních peněžních prostředků platební instituce a zároveň musí být následující pracovní den vloženy nebo převedeny na samostatný účet platební instituce

Informační povinnost – platební instituce poskytuje ČNB informace o své finanční situaci a o výsledcích svého hospodaření

Uchovávání dokumentů a záznamů – platební instituce uchovává dokumenty a záznamy, které se týkají plnění povinností platební instituce, alespoň po dobu 5 let ode dne, kdy tyto záznamy vznikly (Česko, 2009, s. 4180-4183)

Kapitálová přiměřenost – platební instituce stejně tak, jako banka musí sledovat kapitálovou přiměřenost. Kapitálová přiměřenost u bank zahrnuje úvěrové a tržní riziko. Opatření o kapitálové přiměřenosti vstoupilo v platnost v roce 2000, a poté bylo novelizováno na základě rozšíření původních basilejských pravidel v tzv. Basel II. Tyto pravidla platí od roku 2004 a jsou závazná pro všechny banky každého národního bankovního systému, který akceptoval Basel I. (Král, 2009, s. 61.)

2.4 Vydavatel elektronických peněz malého rozsahu

Vydavatel elektronických peněz malého rozsahu je ten, kdo může na základě zápisu do registru vydávat elektronické peníze. Vydavatel je oprávněn vydávat peníze pouze tehdy, jestliže platební prostředek vydaný držiteli uchovává el. peníze nejvýše v hodnotě odpovídající 150 eurům a celková výše závazků vydavatele vyplývajících z nevypořádaných částek vydaných peněz nepřesáhne částku 5 000 000 eur nebo jím vydané prostředky jsou přijímány jako platební prostředek pouze omezeným počtem poskytovatelů.

Zápis do registru vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu je obdobný jako u poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu, rovněž i zánik a zrušení registrace. (Evropská unie, 2009, Česko, 2009, s. 4188)

2.5 Instituce elektronických peněz

Instituce elektronických peněz je akciová společnost se sídlem v České republice nebo evropská společnost se sídlem zapsaným na území ČR, která je oprávněna vydávat elektronické peníze. Zároveň je oprávněna vykonávat pouze činnosti související s vydáváním elektronických peněz.

Ve vydávání elektronických peněz viděla poměrně brzy velký význam Evropská komise, proto vydala novou směrnici pro „instituce elektronických peněz“ a zároveň zpochybnila nápad, že pouze banky by měly mít možnost vydávat elektronické peníze.

Evropská unie celkově shledává vydávání elektronických peněz jako základní nástroj pro podporu e-commerce trhu a zároveň doufá, že nová platební technologie přeshraničních plateb bude levnější a podpoří měnovou a skutečnou integraci.¹ (Krueger, M. s. 239-241, 2002).

Instituce elektronických peněz nesmí:

- Poskytovat úvěry
- Nabývat podíl na základním kapitálu nebo hlasovacích právech jiných osob

Povinnosti instituce elektronických peněz:

- Počáteční kapitál instituce musí činit min. 1 000 000 EUR
- Udržování kapitálové přiměřenosti
- Investování peněžních prostředků pouze do aktiv s nízkým rizikem
- Čtvrtletní zveřejňování informací o finanční situaci (Evropská unie, 2009, Česko, 2009, s. 4186)

Instituce elektronických peněz poskytují, tzv. elektronické peněženky, pomocí kterých se dá platit přes internet on-line, které fungují jako předplacené karty nabitě příslušnou peněžní částkou. V určité formě fungují jako elektronické peněžní prostředky také některé typy petrokaret používané k nákupu zboží na benzinových stanicích. (Polouček, 2006, s. 179)

¹ In particular, the Commission saw e-money as an essential tool to foster e-commerce. Moreover, the Commission hoped that new payment technology would make cross-border payments cheaper and foster monetary and real integration

3 PLATEBNÍ SYSTÉMY

Platební systém lze podle Alana Greenspana definovat jako soubor mechanismů, které poskytují nástroj pro převod peněz od jednoho subjektu k druhému a také jako systém, který je spojen množstvím pravidel a procedur.² (Greenspan, 2012, s. 690)

V dnešní době existují nové platební systémy, které se snaží zejména o rychlost a bezpečnost v prostředí internetu. Obchod mezi odběrateli a dodavateli se podstatně zjednodušil a urychlil především s rozvojem internetu a internetového bankovníctví. Možnosti rychlého placení přes internet se postupně rozrůstají a vznikají nám varianty plateb nejen přes propracované elektronické bankovníctví bank, ale především přes různé platební systémy provozované tzn. platebními institucemi.

3.1 Povinnosti poskytovatele a uživatele platebních systémů

Práva a povinnosti účastníků při poskytování platebních služeb musí být vyjádřeny ve smlouvě o platebních službách nebo v rámcové smlouvě. Řízeny a upraveny jsou také obchodními podmínkami společnosti. Všechny tyto podmínky a povinnosti musí vycházet a být v souladu se zákonem o platebním styku.

Provozovatel má nárok na úplatu za užívání systému ve formě provize a to ve výši a za podmínek uvedených v ceníku, který si poskytovatel i uživatel stanoví ve smlouvě.

Provozovatel se většinou zavazuje k tomu, aby umožnil uživateli užití systému k přijímání a zpracování plateb od zákazníků. Zároveň za účelem provozování systému se provozovatel zavazuje vést pro uživatele virtuální platební účet, jeden nebo více a umožnit mu přístup prostřednictvím administračního rozhraní. Platební prostředky shromážděné na virtuálních účtech musí být možné převést na základě žádosti uživatele platebního systému na jeho soukromý bankovní účet. Uživatel zároveň bere na vědomí, že lhůty pro provádění

² „The payment system is mechanism – actually many mechanisms – which, when coupled with rules and procedures, provides and infrastructure for transferring money form one entity in the economy to another“

transakcí jsou ze strany poskytovatele splněny okamžikem připsání peněžních prostředků na platební účet dle zák. č. 284/2009 Sb, o platebním styku.

3.1.1 Autorizace transakce

Platební transakce je autorizována, pokud k ní dá souhlas plátce. Transakce může být autorizována před provedením nebo po provedení. Forma souhlasu k jednotlivým transakcím a postup musí být dohodnut mezi plátcem a poskytovatelem. Je ale možné aby se plátce a poskytovatel dohodli na omezení částky celkové sumy transakcí a rovněž také na velikosti jedné jediné transakce.

Pokud se plátce a poskytovatel ve smlouvě dohodnou lze již autorizovanou transakci stornovat při podezření z podvodného použití nebo při významném zvýšení rizika, že plátce nebude schopen splácen úvěr, který lze čerpat pomocí tohoto platebního prostředku. (Evropská unie, 2007, Česko, 2009, s. 4199)

3.1.2 Lhůty pro provádění transakcí

Poskytovatel zajistí, aby byly peněžní prostředky připsány na účet plátce nejpozději do konce následujícího kalendářního dne od okamžiku přijetí platebního příkazu.

Zároveň platí, že poskytovatel příjemce připsá částku platební transakce na platební účet příjemce v systému neprodleně poté, kdy byla připsána na jeho bankovní účet. Pokud by provozovatel neprovedl transakci ve stanovených lhůtách, hrozí mu postih od České národní banky, postih může být finanční, ale také i formou odnětí licence. (Evropská unie, 2007, Česko, 2009, s. 4202)

Tato podmínka má podstatný vliv na fungování platební instituce, jelikož na základě této podmínky je vyžadována maximální automatizovanost, bezchybnost a každodenní kontrolovatelnost procesů, které v platební společnosti probíhají.

3.1.3 Odpovědnost za neautorizované transakce

Pokud z důvodu nepředvídatelné chyby projde transakce, která není autorizována, tak odpovědnost poskytovatel platebních služeb spočívá v tom, že neprodleně po tom, co je informován uvede účet do stavu, v němž účet byl, kdyby k odepsání částky nedošlo.

Jestliže takovýto postup nepřichází v úvahu z nějakého důvodu, pak musí být částka vrácena plátcovi na jiný účet.

Je však možné, že ztrátu z neautorizované platební transakce nese plátcovi tedy uživatel. Jedná se o případy, kdy byla ztráta způsobena odcizením platebního prostředku nebo zneužitím platebního prostředku, kdy plátcovi nezajistil dostatečnou ochranu jeho bezpečnostních prvků. V těchto případech je plátcovi odpovědný do výše transakce 150 eur.

Pokud je však ztráta způsobena podvodným jednáním ze strany plátcovi nebo tím úmyslně plátcovi z hrubé nedbalosti porušil některou ze svých povinností stanovenou zákonem, musí za ztrátu odpovídat v plné výši.

V případě, že ztráta vznikla až po tom, co plátcovi oznámil ztrátu odcizení nebo zneužití platebního prostředku nebo poskytovatel nezajistil, aby uživatel byl k dispozici vhodné prostředky, umožňující kdykoliv oznámit ztrátu, odcizení nebo zneužití platebního prostředku. (Česko, 2009, s. 4203)

3.1.4 Vrácení transakce po autorizaci

Plátcovi je oprávněn do 8 týdnů ode dne, kdy byly peněžní prostředky odepsány z jeho systémového účtu, požadovat vrácení částky autorizované transakce, pokud v okamžiku autorizace nebyla stanovena přesná platební částka nebo částka transakce převyšuje částku, kterou mohl plátcovi rozumně očekávat.

V rámcové smlouvě si plátcovi a poskytovatel platebního systému mohou dohodnout, že předchozí ustanovení se nepoužije, pokud souhlas s platební transakcí udělil přímo plátcovi svému poskytovateli, a zároveň tehdy kdy informace o přesné částce platební transakce byla plátcovi sdělena dohodnutým způsobem nejméně 4 týdny před okamžikem přijetí platebního příkazu.

Poskytovatel do 10 pracovních dnů ode dne obdržení žádosti plátcovi částku platební transakce vrátí nebo její vrácení odmítne a sdělí důvod odmítnutí spolu s informací o způsobu mimosoudního řešení sporů mezi plátcem a poskytovatelem a o možnosti plátcovi podat stížnost u orgánu dohledu. (Evropská unie, 2007, Česko, 2009, s. 4200)

3.2 Správní delikty a postihy

Platební instituce se dopustí správního deliktu jestliže:

- Neoznámí změnu údajů
- Nevydá peněžní prostředky uživatelům
- Poskytne platební službu nebo peníze aniž je k tomu oprávněna
- Nedodrží některý z požadavků na kapitál
- Poruší povinnosti týkající se řídicího a kontrolního systému
- Poruší oznamovací povinnost
- Nedodrží některý z požadavků na peněžní prostředky
- Neuchovává dokumenty nebo záznamy

Za správní delikty se ukládá pokuta podle závažnosti až do 50 000 000 Kč.

Subjektům může být také uložena pořádková pokuta do výše 500 000 Kč, tomu kdo znemožní nebo závažně ztíží výkon dohledu, nebo neposkytne součinnost či nevyhoví výzvě. Pokud je uložena pokuta opakovaně, nesmí přesáhnout částku 2 500 000 Kč.

Příjem z pořádkových pokut je zároveň příjmem do státního rozpočtu. (Česko, 2009, s. 4205)

4 ZABEZPEČENÍ ON-LINE PLATEB

Rozsáhlou problematikou plateb je bezesporu bezpečnost, mnoho uživatelů on-line platbám nedůvěřuje, protože je nepovažuje za bezpečné. Při dodržování určitých zásad však můžeme internetové platby považovat za srovnatelně bezpečné jako běžné platby v hotovosti.

4.1 Bezpečnostní rizika

Mezi nejčastější podvody spojené s elektronickými platbami i s jinými službami na internetu patří krádež přihlašovacích údajů. Je tedy nutné používat bezpečná hesla a pokud možno si je nikde nepoznačovat, neukládat ani nesdělovat jiným osobám.

Častým útokem pro získání přihlašovacích údajů cizí osoby je tzv. „phishing“ (odvozeno od anglického slova fishing – rybaření). Phising spočívá v tom, že je uživateli podsunuta stránka (nejčastěji e-mailem), která se tváří jako stránka poskytovatele služeb, kde je uživatel registrován. Na této stránce je vyžadováno zadání přihlašovacích údajů, běžně pod záminkou odblokování uživatelského účtu. Pokud se uživatel chytí a své přihlašovací údaje zadá, jsou data odeslána podvodníkovi, který pak může zneužít uživatelův účet. (Lance, 2007, s. 50-54)

Podobným útokem může být také podvržení platební stránky. V takovém případě je uživatel, který chce platit, přesměrován místo na stránku platebního systému na podvodnou stránku, kde zadáním platebních údajů způsobí to, že finanční obnos není zaslán náležitému příjemci, ale podvodníkovi.

4.2 Prostředky ochrany

Základním prostředkem pro zabezpečení webové komunikace je protokol HTTPS (Hypertext Transfer Protocol Secure). Ten umožňuje zabezpečit spojení mezi webovým prohlížečem a webovým serverem před odposlechy a zneužitím dat. Data jsou šifrována pomocí protokolu SSL nebo TLS, který umožňuje přenos informací a o ověření identity, aby nedošlo k podvodu.

HTTPS využívá ke své činnosti elektronické certifikáty, pokud je tento certifikát vydán tzv. důvěryhodnou certifikační autoritou, jedná se o tzv. důvěryhodný certifikát. Důvěryhodný

certifikát nám zajišťuje, že web na kterém se nacházíme je skutečně provozován společností, která je vlastníkem certifikátu. (Střihavka, 2007, s. 30)

Zda komunikace probíhá pomocí protokolu HTTPS a zda webová stránka vlastní důvěryhodný certifikát poznáme nejčastěji v kolonce webové adresy internetového prohlížeče. Nejčastěji je šifrovaná komunikace indikována zelenou barvou, ikonou zámku nebo jinou informací o šifrovaném spojení. Vzor takového šiframi zabezpečeného okna, můžeme vidět v obrázku níže.

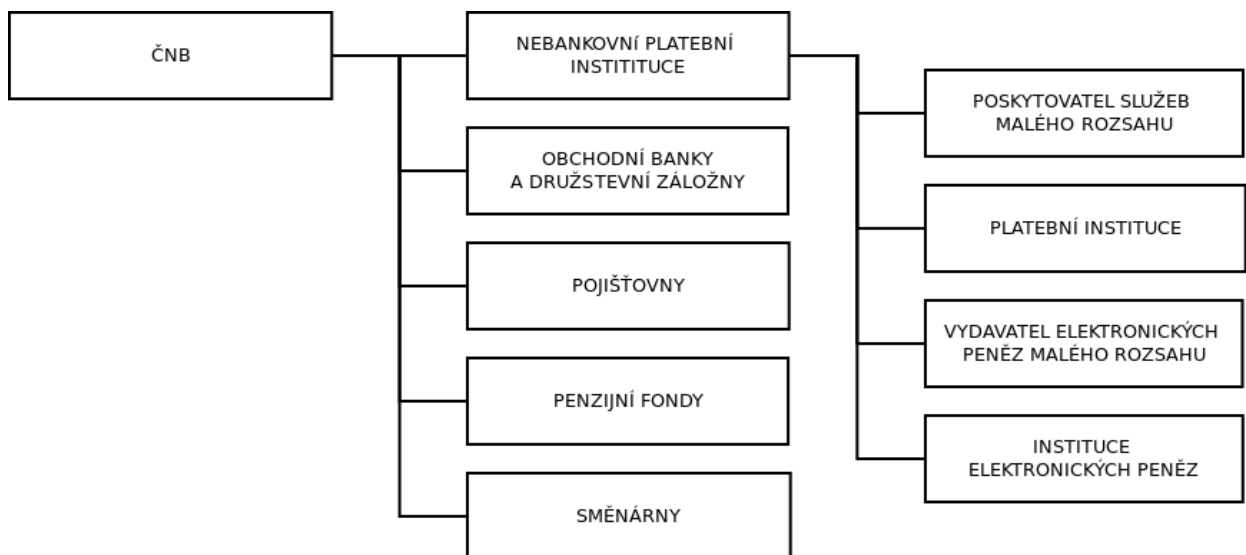
Obr. 2. Indikace důvěryhodného šifrovaného spojení v Google Chrome, (Zdroj: vlastní zpracování dle www.csob.cz)

Elektronické platby je třeba provádět s počítače, který neobsahuje škodlivý software, je řádně zabezpečen antivirem a pokud možno k němu nemá nikdo jiný přístup. Při samotné platbě je nutné zkontrolovat, že komunikace probíhá šifrovaně a že platbu zadáváme skutečně na webu poskytovatele platební služby.

5 REGULACE A DOHLED

V České republice vykonává dohled nad bankovními subjekty a platebními institucemi Česká národní banka. Vykonává dohled nad trhem na dálku, kdy sleduje stabilitu institucí, na místě v sídlech poboček za pomoci pravidelných či příležitostných kontrol.

ČNB dohlíží na banky, instituce elektronických peněz a finanční instituce na základě jím udělené bankovní licence dle zákona o České národní bance, Zákona o bankách a směrnice evropské unie 2000/12/ES. Dále vykonává Česká národní banka dohled nad centrálním depozitářem, investičními společnostmi, investičními fondy, zajišťovny a platebními systémy. (Evropská unie 2010, Česko, 2009, Polouček, 2006, s. 449-450)

Obr. 3. Uspořádání institucí dle dohledu ČNB, (Zdroj: vlastní zpracování dle Česko, 2009 a Polouček, 2006, s. 449-450)

5.1 Jednotná licence pro banky

Po vstupu do Evropské unie mohou společnosti ze zemí EU využít při svém podnikání princip jednotné bankovní licence. Jednotná bankovní licence umožňuje společnostem z ostatních členských států Evropské unie obchodovat s produkty a službami na trhu České republiky bez nutnosti žádat o udělení licence v ČR a naopak tuzemské společnosti, které jsou vlastníky jednotné licence, mohou obchodovat a poskytovat služby ve kterékoliv ze zemí Evropské unie. Princip jednotné bankovní licence je upraven v zákoně o bankách.

Ustanovení, které se týkají této licence, nabyla platnost dnem vstoupení České republiky do Evropské unie dne 1. 5. 2004. Velkou výhodou této jednotné licence je různorodost a všestrannost bankovních služeb, které se do ČR mohou dostat ze zahraničních zemí a naopak, české banky se mohou pokusit konkurovat v zahraničí. (Babouček, 2010, s. 135, Dvořák, 2005, 39-44)

5.1.1 Činnosti vykonávané v rámci jednotné licence

Činnosti, které mohou vykonávat držitelé bankovní licence, jsou:

- Přijímání vkladů od veřejnosti
- Poskytování úvěrů
- Finanční pronájem
- Platební styk a zúčtování
- Vydávání a správu platebních prostředků
- Poskytování záruk
- Obchodování na vlastní účet nebo na účet klienta
- Účast na vydávání CP
- Poradenství ve věcech kapitálové struktury
- Peněžní makléřství
- Obhospodařování CP klienta na jeho účet včetně poradenství, uložení a správu CP
- Uložení a správu CP
- Poskytování bankovních informací
- Úschovu cenností (Babouček, 2010, s. 136-137)

5.2 Jednotná licence pro poskytovatele platebních služeb

Česká národní banka uděluje v současné době buďto jednotnou bankovní licenci nebo jednotnou licenci pro poskytovatele platebních služeb.

Spolu se vstupem nových moderních metod pro elektronické bankovníctví, obchodování on-line a rychlým rozvojem služeb na internetu, bylo nutné upravit předpisy pro platební styk. Hlavně z toho důvodu, že s rozvojem elektronických obchodů nastala nutnost stanovit zákonné úpravy platebního styku mezi takovými institucemi, které elektronický obchod chtějí provádět, ale nejsou bankovními subjekty. Z tohoto důvodu byla Evropskou unií navržena směrnice, která upravuje bezhotovostní platební styk u institucí nebankovního

charakteru, provozující služby obdobné jako banka, ale které nespádají pod bankovní licence. Jedná se o směrnici č. 2007/64/EC, která se nazývá také PSD směrnice, a můžeme se setkat díky této směrnici s pojmem PSD licence.

Podle zákona existují dva typy bankovních institucí mimo banky, které mohou působit v České republice, jež operují na mezinárodních trzích jako součást jejich bankovní licence. Prvními jsou směnárny a druhými jsou zahraniční instituce bezhotovostního platebního styku s tzv. PSD licencí. Od 1. listopadu 2009 vešla v platnost směrnice 2007/64/EC, v závislosti na této směrnici mohou být bezhotovostní transakce prováděny pouze v mezích platebních transakcí, které jsou definovány v článku 26 směrnice PSD, a licence platebních institucí nebo registrované malé platební instituce. Z tohoto důvodu museli žádat všechny mezinárodně platební instituce o novou licenci nebo registraci od 30.4.2011. Principy jednotných licencí vychází ze svobody poskytování služeb a svobody usazování.

Jak píše Mezinárodní měnový fond ve své výroční zprávě, k 15.3.2010 byla v ČR jedna platební instituce malého rozsahu a žádná licencovaná platební instituce. V současné době je v tuzemsku 22 platebních institucí a 71 institucí malého rozsahu. (Evropská unie 2010, International Monetary Fund, 2010, str. 729)

5.3 Vyhlášky, směrnice a nařízení

Česká národní banka pro svůj dohled vydává řadu směrnic, nařízení a vyhlášek. Platební instituce se týkají převážně následující pokyny.

5.3.1 Vyhláška č. 141/2011 Sb.

Vyhláška č. 141/2011 pojednává o výkonu činnosti platebních institucí, poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu a vydavatelů elektronických peněz. (ČNB, 2011, s. 1)

Tato vyhláška upravuje žádosti o povolení činností platebních institucí, způsob plnění požadavků na systém, pravidla pro výpočet výše kapitálu a pravidla výpočtu kapitálové přiměřenosti

5.3.2 Vyhláška č. 142/2011 Sb.

V této vyhlášce je stanoveno předkládání informací platebními institucemi, institucemi elektronických peněz a poskytovateli platebních služeb malého rozsahu České národní bance

Dále je zde stanoven obsah, forma a lhůty včetně způsobu poskytování informací.

5.3.3 Směrnice č. 2007/64/ES

Jedná se o směrnici Evropského parlamentu a Rady EU ze dne 13. Listopadu 2007. Tato směrnice pojednává o platebních službách na vnitřním trhu Evropského hospodářského prostoru.

Ze směrnice vychází zákon o platebním styku, který upravuje všechny platební instituce, instituce elektronických peněz, malé platební instituce a vydavatele elektronických peněz.

Směrnice č. 2007/64/ES vznikla kvůli vytvoření jednotného vnitřního trhu, tak aby byl umožněn volný pohyb služeb a kapitálu. Tento právní rámec je omezen pouze na poskytovatele platebních služeb, jejich hlavní činnost spočívá v poskytování platebních služeb uživatelům platebních služeb. Tato směrnice se nevztahuje na služby, jejichž převod tvoří bankovky, mince a převody založené na papírových šecích, směnkách, dluhopisech a jiných prostředcích.

S cílem odstranit právní překážky vstupu na trh bylo nutné zavést jednotnou licenci pro všechny poskytovatele služeb, kteří nejsou spojováni s přijímáním vkladů či vydáváním elektronických peněz. Zavedla se proto nová kategorie poskytovatelů platebních služeb a to tzv. platební instituce, kterým je povoleno poskytovat platební služby v celém společenství Evropské unie.

Nutností zavedení této směrnice bylo ustanovení, aby si členské státy zvolili orgány zodpovědné za udělování takovýchto licencí k povolení provozování platební instituce. Zároveň by členské státy neměly uplatňovat vůči platebním institucím jiné požadavky, než ty které uvádí tato směrnice. (Evropská unie, 2007, s. 1-5)

5.3.4 Nařízení ECB/2013/43

Evropská centrální banka shromažďuje informace o platebním styku v rámci celé Evropské unie. Toto nařízení ze dne 28. listopadu 2013 pojednává přímo o statistice platebního

styku. Ve spolupráci s národními centrálními bankami shromažďuje především nezbytné statistické informace, které vyžaduje Evropský systém centrálních bank. Pro každý typ nebankovní instituce je jasně definováno, jaké údaje má centrální bance hlásit.

Například pro platební instituce platí statistické vykazování počtu platebních účtů. Instituce elektronických peněz hlásí počet platebních účtů, počet účtů elektronických peněz a zůstatkovou hodnotu na vydaných zařízeních uchovávajících elektronické peníze. (Evropská centrální banka, 2013, s. 19)

5.4 Výkaznictví nebankovních institucí

Výkaznictví je upraveno v příloze č. 1 k vyhlášce č. 142/2011. Níže je uvedena základní charakteristika a obsahová náplň výkazů, které musí platební instituce a instituce elektronických peněz předkládat České národní bance. (ČNB, 2011, s. 1-4)

5.4.1 Čtvrtletní rozvaha instituce

Výkaz obsahuje strukturu aktiv a pasiv. U položek dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, rezerv a oceňovacích rozdílů není požadována detailní struktura. Údaje jsou vykazovány souhrnně za veškerou činnost a samostatně za poskytování platebních služeb. Položky aktiv jsou vykazovány k poslednímu dni sledovaného období v účetní hodnotě, a také jsou samostatně uváděny opravné položky a oprávky. Výkaz tohoto typu se nazývá Dopis 10 u finanční platební instituce a Dopis 15 u nefinanční instituce.

5.4.2 Čtvrtletní výkaz zisku a ztráty instituce

Výkaz obsahuje přehled výnosů, nákladů, zisků, ztrát a účetního zisku. U položek výnosů z akcií a podílů a nákladů na zaměstnance není požadována detailní struktura. Údaje jsou vykazovány souhrnně za veškerou činnost a samostatně za poskytování platebních služeb. Údaje jsou vykazovány od počátku roku do konce sledovaného období. Pro nebankovní instituce je nazván tento typ výkazu jako Dopis 25 a pro finanční Dopis 20.

5.4.3 Hlášení o kapitálu instituce

Hlášení obsahuje informace navazující vyhlášku č. 141/2011 Sb., o výkonu činnosti platebních institucí. V části týkající se kapitálu sleduje jeho jednotlivé složky k poslednímu dni sledovaného období. Také obsahuje informace o způsobu propočtu kapitálových

požadavků podle přístupů uvedených ve vyhlášce a přebytek nebo nedostatek kapitálu. Uváděné údaje představují stav k poslednímu dni vykazujícího období nebo údaje za předcházející období známé k poslednímu dni vykazujícího období.

Části týkající se kapitálu vyplňují všechny vykazující subjekty jednotně, a to vždy část podle typu instituce tu část, která se jí týká Dopis 30.

5.4.4 Hlášení o přípustných aktivech instituce

Hlášení obsahuje strukturu peněžních prostředků platební instituce, které jim byly svěřeny za účelem provedení platební transakce. Samostatně se uvádějí položky hotovosti, účtů u bank, dluhopisů a cenné papíry kolektivního investování. Údaje se uvádějí podle stavu k poslednímu dni sledovaného období. Dále údaje o objemu vydaných elektronických peněz a údaje o průměru elektronických peněz v oběhu za sledované období Dopis 40.

5.4.5 Hlášení o organizační struktuře instituce

Hlášení obsahuje údaje o organizační struktuře, orgánech, zaměstnancích, akcionářích, a významnějších majetkových účastech platební instituce. Uvádí se základní identifikační údaje o vykazujícím subjektu, údaje o základním kapitálu v rozlišení na Českou republiku a ostatní členské státy Evropské unie. Dále základní identifikační údaje, pracovní funkce a údaje o nástupu do funkce členů statutárního orgánu a dozorčího orgánu, dále základní identifikační údaje, pracovní funkce, hlavní pracovní funkce a údaj o nástupu do funkce řídicích pracovníků, dále o akcionářské struktuře a kvalifikovaných účastech vykazujícího subjektu a kvalifikované účasti vykazujícího subjektu na jiných právnických osobách Dopis 50. (ČNB, 2011, s. 1-4)

5.4.6 Vybrané položky z účetních výkazů

Výkaz obsahuje ty položky rozvahy a výkazu zisků a ztrát, které mohou být použity a souvisejí s poskytováním platebních služeb a dodržováním pravidel výkonu činnosti.

5.4.7 Hlášení o objemu platebních transakcí a vydaných elektronických peněz

Výkaz obsahuje celkový objem platebních transakcí uskutečněných ve sledovaném období a celkový objem vydaných elektronických peněz ve sledovaném období za činnosti provozované na území České republiky Dopis 70. (ČNB, 2011, s. 1-4)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 PROFIL SPOLEČNOSTI

Společností, kterou se budu v této diplomové práci zabývat je platební instituce PayU Czech Republic, s.r.o. působí v Česku od roku 2011. Tato společnost dnes spolupracuje s více než 2 000 e-commerce subjekty na českém trhu, které díky platebnímu systému PayU mohou provozovat platby on-line. V Evropě působí sesterské společnosti PayU prozatím jen v šesti zemích: Rusko, Ukrajina, Turecko, Maďarsko, Polsko a Rumunsko. Na jiných kontinentech působí v jihovýchodní Asii, Indii, Africe i Americe.

Platební systém PayU se vyskytuje v Evropě od roku 2005. PayU bylo založeno technologickou společností Naspers, která působí na online trhu v USA, Číně, Brazílii, Africe a na jiných kontinentech.

V České republice společnost spolupracuje s většinou bankovních institucí jako je Česká spořitelna, Ge Money bank, Komerční banka, mBanka, Raiffeisenbank, ČSOB, Unicredit bank Czech republic, Unicredit bank Slovakia, Sberbank a Fio banka - přes všechny tyto bankovní instituce umožňuje PayU on-line platby.

Největšími e-shopy v Česku, které používají platby přes PayU jsou Aukro, Mall.cz, Heureka.cz, Fashion days.cz, Česká pošta, Čedok, Euronics, Fortuna Game, Tipsport, Student Agency a ING pojišťovna.

PayU zaručuje jeho klientům:

- Rychlé a bezpečné zpracování plateb
- Vysokou rychlost peněžních transakcí a přijímání plateb v reálném čase
- Širokou škálu platebních kanálů a jejich neustálé rozšiřování
- Úsporu peněz a času
- Jednoduchost a pohodlí pro zákazníky
- Zákazníci klientů nemusí vyplňovat žádné formuláře, ani se registrovat
- Flexibilní systém výběrů peněžních prostředků klientů podle potřeby
- Jednoduchou správu plateb
- Možnost generování faktur a propojení systému s vlastním účetním systémem

PayU nabízí klientům velký výběr platebních metod z nich nejznámější např.:

- **on-line platební tlačítka** - rychlý on-line převod, kdy je převod peněz proveden prakticky okamžitě do 5 minut
- **platební karta** – platba kartou prostřednictvím platební brány GPE, převod do 5 minut
- **superCASH** - hotovostní platby na terminálech Sazka a přepážkách České pošty
- **Mobito** – mobilní platby přes aplikace v mobilním telefonu
- **běžný bankovní převod** - při odeslání platby do 15:00 jsou prostředky připsány následující den
- **platbu poštovní poukázkou** - poukázaná peněžní částka je vyplacena zpravidla do tří pracovních dnů ode dne podání

6.1 Základní finanční data

Základní kapitál společnosti tvoří: 53 500 000,- Kč

Firma zaměstnává 25 interních zaměstnanců a přibližně 10 externích, formou dohod o provedení práce a outsourcingu.

Celkový obrat přes on-line platební metody společnosti dosáhl za minulý rok kolem 3,5 miliardy Kč. Meziroční obrat platební brány se zvyšuje v průměru o 115 % a průměrná cena objednávky, kterou zákazníci zaplatí přes platební bránu je zhruba 820 Kč.

Většinu transakcí z celkového objemu tvoří platby za zboží a to 70 %, zbylá procenta představují platby za služby. Přes platební tlačítka je procesováno asi 60 % plateb, 35 % připadá na platby kartou a ostatní tvoří metody jako je SuperCash, platba na terminálech Sazky a poštovní poukázky. Velký podíl na platebních tlačítcích je způsoben tím, že platební systém nabízí rychlé tlačítko téměř u všech českých bank a také proto, že uživatelé internetu používají více bankovní převody než platby kartou.

Průměrné poplatky pro obchodníky se pohybují okolo 2 %, u platby kartou to může být o něco více, protože se poplatky odvíjí od průměrné výše transakce. Celková provize obchodníků se vypočítává každému klientovi individuálně na základě výše jeho obratu on-line a průměrné výše transakce.

Tržby společnosti za transakce činí měsíčně kolem 2,4 milionu Kč a bankovní náklady na transakce spojené s provizemi bankám činí měsíčně kolem 1,7 milionu Kč.

Obrat a doba obratu aktiv	Vzorce	Hodnoty
obrat celkových aktiv z tržeb	celkové tržby/aktiva	0,48
doba obratu celk. aktiv	celková aktiva/tržby za den	755,09

Tabulka 1. Obratovost aktiv, (Zdroj: interní materiály společnosti)

Podle vypočteného ukazatele obratovosti aktiv společnost disponuje neúměrnou majetkovou vybaveností podniku a jeho méně efektivním využitím, jelikož doporučená hodnota ukazatele se navrhuje v minimální výši jedna. Z výše uvedené tabulky je patrné, že společnosti trvá 756 dní, než se její majetek obrátí.

Obrat a doba obratu pohledávek	Vzorce	Hodnoty
obrat pohledávek	celkové tržby/pohledávky	9,47
doba obratu pohledávek	360/obrat pohledávek	38,00

Tabulka 2. Obratovost pohledávek, (Zdroj: interní materiály společnosti)

Podle ukazatele obratovosti pohledávek, můžeme vidět, že na 1 Kč pohledávek připadá 9 Kč tržeb a také že od doby poskytnutí služby odběrateli do jejího zaplacení uplyne 38 dní. Doba splatnosti na fakturách nebývá odběrateli dodržována, zpravidla bývají faktury vystavovány se 14 denní splatností.

Obrat a doba obratu závazků	Vzorce	Hodnoty
obrat závazků	celkové tržby/závazky	5,67
doba obratu závazků	závazky/tržby * 360	63,46

Tabulka 3. Obratovost závazků, (Zdroj: interní materiály společnosti)

Doba obratu 63 dní udává, že dodavatelé poskytují společnosti obchodní úvěry zhruba v takovémto rozsahu. Nutno upozornit, že splatnost faktur přijatých ve společnosti se pohybuje od 14 dnů do jednoho měsíce. Společnost tedy platí většinu faktur až po splatnosti. Toto je velmi často způsobené tím, že společnost má poměrně složitý schvalovací systém faktur kvůli její nadnárodní organizační struktuře.

Ukazatele zadluženosti	Vzorce	Hodnoty
celková zadluženost	cizí kapitál/aktiva	0,30
koeficient samofinancování	vlastní kapitál/aktiva	0,70
míra zadluženosti VK	cizí kapitál/vlastní kapitál	0,40

Tabulka 4. Ukazatele zadluženosti (Zdroj: interní materiály společnosti)

Ukazatel zadluženosti dává do poměru cizí zdroje s aktivy společnosti, kdy doporučené ukazatele zadluženosti se pohybují v rozmezí 30 – 60 %, u společnosti je 30 %. Čím vyšší je hodnota ukazatele tím, vyšší je i riziko věřitelů. Musíme ale brát v úvahu, že v rozvaze mezi dlouhodobými závazky eviduje společnost také závazky za uživateli platební instituce, tedy peněžní prostředky klientů, se kterými společnost nakládat nemůže. Proto je nutné o tuto částku celkové závazky ponížít. Pokud bychom nechali data z rozvahy s uživatelskými penězi, se kterými nemůže společnost disponovat, činila by zadluženost podniku kolem 60 %.

Důležitým ukazatelem pro banku v případě žádosti o úvěr je ukazatel míry zadluženosti vlastního kapitálu, který tvoří 40 % po úpravě a to po odstranění závazků v rámci uživatelských peněz, které společnosti nepatří, ale musí je v rozvaze evidovat jako jiné závazky. Pokud bychom brali čistě data z rozvahy podle klasických finančních ukazatelů, pak by míra zadluženosti vycházela na 140 %, což by bylo pro společnost velmi špatné a banky by jí nechtěly poskytnout úvěr. Takto vysoký rozptyl je způsoben nejen velkým objemem peněz uživatelů, které instituce má, ale také vysokou ztrátou z hospodaření z minulých let, a také záporného výsledku hospodaření z běžného účetního období. Společnost nemá žádný bankovní úvěr, jelikož je plně financována svojí matkou.

Koeficient samofinancování říká, do jaké míry jsou financována aktiva z vlastních zdrojů, ukazatel 70 % značí finanční stabilitu a samostatnost společnosti. Tato vysoká hodnota je způsobena především vysokou výší základního kapitálu, kdy mateřská společnost dostatečně financuje a zajišťuje svoji dceru.

6.2 Vztah k zákazníkům

Zákazníky PayU jsou v podstatě e-commerce společnosti, kterým poskytuje společnost komplexní platební bránu.

Kdokoliv, kdo by chtěl používat platební systém PayU jako způsob placení ve svém internetovém obchodě se musí registrovat. Po úspěšné registraci se ze subjektu stává klient PayU. Každý klient musí být ověřený a musí mít provedenou alespoň jednu testovací platbu. Ověření klienta spočívá v jeho identifikaci, a to předložením občanského průkazu u fyzických osob. U firem probíhá stejná identifikace jednatele společnosti a prověřování

jeho firmy. V rámci ověřování se jedná např. o to jakou má firma strukturu, kdo vlastní 50 % podílu a jiné.

Nakupujících na internetu, tedy zákazníků internetových obchodů se žádná registrace netýká. Ti platí přes internet při nákupu stejným způsobem, jak jsou zvyklí, kdy volí způsob platby např. dobírkou, bankovním převodem nebo platební kartou, stejně tak si mohou zvolit možnost platby přes PayU, pokud má internetový obchod, ve kterém zákazník nakupuje tento platební systém naimplementován.

6.3 Platební metody

V následujících částech budou rozebrány podrobněji některé platební metody z pohledu procesů ve společnosti a z pohledu zákazníka včetně ukávek konkrétních obrazovek při platbě.

6.3.1 Tlačítko

Tlačítku se říká i rychlý platební převod. Jedná se o platební převod s tím, že převod probíhá v reálném čase. Velkým přínosem platebního tlačítka je, že klient už nemusí předepisovat žádné údaje, po přesměrování do internetového bankovníctví vidí přímo předepsaný formulář, který obsahuje všechny nutné náležitosti k provedení platby. Ten stačí z jeho strany potvrdit PIN autorizačním kódem, který běžně používá pro platby.

Průběh platby prostřednictvím platebního tlačítka můžeme vidět postupně na jednotlivých krocích v obrázcích níže. Pro ukázkou byla zvolena platba přes tlačítko RB banky. Na internetovém obchodu při platbě zboží zvolí nakupující svoji banku, u které má vedený bankovní účet.

Obr. 4. Zvolení banky kupujícího, (Zdroj: testovací e-shop)

Po výběru banky, je nakupující automaticky přesměrován do své banky, kde zadává své přihlašovací údaje.

Vstupujete do Klientského systému Raiffeisenbank. Vyplňte prosím následující údaje:

ZPŮSOB PŘIHLÁŠENÍ

KLIENSKÉ ČÍSLO

AUTENTIZAČNÍ KÓD

Obr. 5. Zadání přihlašovacích údajů, (Zdroj: testovací e-shop)

Po zadání přihlašovacích údajů, se klientovi zobrazí předvyplnění bankovní příkaz, který může klient zkontrolovat, ale nemusí už nic dalšího vyplňovat.

Příkaz k úhradě zboží společnosti PayU Czech Republic s.r.o.

Z ÚČTU ČÍSLO V MĚNĚ

PŘEVÉST NA ÚČET KÓD PLATEBNÍHO STYKU

ČÁSTKU V MĚNĚ

VARIABILNÍ SYMBOL KONSTANTNÍ SYMBOL

SPECIFICKÝ SYMBOL

PROVÉST DNE UKONČENÍ PLATNOSTI

DATUM VYSTAVENÍ

ZPRÁVA PRO MNE

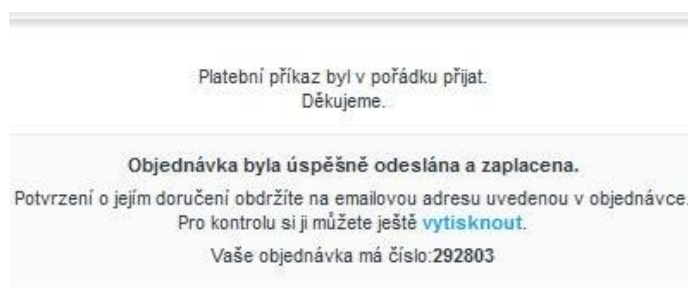
CERTIFIKAČNÍ KÓD

I-PIN

Obr. 6. Potvrzení údajů o platbě, (Zdroj: testovací e-shop)

V předvyplněném příkazu stačí zadat pouze svůj PIN kód, kterým stvrdí klient svoji platbu v bance. Po zadání PIN kódu dojde k odeslání platby a přesměrování nakupujícího zpět do internetového obchodu, kdy e-shop nakupujícímu oznamuje, zda platba proběhla v pořádku či nikoliv. Pokud platba proběhne v pořádku, jako ve většině případů, zobrazí se nakupujícímu, že objednávka byla úspěšně vyřízena a zaplácena, jak můžeme vidět v obrázku 7 níže.

Na obrázku níže je zobrazen testovací e-shop platebního systému PayU, při běžné platbě bychom viděli internetové stránky např. Mall.cz nebo Heureka.cz

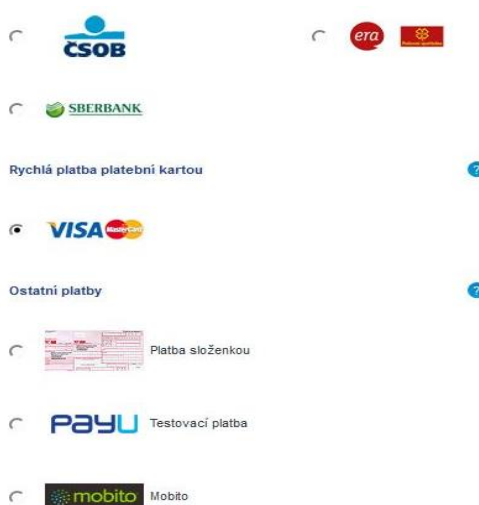

Obr. 7. Potvrzení objednávky, (Zdroj: testovací e-shop)

Princip ze strany platebního systému je takový, že jakmile banka, která dané tlačítko provozuje zašle autorizaci PayU, považuje se platba za úspěšně skončenou, ačkoliv peníze ještě nedošly reálně na bankovní účet. Platební instituce nečeká, až peníze dojdou na účet, stačí jí autorizace dané banky, která se autorizací zavazuje, že peníze pošle.

6.3.2 Platba kartou

Platba kartou je také platba v reálném čase stejně jako on-line tlačítko. V momentě kdy klient vybere platbu kartou je e-shopem přesměrován do PayU, které ho přesměruje na platební bránu GPE. Zde vyplní údaje z karty (číslo karty, expiraci, CVV kód) a potvrdí tyto údaje. GPE po ověření oznámí úspěšnost platby a přesměruje klienta na PayU, které ho přesměruje na e-shop. E-shop poté potvrdí nakupujícímu objednávku. Průběh platby kartou je znázorněn níže.

Obr. 8. Výběr typu banky, (Zdroj: testovací e-shop)

Po výběru platební metody platba kartou, dojde k přesměrování na stránky banky, kdy je nutné vyplnit údaje ke kartě.

Obr. 9. Zadání údajů ke kartě, (Zdroj: testovací e-shop)

Po zadání údajů ke kartě je klient přesměrován na stránky GPE a na zabezpečení 3D Secure, na základě kterého je zvýšena důvěryhodnost platby kartou, tento krok přesměrování můžeme vidět na obrázku níže.

Obr. 10. Ověření platební karty, (Zdroj: testovací e-shop)

Po potvrzení údajů je tedy nakupující přesměrován zpět na stránky e-shopu, kdy je mu oznámen stav jeho objednávky a informace o obdržení zboží.

Obr. 11. Potvrzení objednávky, (Zdroj: testovací e-shop)

Společnost poskytuje dané služby platba kartou u RB banky a ČSOB banky. Tito poskytovatele už sami spolupracují se společností GPE, která je v současné době v České republice jeden z největších poskytovatelů plateb kartou. Tato společnost je také licencována a regulována ČNB.

Princip služby z pohledu platební instituce je takový, že je sjednáno tzv. MID to je uživatelské ID (klientské číslo) které označuje daného klienta v systému PayU, v systému banky a také v systému GPE. V případě kladné autorizace GPE posílá danou informaci pro dané MID do PayU a do banky. Po kladné autorizaci vydává PayU příkaz ke stržení peněz.

Kdyby nastala situace, že dojde k podvodu při platbě kartou, např. krádež karty a její opakované použití, je v ČR za podvod zodpovědný vydavatel karty. Banka dá na vědomí platební instituci, aby zastavila platbu, a ta ji už dále v systému neuskuteční nebo nedá pokyn obchodníkovi k vydání zboží. Pokud je např. zboží z podvodné transakce vydáno, zodpovídá za to vydavatel karty a zaplatí tedy i případnou škodu.

6.3.3 Mobito

Pokud chce zákazník čili nakupující platit přes mobilní telefon službou Mobito, musí si nejprve založit elektronickou peněženku na stránkách společnosti MOPET CZ. Poté svoji založenou elektronickou peněženku propojí se svým mobilním telefonem respektive s telefonním číslem. Jakmile propojí nakupující svůj účet na elektronické peněženke s telefonním číslem, může klasicky platit přes PayU mobilním telefonem.

Platba probíhá tak, že nakupující zvolí platbu Mobitem, a následně je přesměrován na stránku Mobita přes PayU, kde vyplní své telefonní číslo, prostřednictvím kterého platí. Částka transakce už je předvyplněná, jako u platby přes tlačítko. Po potvrzení platby dojde na telefonní číslo kupujícího SMS zpráva tzv. push zpráva, která je zdarma. Veškerá komunikace přes SMS zprávy mezi poskytovatelem Mopet.CZ a nakupujícím jsou zdarma. Obsahem „push zprávy“ je text, kdy se poskytovatel ptá, zda chce klient platbu přijmout. Pokud chce kupující potvrdit platbu, pak musí zvolit na mobilním telefonu číslici 1 a odeslat zprávu, pokud nechce potvrdit platbu, zvolí číslici 2. Jakmile klient potvrdí platbu číslem 1, přijde mu zpráva, že transakce proběhla v pořádku a jeho objednávka je tedy vyřízena.

Platba prostřednictvím Mobito se od standartní SMS service liší tím, že platba se nestrhává z kreditu nebo paušálu, ale z bankovního účtu, případně z Mobito peněženky. SMS service známe např. jako platby za vyzvánění do mobilu nebo tapety do mobilu, kdy jedna SMS zpráva stojí např. 99,- Kč.

Do Mobita jsou zapojeny 4 základní banky RB, UCB, GE, Česká spořitelna a 3 základní operátoři, kteří v ČR existují: T-mobile, Vodafone, O2. Klient jedné z těchto bank může svou Mobito peněženku přímo propojit se svým bankovním účtem, tzn. že nemusí Mobito peněženku nabíjet, aby mohl někde platit. Mobito je v podstatě elektronická peněženka, tedy účet s virtuálními penězi, se kterými můžeme po nabití peněžních prostředků platit přes internet. Zpravidla proces probíhá tak, že klient dostane přístup do internetové aplikace, kde může provádět platby a např. kontrolu plateb. U Mobita je inovace v podobě 4 českých bank, jinak by se jednalo o obyčejnou elektronickou peněženku, kterých je na trhu již více.

Proces platby mezi PayU a Mopet.cz probíhá tak, že Mopet.cz pošle do PayU identifikaci platby a klienta s určitým ID číslem. V okamžiku, kdy platba dorazí v pořádku na účet Mopet.cz, je odeslána do PayU pozitivní autorizace platby. Mopet.cz poté zasílá platební instituci peníze na její účet. K přeposílání všech peněžních prostředků z virtuálního účtu dochází jednou denně prostřednictvím elektronické peněženky Mobito a jejího výplatního účtu.

6.3.4 Složenka

Platba složenkou probíhá poté, co klient zvolí tento typ platby a je přesměrován na stránku PayU, kde jsou mu zobrazeny údaje o zaplacení a vzor složenky, podle které může pak na poště složenku vyplnit. Vzor vygenerované složenky systémem PayU uvádím v obrázku níže.

The image shows a sample of a payment slip (složenka) generated by PayU. It is a form with multiple sections and fields. The top left section is titled 'Příjemce poukázky A' and contains the name 'PayU Czech Republic s.r.o.' and address 'Karolínská 650/1, 18600 Praha 8 - Karlín'. The top right section is titled 'Poštovní poukázka A' and contains a grid for entering the amount and a date field. The middle section is titled 'Adresa majitele účtu' and contains the same address as the payee. The bottom section is titled 'Výplň plátců' and contains a grid for entering the names of the payers. The slip also includes various identification numbers, bank codes, and a date for payment.

Obr. 12. Vzor vygenerované složenky, (Zdroj: testovací e-shop)

Nakupující musí tedy podat složenku na poště a vložit peníze na účet. Dokladem o platbě představuje jen ústřížek od složenky.

U složenky už se nejedná o on-line platbu, jelikož platba neprobíhá v reálném čase. Banka platebního systému, na kterou vložil plátce částku, do hodiny informuje společnost PayU o vložených prostředcích. Jakmile platební systém PayU zaregistruje a identifikuje tuto platbu, teprve poté je platba v PayU autorizována a e-shop může na základě toho vydat zákazníkovi zboží.

Nevýhodou platby složenkou je její zpracování na poště. Především se jedná o to, že pokud jsou údaje složenky vypsány např. naškrábaným písmem, poštovní stroj toto písmo nerozezná a vyplní tak špatné údaje do počítače, které jsou následně automaticky zaslány chybně do PayU. Další nevýhodou může být ze strany provozovatele to, že peníze jsou vkládány na bankovní účet České pošty a ta je pak následně přeposílá platební instituci. V případě reklamace a zpětného dohledávání plateb, či vracení špatných plateb nastává problém, že není komu tyto peněžní prostředky vrátit. Platební instituce PayU vidí pouze číslo bankovního účtu České pošty. Musí tedy složitě zjišťovat u internetového obchodu, kdo si dané zboží složenkou zaplatil a e-shop musí zjistit na jaké bankovní číslo má platební instituce platbu vrátit.

6.3.5 Supercash

Po zvolení platby Supercash je klient přesměrován na stránku s čárovým kódem, který si musí buďto vytisknout nebo opsat. Poté plátce musí jít s čárovým kódem na poštu nebo na terminály Sazka, kde je možné tímto způsobem platit. Po zaplacení na terminálu je plátcovi vydána stvrzenka jako doklad o zaplacení.

Jedinou výhodou tohoto způsobu platby je, že je naprosto anonymní. Nevýhoda spočívá v čase, který musí kupující věnovat cestě na poštu nebo na nejbližší terminál Sazky. V současné době se uvažuje o jeho zrušení. V době kdy nebylo dostatek platebních metod, byl tento způsob platby výhodný, jelikož peněžní prostředky byly připsány na účet zhruba do hodiny od podání a zaplacení čárového kódu na terminálu.

6.3.6 Shrnutí

Společnost poskytuje také další typy plateb, které již nejsou tak zajímavé nebo jsou podobné již popsaným metodám např. tradiční bankovní převod, který je zcela stejný jako převod z vlastního internetového bankovníctví, ale rozdíl je v tom, že peníze jdou přes platební systém PayU v podstatě přes třetí osobu, kdy platební systém garantuje, že peníze jdou opravdu e-shopu a e-shop potvrdí objednávku v reálném čase.

Dále platební metoda PaySec, která funguje stejným způsobem jako on-line platební tlačítko, ale jedná se v podstatě o elektronickou virtuální peněženku, která posílá společnosti PayU peněžní prostředky jednou denně. Z pohledu kupujícího se nic nemění, jen z pohledu platebního systému. Tato služba PaySec je produktem banky ČSOB.

Všechny platební metody probíhají způsobem, že je klient po zvolení některé z platebních metod přeměřován e-shopem do PayU a zároveň v pozadí e-shop zasílá formulář, který obsahuje veškeré informace k platbě. Na základě toho v systému PayU vzniká záznam transakcí. Každému takovému pokusu o zaplacení ať už je nebo není ve finále úspěšný, je přiřazeno jedinečné identifikační číslo. Na základě toho je potom možné v systému PayU jednotlivé pokusy o zaplacení identifikovat. V případě, že klient se rozhodne platbu uskutečnit a vše proběhne v pořádku (banka pošle pozitivní autorizaci PayU), potom je klient přeměřován opět z banky na PayU a odtud zpět do obchodu (přeměřování do PayU kupující nevidí). V závislosti na tom, zda transakce byla úspěšná nebo neúspěšná je klient přeměřován na pozitivní návratovou stránku nebo na negativní (stránky e-shopu).

6.4 Bankovní účty v instituci

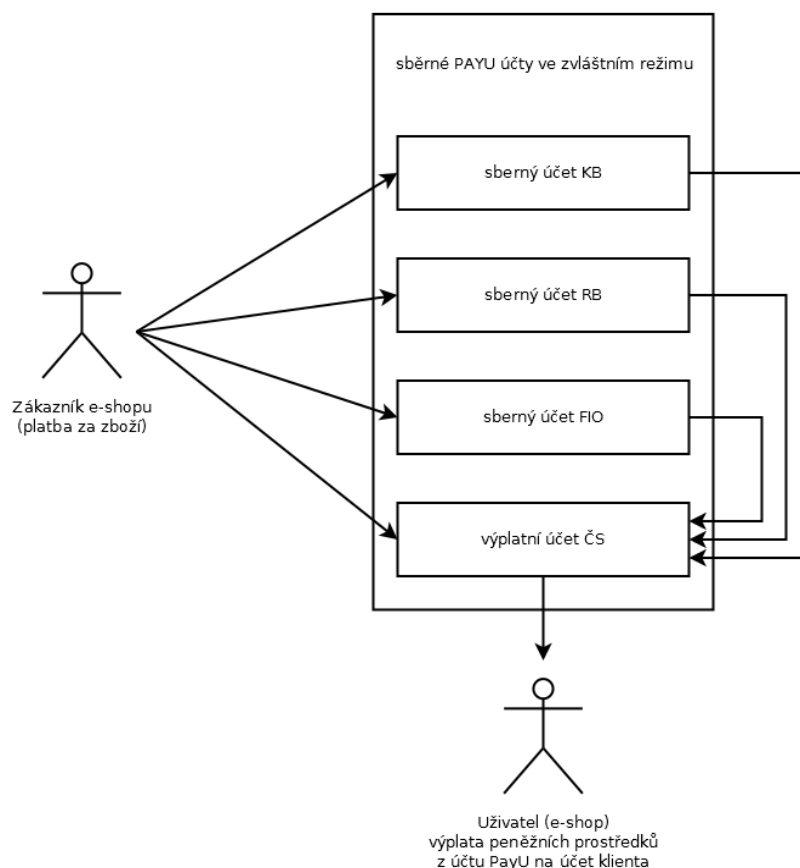
V současné době společnost používá celkem 60 bankovních účtů. Zhruba 50 bankovních účtů používá pro příjem peněžních prostředků klientů a tyto účty označuje jako „sběrné“. Z těchto účtů představují 2 účty, účty pro výplaty uživatelům ze systému PayU. Ostatní zbylé účty slouží pro provozní účely společnosti. Toto rozdělení účtů je způsobeno různorodostí platebních metod a služeb, které společnost poskytuje.

Počet sběrných bankovních účtů sahá až k padesátce především z důvodu technického řešení systému. Pro každou platební metodu, tedy on-line tlačítko, platbu kartou, bankovní převod, vklad hotovosti, mobilní platbu musí být samostatný bankovní účet z důvodu technického nastavení, jak na straně banky, tak na straně společnosti. Z tohoto důvodu

pokud chce společnost nabídnout v každé bance všechny platební metody, narůstá tak počet sběrných bankovních účtů společnosti velice rychlým způsobem.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že vzniká problém s tokem peněz, jelikož na 1 výplatním účtu nemůže být dostatek finančních prostředků na výplaty peněžních prostředků klientů. Aby společnost pokryla tento jeden výplatní účet, musí neustále přeposílat peněžní prostředky ze všech sběrných účtů na jeden hlavní sběrný účet. Diagram toku peněz ve společnosti uvádím níže.

Jak můžeme vidět, v diagramu jsou zobrazeny 4 sběrné účty, na které proudí peníze od zákazníků e-shopu a jeden účet výplatní ze kterého dochází k výběru peněžních prostředků klientem. Dále je zde znázorněno proudění peněz ze sběrných účtů do výplatního.

Obr. 13. Diagram toku peněz, (Zdroj: vlastní zpracování)

Komplikace peněžních toků ve společnosti nastává tedy v okamžiku, kdy se chtějí e-shopy neboli klienti nechat vyplatit. Je to okamžik, kdy si uživatel systému zadá požadavek vybit svůj systémový zůstatek a tím pádem žádá o převod peněžních prostředků ze systému na

svůj soukromý bankovní účet. Je nutné upozornit, že zákon udává platebním institucím povinnost uspokojit požadavek klienta v týž samý pracovní den, kdy si o výplatu svých prostředků požádá, tak aby klient své peněžní prostředky obdržel ten samý den nebo nejpozději následující pracovní den při převodu do jiné banky. Nesplnění tohoto požadavku by znamenalo pro společnost odebrání licence od České národní banky.

6.4.1 Komplikace se strukturou účtů

Stávající struktura a forma vyplácení peněžních prostředků z jednoho až dvou bankovních účtů není zcela přijatelná. Jednak na straně zaměstnanců platebního systému, kteří se musejí neustále starat o cash-flow mezi sběrnými účty a výplatním účtem, tak ze strany dohledu České národní banky, není tento způsob zcela přijatelný. Protože ČNB dohlíží nad finančním trhem a nad ochranou peněžních prostředků, z hlediska bezpečnosti se dohlížející bance zcela nezamlouvá, že společnost uchovává nejvíce peněžních prostředků na 1 bankovním účtu u 1 banky. Na jednom účtu společnosti zdržuje největší objem peněžních prostředků z důvodu rezervy na výplaty, jelikož nemůže vědět, o kolik peněz si klienti každý den zažádají. Aby byla zajištěna likvidita společnosti, co se zákazníků týče, dochází k neustálému přeposílání peněžních prostředků z několika desítek sběrných účtů na 1.

Aby byla situace platebního systému uvedena na pravou míru, v minulosti nebylo technicky možné, aby společnost prováděla výplaty uživatelům z více bankovních účtů. V každodenní dávce výplat je nahráno například tisíc transakcí, to znamená, že tisíc e-shopů si zažádá, o vyplacení svých peněžních prostředků. Na to je potřebný systém, který dokáže takovou výplatu vykonat. Do systému bylo však možné naimportovat pouze 1-2 účty vzhledem k obrovskému objemu výplat a zastaralému technickému řešení banky. V současné době existují však širší možnosti realizace takovýchto transakčních požadavků.

Tímto problémem peněžních toků mezi sběrnými účty a výplatními účty pro vyplacení prostředků uživatelům se budu věnovat v dalších kapitolách a v projektu.

6.5 Charakteristika odvětví

Na trhu e-commerce působí stále více společností a obchoduje velké množství e-shopů. Počet českých uživatelů internetu, kteří nakupují online, přesáhl v loňském roce již 90 % z celkového počtu uživatelů internetu, kteří na něj chodí několikrát týdně.

Uživatelé internetu nakupují on-line nejen proto, aby ušetřili, ale zejména proto, že on-line služby jsou dostupné kdykoliv a kdekoliv a nabízí doručení zboží až domů, což šetří často pracovně vytíženým lidem čas.

Z důvodu velké oblíbenosti nakupování a tím pádem i placení přes internet je oblast e-commerce poměrně zajímavá pro podnikatele, kteří chtějí hodně utržit a oslovit co nejširší procento zákazníků.

Velikost e-commerce trhu se řadí od minulého roku na 21 000 e-shopů, nejvíce však lidé nakupují oblečení a elektroniku. Jako největší výhodu obchodování na internetu shledávají uživatelé internetu úsporu času, srovnání cen, větší výběr zboží a nižší ceny.

Novým trendem, spolu s internetovým obchodem, se staly i nebankovní platební instituce, tedy instituce elektronických peněz, poskytovatele služeb malého rozsahu a platební instituce, které už byly rozebírány v teoretické části. Tyto společnosti tedy poskytují a umožňují uživatelům internetu a e-shopům platby za zboží a služby on-line pomocí elektronického bankovníctví a internetu.

Mezi největší společnosti v tomto odvětví v ČR patří:

- Instituce elektronických peněz – Gopay, s.r.o, Mopet CZ, s.r.o.
- Poskytovatel služeb malého rozsahu – Agmo, a.s., Excent, s.r.o, Pay Box, s.r.o
- Platební instituce – PayU CZ s.r.o., Akcenta CZ, a.s., Global Payment Europe, s.r.o.

Jedním z největších a nejrozšířenějších poskytovatelů v České republice je aktuálně společnost PayU Czech Republic, s.r.o.

6.5.1 Porterův model

K analyzování pozice společnosti na trhu jsem si vybrala Porterův model 5 konkurenčních sil, kdy bude pomocí tohoto modelu rozebráno pět klíčových faktorů, které ovlivňují konkurenceschopnost firmy v odvětví.

Bariéry vstupu na trh

Níže uvedené bariéry vstupu na trh představují komplikace pro vstup nových institucí do odvětví, nejvýznamnější z nich jsou:

- Bankovní licence
- Vysoká výše ZK
- Kapitálová přiměřenost
- Preference značky
- Vyjednávací pozice s bankami
- Složitá legislativa platebních institucí

Bariér vstupu na trh nových konkurenčních podniků je poměrně dost. Jako hlavní bariéru vstupu na trh bych označila získání bankovní licence, kterou musí instituce získat, pokud chce poskytovat platební služby a elektronicky obchodovat s penězi. S tím souvisí také další požadavky, které kladou Česká národní banka a státní orgány na podobné platební instituce, jako je např. dostatečná výše základního kapitálu. Důležitým faktorem je také preference značky u uživatelů. Společnost, která je delší dobu zavedená na trhu především v bankovníctví je důvěryhodnější, než nově vznikající společnosti a vlastní už jisté recenze od stávajících zákazníků.

Konkurenční rivalita

V České republice neexistuje přímý rovnocenný konkurent PayU, který by nabízel takové množství platebních metod a byl zároveň platební institucí, avšak konkurence v určitých skupinách nabízených služeb je a ne malá.

Mezi nejzávažnější body v tomto hledisku patří:

- Rychlost provedení transakce
- Výhodnější cena
- Rychlost vyřízení požadavků na zákaznickém servisu

- Kvalita vyřízení požadavků on-line podpory
- Dobré jméno firmy
- Působení na trzích v ostatních zemích
- Dobrá reklama

Síla konkurentů je největší především v oblasti karetých transakcí, jelikož mají možnost rychleji procesovat platby kartou. Také často nastavována výhodnější cena jednotlivých služeb, dobrá reklama aj. Při analýze spokojenosti zákazníků byly zjištěny klíčové faktory, které velmi posilují konkurenci a oslabují společnosti. Jedná se o rychlost odpovědi zákaznického servisu a o kvalitu vyřízení požadavků. Základní problém je v nadnárodní společnosti, která technickou podporu společnosti zajišťuje a velké množství technických problémů je časově náročných a uživatelé musí čekat déle než u konkurence. Převodem technického zázemí do České republiky namísto Polska by se vyřešilo spoustu technických problémů. Také v oblasti reklamy firma pokulhává. Jedním z důležitých problémů konkurenční síly okolních firem je šíření dobré pověsti firmy, v případě že má firma problém s technickými požadavky klientů a oni musí déle čekat, raději přejdou ke konkurenci a šíří často negativní reakce a informace na webu, proto je velmi důležitá pověst firmy v segmentu. Naopak pro velké e-shopy je firma zajímavá, jelikož vychází vstříc jejich náročným požadavkům a nabízí jim velkou řadu platebních metod a služeb, které konkurence nedokáže nabídnout. V oblasti působení společnosti na vnějších trzích, je naše pozice v celku dobrá.

Vyjednávací síla odběratelů

Odběratele bychom měli rozdělit na dvě skupiny velké e-shopy a ostatní e-shopy. Velké e-shopy mají samozřejmě vyjednávací sílu velkou, mohou si klást podmínky spolupráce, smlouvat výhodnější marže, kvalitu služeb, mající vysokou prioritu vyřízení požadavků a plnění jejich individuálních přání. Velké e-shopy dělají dobrou reklam a přináší vysoké obraty, vliv ostatních malých e-shopů bych označila za malou vyjednávací sílu, jelikož tyto obchody se musí zpravidla přizpůsobit. Co se týká standardizace výrobků a přechodu klientů ke konkurenci, hrozí převážně u platebních metod, jako je platba kartou, jelikož ji nabízí i konkurence.

U platebních metod, které poskytuje jenom společnost PayU je standardizace velmi nízká. Za velkou vyjednávací sílu společnosti PayU bych označila zájmy obchodníků na tom, aby

jejich zákazníci měli co nejdříve provedenou on-line platbu a aby e-shopy obdrželi co nejdříve peníze z transakcí a nemuseli čekat např. na platbu dobírkou nebo 3 dny bankovním převodem.

Vyjednávací síla dodavatelů

Dodavatele služeb tvoří převážně banky, přes které transakce probíhají a také konkurenti, se kterými se zároveň spolupracuje v rámci některých platebních metod. Společnost GPE je hlavní dodavatel karetních transakcí přes ČSOB banku a společnost AGMO, která je klíčová pro službu paymayway. Ještě společnost MOPET CZ, která je zároveň dodavatelem služby Mobito a konkurent MANUM, který je současně dodavatelem služby Supercash.

Sílu dodavatelů bych označila za velkou, jelikož cílem firmy je mít platební metody ve všech bankách v České republice a pokud by se nedohodla s každou bankou, přišla by tak o všechny klienty např. mBanky, Fio banky aj., proto je spolupráce s bankami klíčovou rolí. Menší síla dodavatelů spočívá v tom, že vzájemná spolupráce přináší bankám vyšší obraty a marže z transakcí. Tím, že platební systém nabízí jejich platební metody, zvyšují se počty provedených transakcí jednotlivým bankám. Klíčové je aby banka i platební systém našli střed svých zájmů a dohodli se na oboustranných přínosných maržích z transakcí. Také je důležité, že ne každá banka v České republice je připravená technicky procesovat platby přes systém PayU a ne každá je po technické stránce tohoto možná.

Velká síla dodavatelů spočívá především:

- V omezeném počtu provozovatelů karet
- Omezený počet bank a jejich dostupnost

Menší síla spočívá především v tom, že banky mají z transakcí přes PayU nemalé provize a také má platební systém velký vliv na jejich obraty.

Substituční produkty

Substitučních produktů není v této oblasti mnoho. V podstatě pokud by klient chtěl zaplatit jinak než přes internet, má na výběr pouze platbu za zboží přímo v hotovosti, na dobírku nebo vkladem na účet na pobočce.

6.5.2 Srovnání s konkurencí

GOPay, s.r.o. je platební brána a zároveň asi největší konkurent ze všech v nabídce služeb, jelikož nabízí velmi podobné způsoby plateb, jako společnost PayU. Tato platební brána nabízí možnost platby kartou, rychlý on-line převod, mobilní platby, kuponové platby a elektronickou peněženku. V případě této společnosti je především nutné dbát na rychlost a kvalitu provedených služeb a také na nákladovost systému oproti PayU, jelikož společnost GO Pay se snaží společnost PayU dostihnout. GO PayU je však držitelem licence pro instituce elektronických peněz, nikoliv licence platební instituce, jedná se tedy stále o elektronickou peněženku, kdy uživatelé tohoto systému musí mít založený virtuální účet. (GO Pay, 2014)

Agmo EU, je konkurentem ve způsobu platby a také zpracování transakcí, kdy nakupující nemusí mít založený virtuální účet, jelikož se nejedná o platby elektronickými penězi, ale o platby v reálném čase, stejně tak jako u společnosti PayU. Nízká konkurence firmy Agmo spočívá v jejím limitu, jelikož je držitelem licence pro poskytovatele služeb malého rozsahu a má tedy stanovený omezený limit obrátu od ČNB, který nesmí překročit. Společnost Agmo nabízí mobilní platby, expresní on-line platby, platby složenkou i platby kartou. (Agmo, 2014)

Global Payments Europe, s.r.o. je jednou z největších světových společností, která se specializuje na elektronické zpracování transakcí. Tato společnost se zaměřuje především na platby kartou, zpracování karetních transakcí, vydávání platebních karet, instalaci POS terminálů a bankomatů. Konkurentem společnosti PayU je především kvůli způsobu placení a to kartou, protože je hlavním poskytovatelem této služby v Evropě. (GPE, 2014)

GOPE CZ, společnost, která umožňuje platby přes SMS bránu, kdy si nakupuje uživatel drobné zboží či službu prostřednictvím SMS zprávy, která kupujícího stojí např. 99 Kč. Dále se společnost pyšní nejúspěšnější GSM platformou „najdu tě“ jedná se o službu, kterou ve spolupráci s policií ČR společnost poskytuje, kdy služba slouží pro ochranu mladistvých a kontrolu jejich rodičů nad tím, kde se dítě pohybuje nebo v případě jeho pohřešování je tato služba velmi účinným nástrojem. Dále společnost poskytuje volání přes internet tzv. VOIP. Zde se oblast podnikání s naší platební institucí prolíná pouze u plateb přes mobilní telefon, kdy princip platby je v podstatě odlišný, tudíž bych označila tohoto konkurenta za malého. (GOPE CZ, 2014)

Další elektronické peněženky jako je PayPal, PayPay, PaySec, Skrill a platební terminály jako PaySecard, EuroPayU, Manum, Mopet nepředstavují velkou konkurenci pro společnost, jelikož nenabízí takovou širokou nabídku platebních metod, jako ostatní výše uvedené společnosti a jsou zaměřeny především na jednu až dvě platební metody. Jedná především o elektronické peněženky, kdy nakupující musí mít založený svůj virtuální účet, což shledávám jako velkou nevýhodu.

6.6 Swot analýza

U společnosti jsem provedla krátkou SWOT analýzu jejíž pomocí jsem charakterizovala silné a slabé stránky platebního systému, příležitosti a hrozby, které mohou nastat. Vzhledem k rozmanitosti nabízených platebních metod, způsobu vyplácení peněžních prostředků a současnému stavu, kdy musí nová platební instituce splňovat řadu požadavků pro ČNB, jsem stanovila SWOT analýzu následovně:

SWOT		
	SILNÉ STRÁNKY	PŘÍLEŽITOSTI
PŘEDNOSTI	velká nabídka platebních metod dobrá rychlost zpracování plateb velké množství klientů zaručená značka	rozšíření na zahraniční trh nové platební metody
NEDOSTATKY	SLABÉ STRÁNKY	HROZBY
	technické zázemí řízení cash flow mezi účty delší doba doručení prostředků při vybití účtu	kontroly z ČNB systém hlášení do ČNB nová konkurence

Obr. 14. Swot analýza společnosti, (Zdroj: vlastní zpracování)

Velkou předností platební instituce je její nová možnost rozšíření služeb na zahraniční trh po získání nové velké licence a také postupné zavádění dalších platebních metod. Spolu s nimi i rostoucí obraty, protože instituce už není limitována jejím obratem. Dalšími efektivními nástroji je široká nabídka platebních metod, které platební systém poskytuje a také rychlost zpracování těchto on-line plateb.

Nedostatky, které lpí ve společnosti, jsou způsobeny technickým zázemím pro řízení peněžních toků mezi účty a také počtem zaměstnanců, kteří se této činnosti musí věnovat. Posléze také řada nových i stávajících vyhlášek, které musí společnost splňovat, aby svůj provoz vedla v souladu se zákony a předpisy, které se jí týkají. Také musí být v souladu s nařízeními České národní banky, která na platební instituce v České republice dohlíží.

Společnost je tedy povinna připravit a přizpůsobit své interní systémy a procedury na řadu kontrol z ČNB a nachystat systémy hlášení, které musí kvartálně konat. Všemi nedostatky, slabými stránkami a hrozbami u kterých vzniká řada otázek, se budu věnovat v analytické a projektové části, kdy budu navrhovat vhodné způsoby, jak tyto nedostatky odstranit a plnit tak nařízení stanové Evropským parlamentem, Českou národní bankou a zákony v České republice.

7 ANALÝZA MULTIBANKOVNÍCH SYSTÉMŮ

Vzhledem k tomu, že platební instituce disponuje velkým objemem peněžních prostředků na mnoha bankovních účtech u desítek různých bank, je nutné, aby sjednotila bankovní systém, který používá. Každá banka má svoji vlastní bankovní aplikaci, internetové bankovníctví a způsob jakým se provádí a potvrzují bankovní převody např. platba čipovou kartou, platba tokenem, platba na základě pinu, na základě čipového flash disku nebo na základě svého uživatelského ID.

Platební instituce by v ideálním případě, měla vyplácet klientům peněžní prostředky z účtu u každé banky, aby vyhověla požadavkům České národní banky a klient měl peněžní prostředky na svém účtu ještě týž den, který si o ně žádá. Vzhledem k velkému objemu a počtu transakcí a ostatních bankovních systémů je téměř nemožné, ovládat všechny banky každý den a vyplácet uživatelům denně prostředky ze všech bankovních účtů. Nemožné bez většího počtu zaměstnanců, kteří by se tímto museli zabývat a bez perfektně propracovaného platebního systému, který by byl naprogramován tak, aby zvládl obstarat technicky všechny druhy naprogramovaných systémů všech bank a zároveň byl kompatibilní a bezproblémově spolupracoval se systémy a databázemi, se kterými pracují platební instituce.

V České republice existují dva multibankovní systémy přímého bankovníctví, které zvládnou ovládat více bank a bankovních účtů zároveň, problém je však v tom, že ani jeden ze systémů není kompatibilní se všemi bankami a nezvládne větší počet bankovních účtů. Pro malé instituce s počtem bankovních účtů např. kolem deseti takovéto systémy bohatě postačují. Jakmile ale instituce používá např. 30 bankovních účtů v šesti bankách, neexistuje v České republice v současné době dostupná aplikace pro takové potřeby.

Vzhledem k tomu, že jsou on-line internetové platby pomocí platebních institucí velmi mladým trendem v Evropě i ve světě, není mnoho možností ani systémů, jak peněžní toky v takovém množství rozumně zkompletovat.

7.1 Systém Multicash

Systém Multicash je multibankovní systém přímého bankovníctví pomocí kterého lze ovládat více bankovních účtů současně pomocí jedné aplikace. Tento systém vydává a vyvíjí společnost Management Data Praha, která dodává softwarová řešení pro bankovní sektor.

Pomocí tohoto systému respektive bankovní aplikace je možné platit z jedné aplikace více bankovními účty u různých bank. V praxi to znamená, že v jednom nainstalovaném programu spravujeme svoje účty např. Komerční banky, ČSOB banky, GE a RB banky a můžeme je ovládat všechny z jedné aplikace.

Základní myšlenkou cash managementu programu Multicash jsou ovšem především funkce výpisy, zůstatky, obraty a valutové zůstatky. Velkou výhodou základních funkcí je určitě stažení bankovních výpisů v aplikaci ze všech bankovních účtů najednou. Také transakce a zůstatky v systému mohou být zobrazeny v konverzi do měny EUR i v původní měně.

Systém Multicash má také velkou výhodu oproti běžnému elektronickému bankovníctví, že je možné do něj nahrávat např. i 6 tisíc plateb. Do běžného elektronického bankovníctví se dá najednou nahrát pouze maximálně okolo jednoho tisíce položek. (MultiCash-Web, 2014)

7.1.1 Bezpečnostní politika v Multicashi

Program umožňuje nastavit rozdílná práva pro různé skupiny uživatelů a také vícenásobné podpisové autorizace. Osoba autorizovaná pro elektronický podpis často pracuje v jiném oddělení, než osoba, která platební dávku přichystává. V praxi to může vypadat tak, že denní výplaty uživatelům z jejich virtuálních účtů přichystává transakční oddělení, které nahrává dávky do systému, připravuje a podepisuje dávky prvním podpisem, zaměstnanci finančních oddělení poté dávky zkontrolují a stvrzují druhým autorizačním podpisem a zasílají do banky. Dále také například první skupina uživatelů může podepisovat transakce do 100 000,- Kč, druhá skupina do milionu Kč nebo první skupina dávku transakcí připravuje, zkontroluje, podepíše a zodpovědný nadřízený pracovník zkontroluje správnost transakcí a stvrdí správnost druhým podpisem a odešle dávku. Pokud je nastaven systém dvojí autorizace, není možné poslat peněžní dávku podepsanou jen 1 podpisem.

Každý uživatel systému má svůj elektronický podpis, kterým stvrzuje odeslání platební dávky. Uživatelský klíč neboli podpis se nachází na flesh disku a má své unikátní heslo. Import platebních souborů do systému a export dat do ostatních aplikací lze provádět ve formě textových souborů.

7.1.2 Banky podporující MC

V České republice je asi 15 bank, které podporují službu Multicash:

- Bank of Tokyo - Mitsubishi UFJ (Holland) N.V. Prague Branch, organizační složka
- BNP Paribas Fortis Bank, Czech Branch
- Commerzbank a.s.
- Česká spořitelna, a.s.
- Československá obchodní banka, a.s.
- Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag, organizační složka
- GE Money Bank a.s.
- ING Bank N.V.
- Komerční banka, a.s.
- LBBW Bank CZ a.s.
- Oberbank AG pobočka Česká republika (organizační složka)
- Raiffeisenbank a.s.
- UniCredit Bank Czech Republic, a.s.
- The Royal Bank of Scotland N.V.
- Sberbank CZ, a.s.
- Všeobecná úverová banka a.s., pobočka Praha

7.2 Systém Gemini

Systém Gemini vyvíjí společnost BSC Praha, mimo tento systém se zabývá také ostatními produkty využitelnými pro finanční instituce, jako např. reportingové softwary pro ČNB, systémy na výpočty úvěrových produktů bankám a softwary pro regulatorní reporting.

Gemini systém umí stejně jako Multicash domácí platby, zahraniční platby, trvalé platební příkazy, propojení s účetním systémem, kódy bank a zemí a jiné další. Bezpečnostními

prvky pro identifikaci uživatelů jsou rovněž hesla k elektronickému podpisu umístěné na flash disku a autorizace platebních příkazů před odesláním do banky.

U Gemini je také možné stanovit pro každého uživatele dávkový limit, jak vysoké peněžní transakce může podepisovat a odesílat nebo jestli může jen podepisovat a odešle následně jiná pověřená osoba.

Bohužel velkou nevýhodou systému Gemini je, že ho nepodporují všechny banky v ČR, prozatím ho podporuje jen málo bank. Na druhou stranu má obrovskou výhodu v jeho instalační verzi „Gemini my BI“ kde jsou nástroje pro reporty ČNB. Společnost, která tak používá systém Gemini, nemusí tvořit excelovské tabulky, výpočty a složité vzorce pro zpracování podkladů pro ČNB. Systém tak umožní ušetřit několikadenní práci zaměstnanců, kteří se zabývají reportingem. Je však vhodný pouze pro uživatele, kteří vlastní účty jen u bank, které Gemini podporují a mají tak v systému veškerou jejich bankovní databázi. (BSC, 2014)

7.2.1 Banky podporující Gemini

V České republice podporuje systém Gemini prozatím pouze 6 bank a to:

- Raiffeisenbank, a.s.
- UniCredit Bank ČR, a.s.
- Sberbank, a.s.
- PPF banka, a.s.
- Commerzbank AG
- Oberbank AG

7.3 Srovnání bankovních systémů

V následující kapitole bude provedeno vyčíslení pořizovacích a provozních nákladů společnosti spojených s bankovním systémem Gemini nebo Multicash využívaným zejména pro platební příkazy.

7.3.1 Multicash

Z patnácti bank, které podporují službu Multicash jsem vybrala 7 nejznámějších, nejčastěji používaných a také všechny ty, které používá platební instituce, kterou se zabývám.

Jsou jimi: RB banka, Česká spořitelna, Komerční banka, ČSOB banka, UniCredit bank, Ge Money bank a Sberbank.

U těchto bank jsem se zaměřila na produkt Multicash, jeho implementační náklady, měsíční náklady za užívání, poplatky za výpis, poplatky za odchozí transakce přes Multicash a trvalé převody na jiné účty.

Všechny zjištěné údaje z ceníků bank a po konzultacích s bankéři firmy jsem shromáždila do níže uvedené tabulky.

Typ poplatku	RB	ČS	KB	ČSOB	UCB	GE	Sberbank
Instalační	9 520 Kč	8 000 Kč	10 000 Kč	5 000 Kč	10 000 Kč	8 000 Kč	10 000 Kč
Měsíčně za užívání	1 000 Kč	400 Kč	500 Kč	500 Kč	1 000 Kč	1 000 Kč	1 000 Kč

Tabulka 5. *Instalační a provozní náklady Multicash, (Zdroj: vlastní zpracování dle ceníků uvedených bank)*

Typ poplatku	RB	ČS	KB	ČSOB	UCB	GE	Sberbank
Za transakci na stejnou banku	6 Kč	2 Kč	4 Kč	3 Kč	3 Kč	3 Kč	4 Kč
Za transakci jiná banka	7 Kč	4 Kč	4 Kč	3 Kč	6 Kč	3 Kč	5 Kč
Trvalý příkaz za položku	zdarma	2 Kč	zdarma	3 Kč	zdarma	zdarma	zdarma

Tabulka 6. *Poplatky za transakce Multicash, (Zdroj: vlastní zpracování dle ceníků uvedených bank)*

Kdybychom se měli zaměřit na instalační poplatek, vychází nejdražší Komerční banka, Sberbanka a UCB banka. Nejlevnější implementační poplatek je u České spořitelny. Implementační poplatek, který je jednorázový, však představuje minimální částku v poměru k provozním nákladům, které se mění podle počtu výplat, proto nemá význam se s ním v dalších částech zabývat.

Nejvíce budou uživatele pravděpodobně zajímat měsíční poplatky za užívání systému a odchozí transakce. Měsíčně na poplatky vyšla nejlépe opět Česká spořitelna se 400 Kč poplatkem a s nákladem na jednu transakci mezi vlastní bankou 2 Kč a nejhůře RB banka, která si účtuje v rámci vlastních převodů trojnásobné náklady oproti České spořitelně a to 6

Kč na vlastní transakci. O vhodnosti a návrhu, které banky by měla firma vzhledem k svým potřebám v Multicashi používat, se budu zabývat dále v projektové části.

7.3.2 Gemini

Z šesti bank, které v Česku podporují systém Gemini, jsem vybrala nejznámější a nejpoužívanější u kterých jsem prováděla kalkulaci cen systému Gemini, také z toho důvodu, že tyto vybrané 3 banky používá platební instituce, kterou se budu dále zabývat.

Kalkulaci nákladů na instalaci a užívání služby Gemini, je uvedena v tabulce níže:

Typ poplatku	RB	UCB	Sberbank
Instalační	5 950 Kč	2 000 Kč	3 000 Kč
měsíčně za užívání	750 Kč	300 Kč	300 Kč

Tabulka 7. Instalační a provozní náklady Gemini, (Zdroj: vlastní zpracování dle ceníků uvedených bank)

Typ poplatku	RB	UCB	Sberbank
za transakci na stejnou banku	6 Kč	3 Kč	- Kč
za transakci jiná banka	7 Kč	6 Kč	6 Kč
trvalý příkaz	zdarma	zdarma	zdarma

Tabulka 8. Poplatky za transakce Gemini, (Zdroj: vlastní zpracování dle ceníků uvedených bank)

Na první pohled je zjevné, že systém Gemini je minimálně o polovinu levnější, než Multicash co se týče instalačního poplatku. Pravděpodobně tato cenová nenáročnost je způsobena tím, že do Gemini se dá naimplementovat zhruba třetina českých bank oproti Multicashi a nebude tedy tak složitý na implementaci a programování.

Nejlevnější instalace Gemini vychází u UniCredit bank i s měsíčním poplatkem za užívání. Trvalé příkazy u všech třech bank představují službu zdarma, což je dobré. V případě transakcí do stejné banky poskytuje bezkonkurenční komfort Sberbank, která si za položku nic neúčtuje, zato RB banka zpoplatňuje transakci 6 Kč.

7.4 Shrnutí

Platební instituci budu doporučovat bankovní systém na základě další analýzy týkající se přímo jejich peněžních toků, jelikož je důležité, které banky jsou typické a nejčastější pro

bankovní převody instituce. V každém případě bych doporučovala společnosti na základě předchozích zjištěných informací, aby prováděla výplaty určitě z více než 1 výplatního účtu.

Prozatím čistě na základě cenových možností bych doporučovala systém Gemini, pokud by byly pro společnost prioritní výše uvedené 3 banky, jelikož je Gemini nejlevnější, trvalé příkazy má bez poplatku a transakční náklady obdobné. Velkou výhodou Gemini shledávám reportingový systém pro ČNB. Na druhou stranu malý omezený výběr bank, nemusí být ideální pro platební instituci, Multicash přece jen ovládá o 4 banky více.

8 ANALÝZA FINANČNÍCH METOD A SPECIFIK

Platební instituce, coby obchodní společnost poskytující platební služby pod licenci České národní banky, skýtá širokou problematiku finančního řízení a specifík, kterými se budu zabývat v následující kapitole.

8.1 Zvláštní režim účtů

Jelikož platební instituce používá své sběrné účty pro účely přijímání a výplat peněžních prostředků svěřených uživateli platebnímu systému k transakcím, je nutné, aby se na tyto účty vztahoval režim dle § 41f odst. 7 zák. č. 21/1992 Sb. o bankách. Což znamená, že na bankovních účtech jsou evidovány pohledávky z vkladu uživatelů se zvláštním režimem. Majitel účtu musí tedy tyto informace písemně oznámit bance a doložit podíl každé z osob, která na účtu peněžní prostředky má a identifikovat tak tyto osoby a pravdivost údajů prokázat.

V tomto případě musí tedy společnost vést v reálném čase evidenci údajů ve smyslu tohoto zákona o bankách a také musí být připravena plnit svou oznamovací povinnost ohledně identifikace peněžních prostředků na všech sběrných účtech, kolik dané osobě z evidence zákazníků patří prostředků na tom daném účtu.

Platební instituce tedy musí pečlivě evidovat své klienty, jejich závazky a identifikaci kolik peněžních prostředků na kterém účtu kdo má.

8.1.1 Fond pojištění vkladů

Se zvláštním režimem tzv. sběrných účtů neboli bankovních účtů, které slouží institucím pro přijímání vkladů druhých osob, souvisí také fond pojištění vkladů.

Každá banka, družstevní záložna, stavební spořitelna zkrátka instituce, která vlastní od České národní banky licenci k přijímání peněžních prostředků a vede bankovní účty klientům, musí přispívat ze zákona do fondu pojištění vkladů.

Tento fond slouží pro vyplacení peněžních prostředků vkladatelům v případě že, se banka dostane do finančních potíží převážně do platební neschopnosti. V tomto případě přichází fond pojištění vkladů a uspokojí veškeré pohledávky věřitelům.

Banky pravidelně musí do fondu pojištění vkladů přispívat, podle toho jestli se jedná o družstevní záložnu, stavební spořitelnu nebo banku se procento vkladu liší.

Platební instituce do fondu pojištění vkladů nepřispívají, jelikož nevedou přímo bankovní účty uživatelů, vedou pouze jejich virtuální účty. Tím pádem do fondu pojištění vkladů přispívá za platební instituci přímo banka, u které platební instituce peněžní prostředky jejich uživatelů vede. Jelikož samotná banka, nezná uživatele platební instituce, ani nevede jejich evidenci ani je žádným způsobem neidentifikuje, musí tedy platební instituce vést evidenci podle zákona o bankách a identifikovat jednotlivé uživatele, tak jako kdyby byla bankou, stavební spořitelnou nebo družstevní záložnou.

Fond pojištění vkladů tedy může požadovat po platební instituci stejné informace o jejích klientech a jejich zůstatcích stejným způsobem jako u bank, stavebních spořitel a družstevních záložen.

8.2 Vykazování objemu peněz a peněžních zůstatků

Podle vyhlášky č. 121/2011 Sb., musí platební instituce vykazovat objem peněžních prostředků, které přijala a vydala za předchozí čtvrtletí. Součástí tohoto hlášení je i vykazování peněžních zůstatků na sběrných účtech.

Česká národní banka, ani Evropská komise v žádné vyhlášce ani v žádném nařízení nedefinuje způsoby zjišťování dat, potřebných pro tyto hlášení, které požaduje.

8.2.1 Současný stav vykazování

Jako poskytovatel platebních služeb malého rozsahu společnost používala systémová data, která získala exportem dat z informačního systému. Tato data však časově ne úplně souvisela s datumovým rozsahem provedeného hlášení. Tento problém souvisel především s transakcemi provedenými přes platební kartu nebo pomocí tradičního bankovního převodu. V systému u bankovního převodu byla transakce už jako skončená, přitom v bance tyto transakce ještě nebyly. Standardně trvá bankovní převod D+1 nebo D+2, to znamená jeden až dva pracovní dny.

Platba kartou přes provozovatele Global Payment Europe, pomocí platební brány GPE trvá taktéž několik dní. Pokud je platba přes víkend, může mít zpoždění až 4 pracovní dny, než dojde platba přímo na účet platební instituce. Platba kartou pro e-shop zákazníka je však

rychlá. Nakupující se rozhodne e-shopu zaplatit pomocí jeho platební karty, zadá své číslo karty a platba odejde do pár minut z účtu nakupujícího na účet e-shopu. Na účet e-shopu však platba odchází z peněz platební instituce, ale od nakupujícího respektive poskytovatele platební brány GPE přijde až s několikadenním zpožděním. U platby kartou se tedy jedná v podstatě o proces průběhu transakcí přes dvě platební instituce. Tím pádem v systému platební instituce poskytovatele je taktéž transakce označená za ukončenou a report zaslaný ČNB na základě systémových dat, není až tak úplně stoprocentně vypovídající skutečným peněžním prostředkům na účtu a objemu peněz, které skutečně na účty platební instituce přišly a odešly.

V současnosti se získáním statusu platební instituce a tím pádem i s nutností lepšího měření stavu peněžních prostředků na účtu a jejich objemu budu v projektové části navrhopvat vhodnější řešení na získání dat pro potřeby ČNB.

8.3 Peněžní transfery mezi účty

Jak už bylo zmiňováno v kapitole 6.4., společnost má několik desítek sběrných účtů a pouze jeden korunový účet pro vyplácení peněz uživatelům. Z tohoto důvodu je třeba převádět pravidelně finanční prostředky ze sběrných účtů na účet výplatní, tak aby bylo na výplatním účtu dostatek peněžních prostředků pro výplaty klientům tedy převody na bankovní účty klientům.

V současné době se tento problém řeší téměř denním sledováním zůstatků na sběrných účtech a ručními převody peněžních prostředků v závislosti na aktuálním zůstatku daného účtu.

8.3.1 Výhody současného systému

Výhodou tohoto přístupu je možnost převedení optimální částky každý den, tzn., že pokud je např. v pondělí na sběrném účtu zůstatek 2 000 000 mohu převést 1 900 000 na výplatní účet, a poté v úterý při zůstatku např. 1 500 000 převést 1 400 000, tak aby převedená částka byla maximální, ale zbyl dostatek prostředků pro případné vratky transakcí z důvodu reklamace. Tím, že zůstane malá částka na případné reklamace, zamezíme tomu, aby se účet dostal do debetu. Podmínky České národní banky zakazují záporné bilance na sběrných účtech, kde jsou uloženy peněžní prostředky klientů.

Jelikož pro výplaty je využíván pouze jeden výplatní účet, je řízení toku peněz velice jednoduché, veškeré dostupné peněžní prostředky jsou přeposílány na tento jediný výplatní účet.

8.3.2 Nevýhody současného systému

Bohužel řešení s využitím denních ručních bankovních převodů, vyžaduje značné úsilí. Jestliže má společnost např. 30 sběrných účtů, pak je v praxi nutné provést denně 30 převodů ze sběrných účtů na účty výplatní. Jelikož vnitrofiremní předpisy společnosti vyžadují pro veškeré bankovní převody dvojí podpisovou autorizaci, zaměstnává tato činnost denně minimálně 2 zaměstnance, většinou účetní a vedoucího pracovníka nebo manažera.

Při vyšším počtu sběrných účtů už převody představují takovou zátěž, že by bylo třeba pro ně vyčlenit samostatného pracovníka, tak aby se mohl problematice naplno věnovat a zamezilo se tak, případným omylům a chybám při transakcích.

Přestože využití pouze jednoho výplatního účtu zjednodušuje řízení toku peněz, nemusí být vždy ideálním řešením. V současné době je výplatní účet veden u České spořitelny, přičemž výplaty na účty jejich představují přibližně 19 % z celkového počtu výplatních transakcí. To znamená, že pouze 19 % výplat se provádí v rámci jedné banky, čímž vznikají zbytečné náklady na poplatky za mimobankovní převody. Další nevýhodou je delší čekání klientů na přijetí jejich peněžních prostředků z důvodu clearingů ČNB, kdy je nutné počítat s časem D+1 až D+2. Nezanedbatelný je také hledisko bezpečnosti, kdy drtivá většina prostředků leží jen v jedné bance na jednom účtu. Tento fakt byl v minulosti připomínkovan také kontrolou ČNB.

8.3.3 Možná východiska

Jak již bylo zmíněno, ruční převody vyžadují značné pracovní úsilí. Nabízí se tedy otázka, jak tyto převody automatizovat. Jako zdánlivě ideální by se jevila možnost denně vyprázdnit z každého účtu veškeré finanční prostředky a přeposlat je na výplatní účet.

Byla to také první možnost, kterou jsem analyzovala avšak banky tuto variantu, až na jednu výjimku neumožňují. Jedinou bankou, která byla schopná společnosti nabídnout denní přeposílání veškerých peněžních prostředků z účtu na účet u cizí banky je Komerční banka.

Navíc by vznikaly komplikace s nedostatkem finančních prostředků u účtů, kde dochází k reklamacím.

Jako jediné možné východisko se tedy jeví nastavení pravidelných bankovních převodů. Zde však nastává otázka, jak vhodně nastavit výši pravidelně přeposílané částky. Touto otázkou se budu zabývat v projektové části.

V rámci optimalizace výplat klientům by bylo vhodné použít výplatní účty ve více bankách. Je prakticky nemyslitelné, aby provozovala společnost výplatní účet v každé bance v ČR. Z toho důvodu navrhuji, aby byly výplaty prováděny z několika bank, jejichž zastoupení je majoritní.

8.4 Kapitálová přiměřenost platební instituce

Kapitálová přiměřenost bank a její metodika propočtu byla původně obsažena v mezinárodní dohodě BASEL I. Tato dohoda představovala doporučení pro bankovní právo a regulace Basilejského výboru pro bankovní dohled. Spolu s pokrokem v oblasti měření a řízení rizik bylo nutné Basilejskou dohodu přepracovat především s ohledem na přesnější zobrazení solventnosti bank a vznikl tedy BASEL II. Výchozí legislativou pro problematiku kapitálové přiměřenosti je tedy směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/49/ES a z té také vychází vyhláška ČNB 141/2011, která stanovuje výpočty a upravuje požadavky kapitálové přiměřenosti pro platební instituce a instituce elektronických peněz.

V rámci dohody BASEL II, byly stanoveny především tři pilíře, které utvářejí:

- Minimální kapitálové požadavky
- Proces dohledu
- Tržní disciplínu

Společnost PayU Czech Republic, s.r.o. od počátku působila na trhu s povolením malé platební instituce, takže do svých hlášení ČNB, měsíční evidence a účetnictví nemusela výpočet kapitálové přiměřenosti zahrnovat ani se žádným způsobem kapitálovou přiměřeností zabývat.

Pro výpočet kapitálové přiměřenosti existuje více přístupů, které Česká národní banka ve vyhlášce 141/2011 o výkonu činnosti platebních instituce a institucí elektronických peněz stanovuje.

V projektové části se budu zabývat výpočtem kapitálové přiměřenosti platební instituce, její strukturou a jejím hlášením České národní bance. Kapitálová přiměřenost u nebankovních institucí se týká pouze platebních institucí a institucí elektronických peněz. Její výpočet je zcela jiný než u bank a ostatních bankovních subjektů v České republice, kteří musí splňovat kapitálový požadavek 8 %. Jelikož jsou platební instituce a instituce elektronických peněz zcela specifickými, nelze na ně používat výpočty kapitálové přiměřenosti stejné jako u bank.

8.5 Řízení likvidity

Vzhledem k tomu, že ČNB ve své vyhlášce stanovila také požadavky na systémy vnitřní kontroly platební instituce, je nutné u bývalého poskytovatele platebních služeb malého rozsahu nynější platební instituce zavést řízení likvidity a její kontrolu.

Řízením likvidity, jejím výpočtem a kontrolou se budu zabývat v projektové části, jelikož společnost nemusela dříve povinně svoji likviditu sledovat a ani nepovažovala za nutné se tímto ukazatelem zabývat.

9 NÁVRH SYSTÉMU K ŘÍZENÍ TOKU PENĚZ

Abych mohla společnosti navrhnout, jak nejefektivněji řídit výplaty peněžních prostředků svým klientům, musela jsem nejprve provést důkladnou analýzu trhu. Bylo nutné zjistit, jaké jsou na trhu možnosti bankovních systémů, kolik zavedení takového bankovního systému stojí, jaké jsou náklady na transakce u každé banky jmenovitě, kolik stojí např. trvalý příkaz a jiné. Kalkulace těchto nákladů byla uvedena v analytické části 7.3.

Jestli je vhodné, aby zkoumaná společnost používala systém Gemini nebo Multicash je otázkou další analýzy, bylo nutné provést podrobné rozčlenění užitelských výplat podle typu banky a stanovit banky s největším počtem odchozích transakcí. Analýzu peněžních toků jsem prováděla na základě bankovních výpisů společnosti, ze kterých jsem získala informace o peněžních tocích, a to do kterých bank se převádí nejvíce transakcí. Tím pádem jsem zjistila i přibližně kolik zákazníků vlastní své účty u různých bank. Výsledky analýzy společnosti můžeme vidět v tabulce níže.

BANKA	PRŮMĚRNÝ POČET VÝPLAT (měsíčně)
AIR BANK	35
ČS	1 692
ČSOB	1 146
EQUA	10
FIO	1 410
GE	405
ING	8
KB	1 899
LBBW	2
MBANK	489
PPF	800
RB	2 113
SBERBANK	271
UCB	732
CELKEM	11 012

*Tabulka 9. Průměrné měsíční výplaty,
(Zdroj: vlastní zpracování dle bankovních
výpisů společnosti)*

Výsledkem mého výzkumu je že, nejvíce transakcí ze společnosti odchází do Raiffeisenbanky, Komerční banky, České spořitelny, FIO banky, ČSOB banky, PPF banky a UniCredit bank. U ostatních bank klesl průměrný počet měsíčních výplat pod 500 transakcí a na tyto banky už nebude v další části brán zřetel. Především z toho důvodu, že do bankovních systémů, ať už Gemini nebo Multicash, prozatím nelze z kapacitních důvodů naimplementovat všechny banky byt' všech 7 bank Multicash podporuje. Z tohoto důvodu jsem vyznačila banky, na které společnost posílá největší počet transakcí a zároveň banky, které podporují jeden z bankovních systémů Multicash nebo Gemini. Pro přehlednost jsem tyto banky barevně odlišila již v předchozí tabulce. Zelené banky představují banky podporující Multicash a fialové banky systém Gemini. Bílá barva značí, že banka nepodporuje ani jeden z bankovních systémů.

V následujících kapitolách se budu snažit zvolit nejvhodnější banky pro výplaty z hlediska optimalizace rychlosti vyřízení klientských výplat a z hlediska bankovních nákladů za transakce.

9.1 Současná rychlost vyřízení

V současném řízení výplat probíhá vyplácení peněžních prostředků pouze z České spořitelny, tudíž pouze klienti České spořitelny dostanou týž den své výplaty. V tabulce níže můžeme vidět vypočtený podíl výplat v České spořitelně oproti ostatním bankám.

Typ banky	Podíl výplat
ČS	15,4%
OSTATNÍ BANKY	84,6%

*Tabulka 10. Podíl měsíčních výplat u
ČS, (Zdroj: vlastní zpracování)*

Po zkalkulování současného stavu vyplácení z jednoho bankovního účtu je vyplaceno v průměru ten samý den pouze 15,4 % uživatelů, zbylých 84,6 % uživatelů musí čekat na své peněžní prostředky do následujícího pracovního dne, u některých bank je možné, že klienti budou muset čekat dokonce 2 pracovní dny.

9.2 Současné náklady

Při současném stavu vyplácení za použití jednoho výplacního účtu u České spořitelny jsem zkalkulovala také průměrné měsíční náklady na výplaty, které uvádím v tabulce níže.

Typ banky	Náklady v Kč
ČS	3 384
OSTATNÍ BANKY	37 280
CELKEM	40 664

Tabulka 11. Současné náklady na výplaty u ČS, (Zdroj: vlastní zpracování)

Celková kalkulace nákladů z jednoho výplacního účtu v současné době vychází průměrně kolem 40 tis. Kč za měsíc.

9.3 Optimalizace z hlediska rychlosti převodu s Multicash

V úvodní části kapitoly 9, bylo zjištěno, kolik odchází klientům průměrně výplat za měsíc a které banky podporují jednotlivé systémy. Je tedy možné vybrat banky, které jsou podporovány aplikací Multicash a ze kterých odchází nejvíce transakcí. Podle zjištěných údajů jsem stanovila banky, které podporují systém Multicash a zároveň na ně odchází peněžní prostředky nejčastěji. Tyto vybrané banky uvádím v tabulce níže.

BANKA	POČET VÝPLAT
RB	2 113
KB	1 899
ČS	1 692
ČSOB	1 146

Tabulka 12. Banky s největším počtem výplat podporující Multicash

Výběr bank je užší z kapacitních důvodů systému Multicash, kdy po konzultacích s techniky společnosti byl stanoven počet bank, které je technicky možné ovládat v rámci jedné aplikace na 4.

V následujících částech provedu zhodnocení uspokojení klientů společnosti z hlediska rychlosti vyplácení peněžních prostředků pomocí čtyř výplatních účtů, a zároveň také tuto variantu zkalkuluji z hlediska transakčních nákladů.

9.3.1 Rychlost vyřízení

Pro zlepšení výplat uživatelům, kdy jsem navrhla výplaty provádět ze 4 bank a to České spořitelny, Raiffeisen banky, Komerční banky a ČSOB banky se podíl uspokojených uživatelů, kteří dostanou peněžní prostředky týž samý den, kdy si o ně požádají, zvýšil na 62,2 %. Přehled jednotlivých podílů na navrhovaných výplatních účtech je uveden v tabulce níže.

Typ banky	Podíl výplat
OSTATNÍ BANKY	37,8%
ČS	15,4%
RB	19,2%
KB	17,2%
ČSOB	10,4%

Tabulka 13. Podíl výplat u vybraných bank, (Zdroj: vlastní zpracování)

Tato varianta z hlediska rychlosti vyřízení výplat je určitě vhodnější než současný stav. Oproti současnému stavu vzrostla rychlost vyřízení zhruba o 46,8 % uspokojených uživatelů týž den.

9.3.2 Budoucí náklady

Dle ceníků ostatních bank na systém Multicash jsem provedla kalkulaci transakčních nákladů na výplaty u čtyř navrhovaných výplatních bank, které můžeme vidět v tabulce níže.

Typ banky	Náklady v Kč
OSTATNÍ BANKY	12 486
ČS	3 384
RB	12 678
KB	7 596
ČSOB	3 438
CELKEM	39 582

Tabulka 14. Náklady na transakce, (Zdroj: vlastní zpracování)

Z tabulky výše je patrné, že náklady na transakci při více výplatních účtech vychází obdobně, jako u jednoho výplatního účtu, ba dokonce společnost ušetří na transakčních nákladech. Takže ve výsledku je vyplácení z více účtů nejenom vhodnější z hlediska rychlosti transferů peněz k uživatelům, ale také i nákladově úspornější.

9.4 Optimalizace z hlediska nákladů s Multicash

Pokud by chtěla společnost brát v úvahu pouze bankovní náklady transakcí přes systém Multicash a nebrala by v úvahu rychlost vyřízení plateb, byla provedena kalkulace výplat peněžních prostředků z hlediska optimalizace bankovních nákladů.

Když bychom tedy uvažovali o nejlevnější variantě, kdy společnost nebude brát v úvahu komfort uživatelů, ale převážně výši transakčních nákladů, pak by bylo nejvhodnější na základě ceníku Multicash a počtu transakcí zvolit pro výplaty Českou spořitelnu, UniCredit bank, Ge Money bank a ČSOB banku.

9.4.1 Rychlost vyřízení

Z hlediska optimalizace nákladů byly zvoleny banky v tabulce níže, kde můžeme vidět také podíl výplat klientů z jednotlivých bank.

Typ banky	Podíl výplat
OSTATNÍ BANKY	67%
ČS	11%
RB	7%
KB	4%
ČSOB	11%

Tabulka 15. Podíl výplat z hlediska optimalizace, (Zdroj: vlastní zpracování)

Při nejméně nákladové variantě bude též samý den uspokojeno pouze 33 % uživatelů. Je to určitě více, než při zvoleném způsobu vyplácení z 1 bankovního účtu u České spořitelny, kdy bylo uspokojeno pouze 15 %, ale oproti rychlosti vyřízení s 60 % klienty ve variantě s jinými bankami, je to stále malý podíl klientů.

9.4.2 Budoucí náklady

Nyní se zaměřím na vyčíslení nákladů při neekonomičtější variantě vyplácení. V tabulce níže můžeme vidět průměrné měsíční bankovní náklady na transakce u výplatních účtů při neekonomičtější variantě vyplácení.

TYP	NÁKLADY
OSTATNÍ BANKY	21 111 Kč
ČS	3 384 Kč
UCB	2 196 Kč
GE	1 215 Kč
ČSOB	3 438 Kč
CELKEM	31 344 Kč

*Tabulka 16. Náklady na transakce,
(Zdroj: vlastní zpracování)*

Nejvhodnějším zvolením výplatních účtů by společnost uspořila téměř 8 tis. Kč měsíčně, oproti variantě s nejrychlejším vyplácením, ale vzhledem k tomu, že společnost dbá na komfort klientů a rozdíl nákladů ve výši pouze 8 tisíc Kč měsíčně pro ni není taková zátěž, nebude varianta s takovým výběrem bank pravděpodobně použita.

9.5 Kalkulace nákladů peněžních toků přes Gemini

Pro přehlednost byla provedena i kalkulace systému Gemini, i když z původní analýzy bylo zjevné, že systém Gemini podporuje pouze malé množství bank. Jako jediné banky podporující Gemini do kterých společnost posílá výplaty e-shopům vyšly RB banka, UCB banka, Sberbank a PPF banka. PPF banku jsem z propočtů úplně vyřadila, jelikož společnost nemá u této banky žádnou platební metodu nebo účet a ani do budoucna neplánuje zakládat. Počty měsíčních výplat u vybraných bank můžeme vidět v tabulce níže.

Banka	Průměrný počet výplat (za měsíc)
RB	2 113
UCB	732
Sberbank	271
Ostatní	7 896

*Tabulka 17. Počet výplat u vybraných
bank, (Zdroj: vlastní zpracování)*

Po propočtu výplat přes Gemini bylo zjištěno největší zatížení na nákladech v porovnání s předchozími variantami v kapitolách výše. Celkové měsíční náklady firmy na transakce uživatelům by byly 62 250,- Kč. Což je nejméně vhodná varianta. Kalkulace jednotlivých bank můžeme vidět v tabulce níže.

TYP	NÁKLADY
RB	12 678 Kč
UCB	2 196 Kč
SBERBANK	- Kč
OSTATNÍ	47 376 Kč
CELKEM	62 250 Kč

*Tabulka 18. Náklady na transakce,
(Zdroj: vlastní zpracování)*

Z výše uvedené tabulky je patrné, že transakční náklady při použití systému Gemini jsou příliš vysoké, ačkoliv např. Sberbank má nulové náklady na převody v rámci své vlastní banky, mohla se tato možnost jevit jako výhodná. Bohužel do této banky proudí málo transakcí.

Implementační poplatky Gemini jsou sice nízké, náklady na transakci obdobné jako u Multicashe, ale jelikož společnost neposílá dostatečně velké objemy transakcí do bank podporující Gemini, není Gemini v ohledu transakčních nákladů vůbec zajímavé a z pohledu rychlosti uspokojení uživatelů také ne. Pro zajímavost uvádím v tabulce níže podíl výplat, které by byly vyřízeny týž den, v případě vyplácení přes Gemini.

Typ banky	Podíl výplat
RB	19%
UCB	7%
Sberbank	2%
Ostatní	72%

*Tabulka 19. Podíl výplat u vybraných bank,
(Zdroj: vlastní zpracování)*

Z výše uvedené tabulky je jasné, že 28 % podíl uspokojených klientů týž den vzhledem k dvojnásobnému nárůstu transakčních nákladů není tou nejvhodnější variantou.

9.6 Zhodnocení výsledků

K navržení optimálního řízení peněžních toků u výplat uživatelům bylo nutné provést kalkulaci nákladů spojených s užíváním Multicashe a nákladů spojených s jednotlivými bankami. V předchozích kapitolách byly provedeny propočty toků firmy přes Multicash a přes Gemini. Pokud bychom se zaměřili na kalkulaci z hlediska optimalizace rychlosti převodu peněžních prostředků, pak je samozřejmě nejvhodnější použít více výplatních účtů, zajímavým zjištěním je i to, že pokud bychom chtěli nejvíce ušetřit na transakčních nákladech z převodů výplat klientům a optimalizovat je, pak je také výhodnější variantou použití více účtů. U každé varianty je ale nutné zvolit pokaždé jiné typy bank.

Při variantě s optimalizací nákladů vychází varianta s více výplatními bankami finančně nejlépe, jelikož banky si účtují za mezibankovní převody v rámci jedné banky výrazně nižší poplatky a je vhodné použít banky UCB, GE, ČS a ČSOB. Varianta, kdy bychom se měli zaměřit, na co nejnižší transakční náklady vychází zhruba o 8 tisíc Kč měsíčně úspornější, než varianta s optimalizací rychlosti, ale uspokojí pouze 33 % uživatelů týž samý den, kdy si zažádají o výplatu.

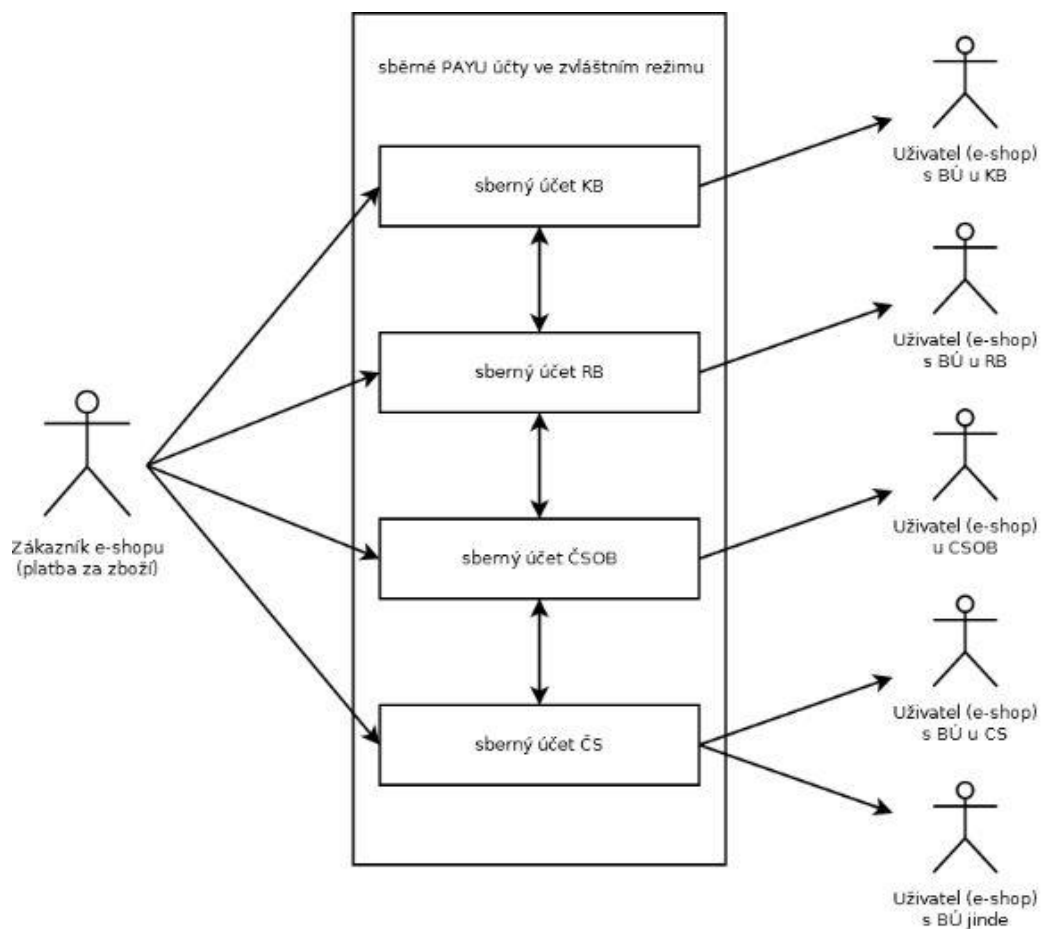
Jelikož ale firma ve výsledku považuje za prioritní, aby uživatelé systému měli své peněžní prostředky co nejdříve, bude nejvhodnější použít variantu optimalizace rychlosti převodu za použití bank RB, KB, ČS a ČSOB, kdy přes 60 % uživatelů je uspokojeno týž samý den.

Toto konečné řešení s více výplatními účty je také přijatelnější pro Českou národní banku z hlediska toku peněz a bezpečnosti, kdy není vhodné shromažďovat většinu peněžních prostředků pouze u jedné banky a také není vhodné vyplácet peněžní prostředky klientům s takovým časovým odstupem, jak je to nyní, kdy nedostane většina klientů týž den své peníze.

Diagram, jak by mělo vypadat, vyplácení z více výplatních účtů můžeme vidět na následující straně obrázek 15.

Ze všech sběrných účtů, na které proudí peníze, by existovaly 4 sběrné účty, které by byly současně i výplatní účty. Z toho jeden ze 4 zvolených účtů by sloužil pro vyplácení na ostatní zbylé klienty. Z ostatních sběrných účtů by se přeposílaly peněžní prostředky na čtyři výplatní účty namísto jednoho a celkový princip by zůstal zachován.

Tím, odkud kam a kolik peněžních prostředků na výplatní účty posílat, se budu zabývat dále v projektové části.

Obr. 15. Diagram navrhovaných peněžních toků společnosti, (Zdroj: vlastní zpracování)

10 ZEFEKTIVNĚNÍ METOD ŘÍZENÍ TOKU PENĚZ MEZI ÚČTY

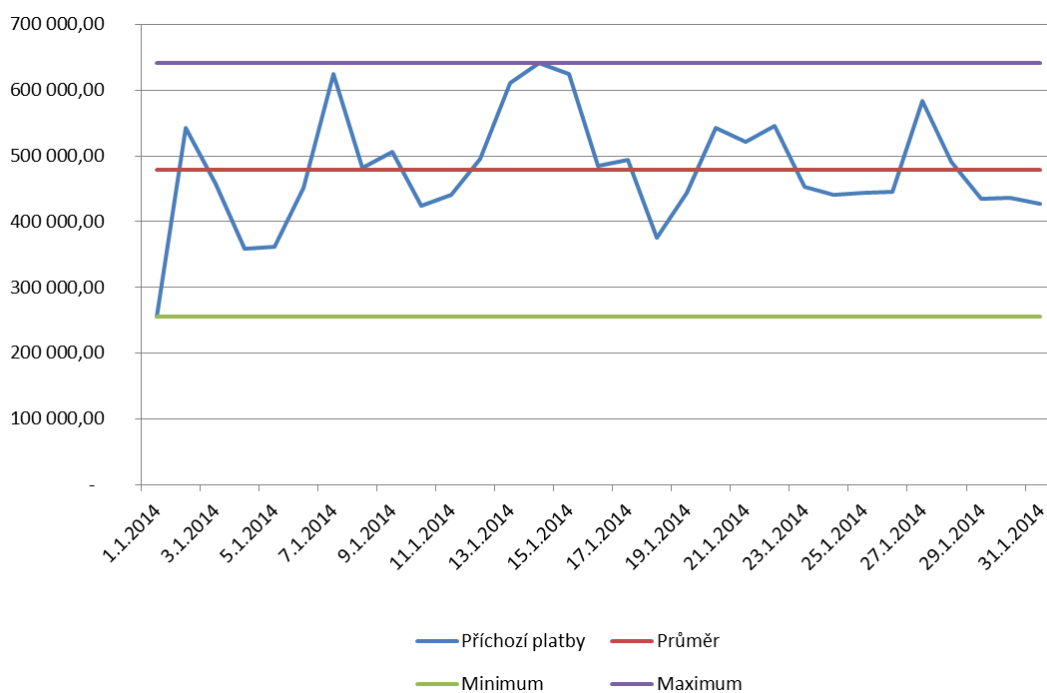
V části 6.4. a 8.3. byly blíže specifikovány problémy s řízením toku peněz mezi sběrnými a výplatními účty. Jak již bylo zmíněno, bylo by možné dosáhnout zefektivnění celého procesu pomocí trvalých bankovních příkazů s vhodně zvolenými částkami. V následující části se na základě statistických dat pokusím navrhnout vhodný systém těchto trvalých příkazů.

10.1 Vyčlenění prostředků z přijatých plateb

K tomu, abychom byli schopní vyhodnotit, kolik prostředků průměrně dorazí na každý sběrný účet, využijeme denní bankovní výpisy z těchto účtů, které máme k dispozici. Na základě těchto dat jsme schopní si udělat povědomí o tom, jaké množství peněz dorazí denně na daný sběrný účet a jak toto množství v průběhu měsíce kolísá.

10.1.1 Statistika příchozích plateb

Příklad příchozích plateb na vybraný sběrný účet za období leden 2014, můžeme vidět v grafu níže.

Obr. 16. Příchozí platby za leden 2014, (Zdroj: vlastní zpracování)

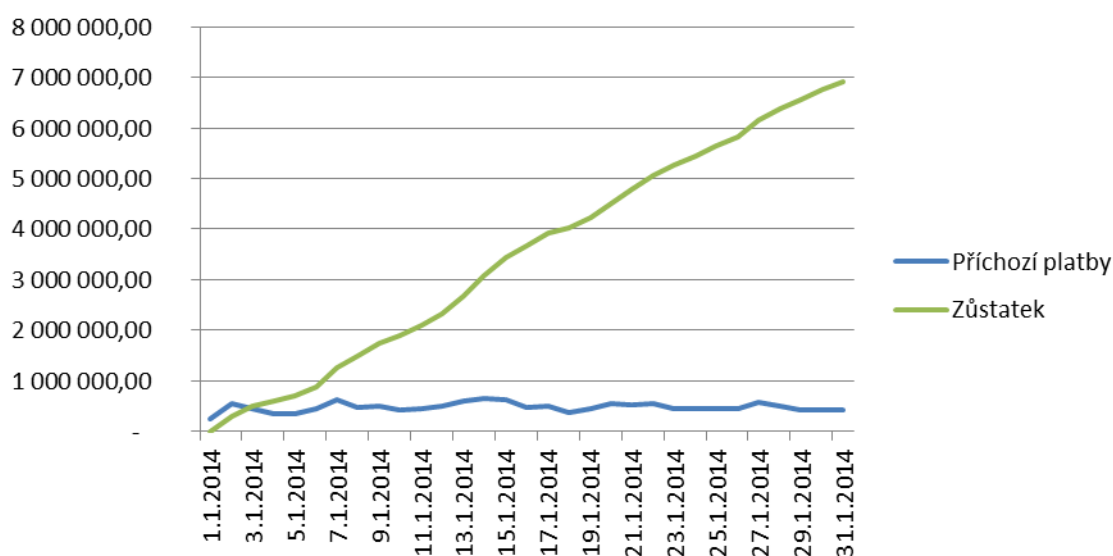
Nad shromážděnými daty jsme provedli základní statistické výpočty, jejichž výsledky jsou uvedeny v tabulce 20. Z jejich hodnot i z grafu je patrné, že množství přijatých plateb mezi jednotlivými dny poměrně významně kolísá a není tedy jednoduché stanovit pevnou výši částky, kterou by bylo možné každý den z účtu převést trvalým příkazem.

Veličina	Hodnota
Průměr	478 791,60
Minimum	255 492,32
Maximum	641 244,71
Variační rozpětí	385 752,39
Směrodatná odchylka	84 164,07

Tabulka 20. Statistika příchozích plateb na vybraném sběrném účtu, (Zdroj: vlastní zpracování)

10.1.2 Návrh trvalých příkazů

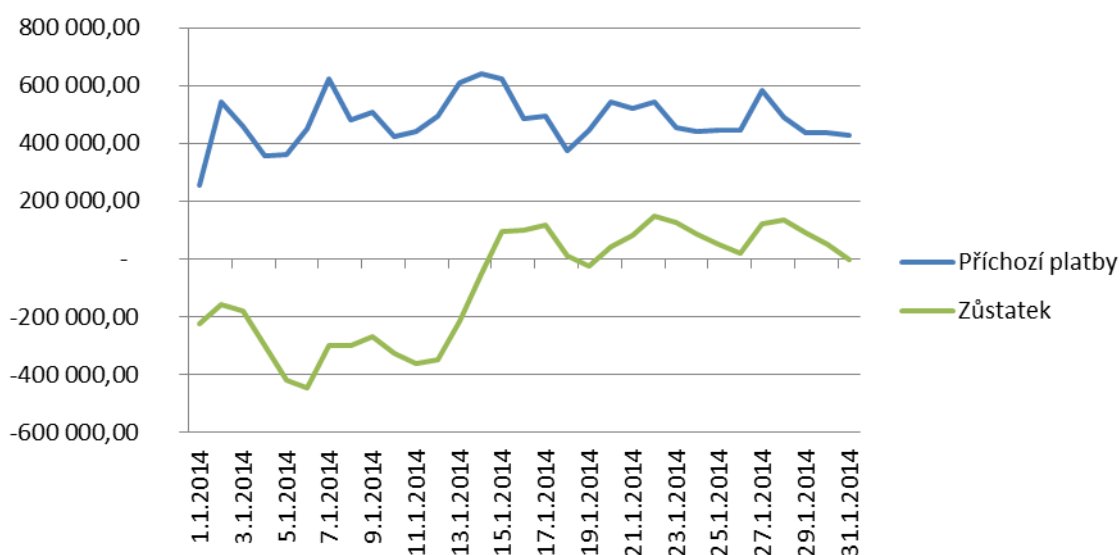
Pokud bychom chtěli docílit, aby po provedení trvalého příkazu nepřešel zůstatek na účtu do záporných čísel, museli bychom nastavit trvalý příkaz na minimální hodnotu očekávaného denního příjmu na sběrný účet. Jelikož se společnost dynamicky rozvíjí a objemy přijatých finančních prostředků neustále mírně rostou, můžeme si dovolit říct, že minimální denní příjem v následujícím měsíci nebude nižší, než minimální denní příjem v měsíci předchozím. Mohli bychom tedy stanovit minimální hodnotu očekávaného denního příjmu jako hodnotu minimálního denního příjmu z předchozího měsíce.

Obr. 17. Nárůst zůstatku na účtu při odesílání minimální částky v Kč, (Zdroj: vlastní zpracování)

Bohužel přeposíláním pouze minimální částky nedosáhneme požadovaného objemu finančních prostředků pro výplatní účty a naopak na sběrném účtu se nám budou hromadit přebytečné peněžní prostředky. Nárůst zůstatku na sběrném účtu při denním odvodu minimální částky z tabulky 20 je znázorněn v grafu 17 výše.

Aby zůstatek neustále nenarůstal, bylo by třeba odvádět z účtu nikoliv minimální očekávaný denní příjem, ale očekávaný průměrný denní příjem. Tím, by bylo zajištěno, že zůstatek účtu bude kolísat kolem pevné hladiny. Kolísáním by však mohlo dojít k přechodu zůstatku do záporných hodnot, což není pro naši společnost přípustné. Tento případ je dobře patrný z následujícího grafu, který znázorňuje vývoj zůstatku při denním odvodu očekávaného průměrného denního příjmu.

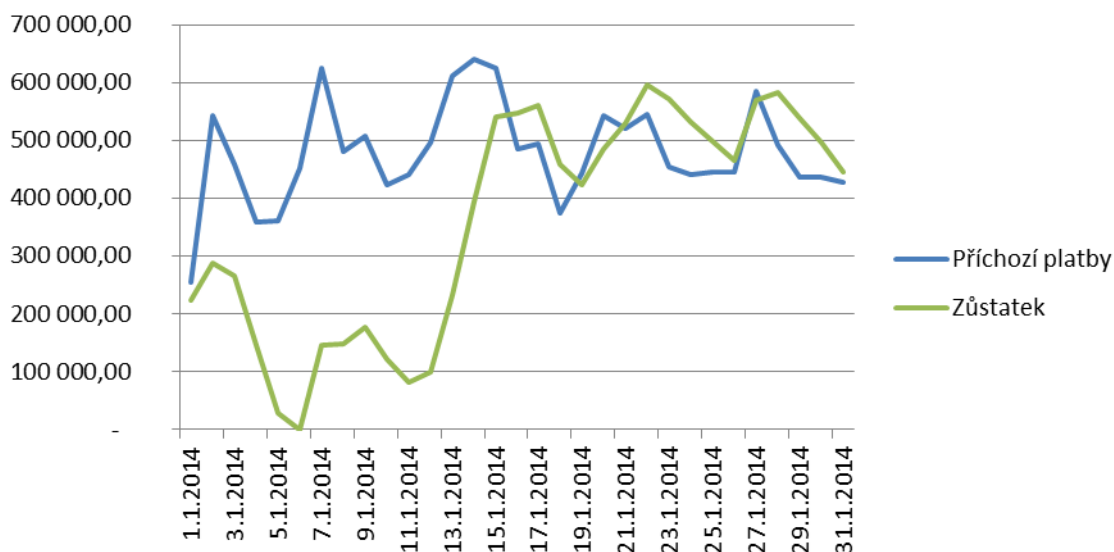

Obr. 18. Vývoj zůstatku při denním odvodu očekávaného průměrného denního příjmu

10.1.3 Využití rezervních prostředků

Zápornému zůstatku se však můžeme jednoduše vyvarovat tím, že na účtu necháme určité rezervní prostředky. Pokud se podíváme na přechozí graf, můžeme říci, že v tomto případě by byla minimální nutná výše těchto rezervních prostředků přibližně 446 tis. Kč. Pokud by na začátku měsíce byla tato částka na účtu, bylo by zajištěno, že při denním odvodu očekávaného průměrného denního příjmu nepůjde zůstatek do záporných čísel, a že zůstatek na konci měsíce bude shodný jako zůstatek na počátku měsíce.

Tento vývoj měsíčního zůstatku je znázorněn v následujícím grafu obrázek 19.

Obr. 19. Vývoj měsíčního zůstatku na vybraném účtu v Kč, (Zdroj: vlastní zpracování)

V praxi samozřejmě dopředu nevíme, jaký bude vývoj příchozích plateb v následujícím měsíci, a nejsme tedy schopní přesně stanovit výši finanční rezervy, která bude na účtu potřeba. Nezbývá nám nic jiného než ji vhodně odhadnout. K odhadu jsem se rozhodla použít statistiky příchozích transakcí za poslední rok, kdy pro každý měsíc jsem stanovila minimální nutnou výši finanční rezervy a jako odhad rezervy pro následující měsíc jsem určila nejhorší případ za poslední rok, tedy měsíc kdy byla nutná rezerva nejvyšší.

Protože však objem příchozích plateb každý měsíc roste, roste i výkyvy mezi jednotlivými dny a tedy i výše minimální nutné rezervy. Proto je vhodnější vyjádřit minimální nutnou rezervu pro každý měsíc nikoliv absolutní hodnotou, ale procentuálně ve vztahu k průměrnému objemu příchozích transakcí za den. Poté vybereme měsíc, kdy byla rezerva procentuálně nejvyšší a hodnotu v procentech nazveme R . Průměr příchozích transakcí za den vezmeme z posledního měsíce, a označíme jej P , rezervu poté stanovíme jako $R \cdot P$.

Příklad výpočtu rezervy pro měsíc únor je znázorněn v tabulce 21.

Měsíc	Rezerva v % z průměrného objemu příchozích transakcí za den	Průměrný objem příchozích transakcí za den	Rezerva abs.
Leden	59,03%	637 396,52	615 596,25
Únor	56,62%	357 396,52	345 172,82
Březen	84,39%	394 452,23	380 961,16
Duben	53,01%	434 366,21	419 510,00
Květen	46,90%	457 845,24	442 185,99
Červen	96,58%	399 456,00	385 793,79
Červenec	94,73%	476 593,59	460 293,11
Srpen	68,99%	468 256,71	452 241,37
Září	49,72%	430 000,00	415 293,12
Říjen	80,80%	464 178,30	448 302,46
Listopad	89,02%	528 086,18	510 024,55
Prosinec	37,88%	619 728,11	598 532,14

Tabulka 21. Výpočet rezervy pro měsíc únor 2014, (Zdroj: vlastní zpracování)

I když výpočet kalkuluje s nejhorší variantou za poslední rok, může se samozřejmě stát, že objem příchozích plateb nebude dostatečný a zůstatek nebude dostatečný pro vykonání trvalého příkazu. V takovém případě se trvalé příkazy zachovají tak, že se neprovedou. To zabrání vzniku záporného zůstatku, tedy přechodu do debetu avšak zároveň způsobí výpadek v přesunu finančních prostředků na výplatní účet. Jelikož ale společnost využívá několik desítek sběrných účtů je vysoce nepravděpodobné, že by v jeden den došlo k takovému výpadku na více sběrných účtech. Drobný výpadek se pak pokryje bez problému z rezerv na výplatním účtu.

10.1.4 Zhodnocení výsledků

V následující tabulce 22 jsou uvedeny navrhované hodnoty pro nastavení rezerv a trvalých příkazů na uvedených účtech pro únor 2014 vycházející z dat únor 2013 – leden 2014. Hodnoty byly spočítány na základě postupu, který byl popsán dříve v této kapitole. Pro přehlednost je v tabulce uvedeno pouze pět sběrných účtů s největším objemem transakcí. Hodnoty pro další účty bychom mohli spočítat analogicky.

Uvedený systém trvalých příkazů by měl být schopen automaticky udržovat hladiny na sběrných účtech v přijatelných hodnotách a zároveň pravidelně převádět dostatek prostředků na výplatní účty. Bohužel nelze spoléhat na to, že systém bude fungovat ve

všech případech. Z tohoto důvodu je stále nutné sledovat zůstatky na jednotlivých účtech a alespoň jednou měsíčně provést přepočty a přenastavení trvalých příkazů. I tak se ale jedná o značnou úsporu každodenní práce oproti zcela ručnímu řízení toku peněz.

Účty	Maximální rezerva v %	Absolutní rezerva	Trvalý příkaz pondělí	Trvalý příkaz ostatní dny
ČSOB	94,60%	748 637,52	2 259 138,97	815 588,55
mBanka	96,58%	615 596,25	1 919 862,18	635 781,22
RB - karty	92,73%	1 592 402,38	4 622 714,55	1 828 517,09
ČS - tlačítko	93,02%	1 648 528,31	4 538 425,22	1 936 171,48
Komerční banka	88,69%	1 324 296,25	4 013 376,60	1 591 440,40

Tabulka 22. Stanovené rezervy a trvalé příkazy pro vybrané účty, (Zdroj: vlastní zpracování)

10.2 Rozdělení prostředků na výplatní účty

V předchozí části byl navržen postup, jak pomocí trvalých příkazů automaticky odvádět finanční prostředky ze sběrných účtů. Na základě analýzy v části 9 bylo vyhodnoceno, že pro výplaty bude nejvhodnější použít čtyři účty u bankovních společností a to RB, KB, ČS a ČSOB. Nyní nastává otázka, jak nastavit trvalé příkazy, aby docházelo k dostatečnému přísunu finančních prostředků na jednotlivé výplatní účty.

10.2.1 Statistiky výplat

Z dat nashromážděných za posledních 12 po sobě jdoucích měsíců, bylo vyhodnoceno, na účty kterých bank je vypláceno nejčastěji. Výsledky vyjádřené v procentech z celkového objemu výplatních transakcí můžeme vidět v následující tabulce.

Banka	Podíl transakcí
RB	19,2%
KB	17,2%
ČS	15,4%
FIO	12,8%
ČSOB	10,4%
PPF	7,3%
UCB	6,6%
MBANK	4,4%
GE	3,7%
SBERBANK	2,5%
AIR BANK	0,3%
EQUA	0,1%
ING	0,1%

Tabulka 23. Podíl výplat u bank,

(Zdroj: vlastní zpracování)

V části 9.6. byly jako nejvhodnější zvoleny výplatní účty vedené u bank RB, KB, ČS a ČSOB. Stejně tak byl stanoven požadavek, aby byl maximální počet transakcí prováděn v rámci jedné banky, tedy aby transakce do ČS odcházely z účtu ČS apod. Transakce do bank, u nichž nemá společnost zřízen výplatní účet, budou prováděny z účtu ČSOB, který je z hlediska bankovních poplatků pro tyto účely nejvhodnější. Procentuální zastoupení výplatních transakcí z jednotlivých výplatních účtů je uvedeno v následující tabulce.

Banka	Podíl transakcí
RB	19,2%
ČS	15,4%
KB	17,2%
ČSOB	48,2%

Tabulka 24. Procentuální zastoupení u

navrhovaného řešení, (Zdroj: vlastní zpracování)

10.2.2 Určení cílových účtů trvalých příkazů

V předchozích částech jsme vyhodnotili rozložení příchozích plateb na jednotlivé sběrné účty. Procentuální vyjádření těchto dat můžeme vidět v následující tabulce.

Účet	Podíl transakcí
ČSOB karty	7,8%
mBanka - mtransfer	6,3%
RB - karty 1	16,9%
ČS - tlačítko	17,5%
Komerční banka	14,7%
FIO	7,3%
Sberbank	3,6%
Ge Money	6,0%
UCB tlačítko	6,4%
RB tlačítko	4,1%
RB složenka	1,0%
ČSOB tlačítko	0,3%
RB karty 2	3,8%
ČSOB karty 2	2,5%
mBanka karty	1,9%

Tabulka 25. Podíl příchozích plateb na vybrané účty v Kč, (Zdroj: vlastní zpracování)

Nyní tedy známe procentuální rozložení prostředků přicházejících na sběrné účty i rozložení objemu transakcí odcházejících z výplatních účtů. Stačí tedy pouze rozhodnout z kterých sběrných účtů přesunout peníze na které výplatní účty, tak aby na každý výplatní účet přicházel podíl odpovídající podílu transakcí, které jsou z účtu vypláceny.

V následující části se pokusím navrhnout postup, jak docílit optimálního přerozdělení příchozích transakcí mezi výplatní účty. Pro tyto účely si nejprve vytvoříme tabulku, kde řádky reprezentují výplatní účty a sloupce účty sběrné. Převod mezi sběrným účtem na řádku M a výplatním účtem ve sloupci N budeme značit písmenem „x“ zaneseným do tabulky na pozici [M,N].

		RB	ČS	KB	ČSOB
Podíl výplat		19,2%	15,4%	17,2%	48,2%
Podíl převedených peněz		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Sběrný účet	Podíl příjmu				
ČSOB karty	7,8%				
mBanka - mtransfer	6,3%				
RB - karty 1	16,9%				
ČS - tlačítko	17,5%				
Komerční banka	14,7%				
FIO	7,3%				
Sberbank	3,6%				
Ge Money	6,0%				
UCB tlačítko	6,4%				
RB tlačítko	4,1%				
RB složenska	1,0%				
ČSOB tlačítko	0,3%				
RB karty 2	3,8%				
ČSOB karty 2	2,5%				
mBanka karty	1,9%				

Obr. 20. Matice převodů, (Zdroj: vlastní zpracování)

Nejprve vyznačíme prostředky, které není třeba převádět. Jedná se o peníze, které přišly na sběrný účet, který je zároveň účtem výplatním. Je zde použito označení „xxx“

		RB	ČS	KB	ČSOB
Podíl výplat		19,2%	15,4%	17,2%	48,2%
Podíl převedených peněz		16,9%	17,5%	14,7%	7,8%
Sběrný účet	Podíl příjmu				
ČSOB karty	7,8%				xxx
mBanka - mtransfer	6,3%				
RB - karty 1	16,9%	xxx			
ČS - tlačítko	17,5%		xxx		
Komerční banka	14,7%			xxx	
FIO	7,3%				
Sberbank	3,6%				
Ge Money	6,0%				
UCB tlačítko	6,4%				
RB tlačítko	4,1%				
RB složenska	1,0%				
ČSOB tlačítko	0,3%				
RB karty 2	3,8%				
ČSOB karty 2	2,5%				
mBanka karty	1,9%				

Obr. 21. Zaznačení účtů, ze kterých není potřebné převádět peníze, (Zdroj: vlastní zpracování)

V řádku podíl převedených peněz vidíme, že podíl, který je nyní v ČS, je vyšší než podíl výplat prováděný z tohoto účtu. To znamená, že na tento účet, není třeba převádět další prostředky. Naopak možná bude nutné z něj určitou část peněz převést na jiný výplatní účet. U ostatních účtů vidíme, že podíl převedených peněz je nižší, než podíl prováděných výplat a bude tedy nutné na ně převést další prostředky ze zbylých sběrných účtů. Nejprve se pokusíme využít převodů v rámci jedné banky, přičemž se budeme snažit, aby přičtením podílu příjmu ze sběrného účtu došlo k co nejideálnějšímu přiblížení se podílem převedených peněz k podílu výplat na daném výplatním účtu. V tomto případě je použito značení „xx“

		RB	ČS	KB	ČSOB
Podíl výplat		19,2%	15,4%	17,2%	48,2%
Podíl převedených peněz		20,7%	17,5%	14,7%	10,7%
Sběrný účet	Podíl příjmu				
ČSOB karty	7,8%				xxx
mBanka - mtransfer	6,3%				
RB - karty 1	16,9%	xxx			
ČS - tlačítko	17,5%		xxx		
Komerční banka	14,7%			xxx	
FIO	7,3%				
Sberbank	3,6%				
Ge Money	6,0%				
UCB tlačítko	6,4%				
RB tlačítko	4,1%				
RB složanka	1,0%				
ČSOB tlačítko	0,3%				xx
RB karty 2	3,8%	xx			
ČSOB karty 2	2,5%				xx
mBanka karty	1,9%				

Obr. 22. Zaznačení převodů z účtů v rámci jedné banky, (Zdroj: vlastní zpracování)

Nyní vidíme, že prostředky na účtu RB již překračují požadovaný podíl a neměli bychom tedy na tento účet další prostředky převádět. Na účtu KB nám přibližně 2,5 % prostředků schází. Z dosud nepřevedených sběrných účtů se tomuto číslu nejvíce blíží účet mBanka karty, avšak nedostatek odpovídá také přebytku na účtu ČS. Jako nejlepší varianta, se tedy nabízí převádět trvalým příkazem přebývající prostředky z účtu ČS na účet KB a prostředky ze zbývajících sběrných účtů na účet ČSOB.

		RB	ČS	KB	ČSOB
Podíl výplat		19,2%	15,4%	17,2%	48,2%
Podíl převedených peněz		20,7%	17,5%	14,7%	47,2%
Sběrný účet	Podíl příjmu				
ČSOB karty	7,8%				xxx
mBanka - mtransfer	6,3%				x
RB - karty 1	16,9%	xxx			
ČS - tlačítko	17,5%		xxx		
Komerční banka	14,7%			xxx	
FIO	7,3%				x
Sberbank	3,6%				x
Ge Money	6,0%				x
UCB tlačítko	6,4%				x
RB tlačítko	4,1%				x
RB složenka	1,0%				x
ČSOB tlačítko	0,3%				xx
RB karty 2	3,8%	xx			
ČSOB karty 2	2,5%				xx
mBanka karty	1,9%				x

Obr. 23. Zaznačení převodů v rámci jiných bank, (Zdroj: vlastní zpracování)

Nyní jsme určili směry převodů ze všech sběrných účtů. V tabulce vidíme, že podíly převedených prostředků se blíží podílům vypláceným z jednotlivých výplatních účtů. Větší rozdíl přesahující 2% je vidět u ČS a KB. Tento nedostatek bychom však vyřešili výše zmíněným trvalým příkazem pro převod části prostředků z ČS do KB. Rozdíly u RB a ČSOB jsou natolik malé, že by nemělo dojít k nedostatku peněz pro výplaty z těchto účtů. To je způsobeno částečně tím, že objem přijatých peněz je v zásadě vyšší, než objem peněz vyplacených.

10.2.3 Zhodnocení výsledků

V předešlých částech jsem navrhla postup pro stanovení systému pravidelných převodů mezi sběrnými a výplatními účty. Navržený princip výběru cílového výplatního účtu pro prostředky ze sběrného účtu sice nabízí možnost optimalizace tak, aby bylo využito převodů uvnitř jedné banky, avšak celý postup je dosti závislý na schopnostech a odhadu toho, kdo matici převodů vyplňuje. Určité optimalizace a automatizace by bylo možné dosáhnout využitím některé z metod lineárního programování pro vyhodnocení matice převodů. Tento přístup by byl užitečný zejména s narůstajícím počtem sběrných i výplatních účtů.

11 ZAVEDENÍ VÝPOČTU KAPITÁLOVÉ PŘIMĚŘENOSTI

Sledování výše kapitálové přiměřenosti platební instituce je velmi důležité především z důvodu nebezpečí poklesu kapitálu společnosti pod hranici, která je vyžadována zákonem č. 284/2009 Sb., o platebním styku. Výpočet kapitálové přiměřenosti by tedy měl provádět finanční manažer společnosti, který bude pečlivě sledovat její vývoj na měsíční nebo denní bázi.

Jednou za tři měsíce výpočet kapitálové přiměřenosti bude také sloužit jako podklad k vyplnění výkazu ČNB PLT 30-04 Hlášení kapitálu platební instituce, také označován jako dopis 30.

Kapitálová přiměřenost platebních institucí a institucí elektronických peněz se dá stanovit třemi různými způsoby. Buďto přístupem na základě režijních nákladů, tzv. přístup A, nebo přístup na základě objemu plateb, přístup B, nebo přístup na základě ukazatele tzv. přístup C.

Na základě komunikace s paní Čevelíčkovou konzultantkou pro výkonný dohled z České národní banky byl pro potřeby firmy stanoven přístup B.

11.1 Výpočet kapitálové přiměřenosti přístupem B

Přístup B, je založen částečně na základě výpočtu položek z rozvahy, kdy nejdůležitějšími položkami ve výpočtu bude objem peněžních prostředků, které platební instituce přijala a vydala za 12 předchozích po sobě jdoucích měsíců. Výpočet bude proveden na základě vyhlášky č. 141/2011 a podle metodických pokynů České národní banky. V následujících kapitolách bude navržen výpočet kapitálové přiměřenost v MS Office Excel za poslední měsíce a také bude navrženo sledování budoucího vývoje kapitálové přiměřenosti na další období.

11.1.1 Aktuální vývoj na měsíční bázi

Na základě metodických informací z České národní banky jsem zpracovala několik tabulek pro potřeby výpočtu kapitálové přiměřenosti platební instituce PayU Czech Republic, s.r.o.

Nejprve je potřebné stanovit tzv. původní kapitál. Původní kapitál je základní kapitál společnosti upravený o položky vyňaté z rozvahy, které vstupují u vybrané instituce do výpočtu kapitálové přiměřenosti. Výpočet původního kapitálů můžeme vidět tabulce níže.

Položky rozvahy v tis. Kč	9/2013	10/2013	11/2013	12/2013	1/2014
Původní kapitál (Tier 1) (Σ)	16 487	15 148	14 124	13 018	12 397
Splacený základní kapitál	53 500	53 500	53 500	53 500	53 500
Rezervní fondy a nerozdělený zisk (Σ)	365	365	365	365	365
Povinné rezervní fondy a rizikové fondy	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000
Neuhrazená ztráta z předchozích období	-23 635	-23 635	-23 635	-23 635	-23 635
Ztráta za běžné účetní období	-6 440	-8 403	-9 608	-10 497	-11 695
Nehmotný majetek jiný než goodwill	-30 938	-30 314	-30 133	-30 350	-29 773

Tabulka 26. Výpočet původního kapitálu, (Zdroj: vlastní zpracování dle interních dat)

K výpočtu původního kapitálu je nutné znát nejprve mezisoučtovou položku rezervní fondy a nerozdělený zisk, která je tvořena součtem povinných rezervních fondů a neuhrazených ztrát z předchozích období. Další úprava spočívá u položky nehmotný majetek, která se musí upravit o odečtení oceňovacího rozdílu k nabytému majetku. U společnosti je vytvořen kladný oceňovací rozdíl z důvodu koupě části podniku. Všechny ostatní zbylé položky jsou přepsány z rozvahy společnosti.

Původní kapitál tedy zjistíme součtem položek: splacený základ kapitál, rezervní fondy a nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta z předchozího období, ztráta z běžného období a odčitatelnou položkou nehmotný majetek jiný než goodwill.

Z tabulky je patrné, že původní kapitál společnosti postupně každý měsíc klesá, což je způsobené převážně ztrátou z běžného účetní období. Tímto bychom měli hotový výpočet původního kapitálu tzv. Tier 1. Tier 2 tedy dodatkový kapitál se této platební instituce netýká a podřízený dluh tzv. Tier 3 také ne, jelikož ten se týká jen čistě bank, spořitelních a úvěrových družstev a obchodníků s cennými papíry.

Původní kapitál bude v dalších výpočtech sloužit k porovnání s vypočteným požadovaným kapitálovým požadavkem.

V další části je nutné, vypočítat kapitálový požadavek ke krytí rizik dle přístupu B. Výpočet kapitálového požadavku můžeme vidět v tabulce níže.

Hodnoty v tis. Kč	9/2013	10/2013	11/2013	12/2013	1/2014
Objem platebních transakcí celkem	3 155 189	3 155 189	3 155 189	3 155 189	3 155 189
Upravená hodnota	262 932	262 932	262 932	262 932	262 932
Koeficient	1	1	1	1	1
4 % z x; kde $x < 5\,000\,000$ EUR	5 147	5 144	5 478	5 485	5 500
2,5 % z x; kde $5\,000\,000 < x < 10\,000\,000$ EUR	3 217	3 215	3 424	3 428	3 438
1 % z x; kde $10\,000\,000 < x < 100\,000\,000$ EUR	56	57	0	0	0
Kapitálový požadavek celkem podle přístupu B	8 420	8 416	8 902	8 913	8 938
Kapitálový požadavek včetně 20% přírážky	10 104	10 100	10 682	10 696	10 725
Kapitál celkem	16 487	15 148	14 124	13 018	12 397

Tabulka 27. Výpočet kapitálové přiměřenosti, (Zdroj: vlastní zpracování)

Nejdříve je nutné stanovit objem transakcí za předchozí účetní období a z něj poté stanovit upravenou hodnotu ve formě jedné dvanáctiny z celkové částky platebních transakcí. Poté, jsou vypočítány procentní hodnoty a to:

4 % z x; kde $x < 5\,000\,000$ EUR

2,5 % z x; kde $5\,000\,000 < x < 10\,000\,000$ EUR

1 % z x; kde $10\,000\,000 < x < 100\,000\,000$ EUR

Součet těchto hodnot tvoří kapitálový požadavek podle přístupu B, avšak Česká národní banka může ze zákona bankám, platebním institucím a ostatním společnostem, kterých se kapitálová přiměřenost týká stanovit procentní přírážku, podle výše rizika kapitálu, které u nich shledá. U této platební instituce byla stanovena přírážka 20 %. Kapitálový požadavek je tedy o toto procento navýšen.

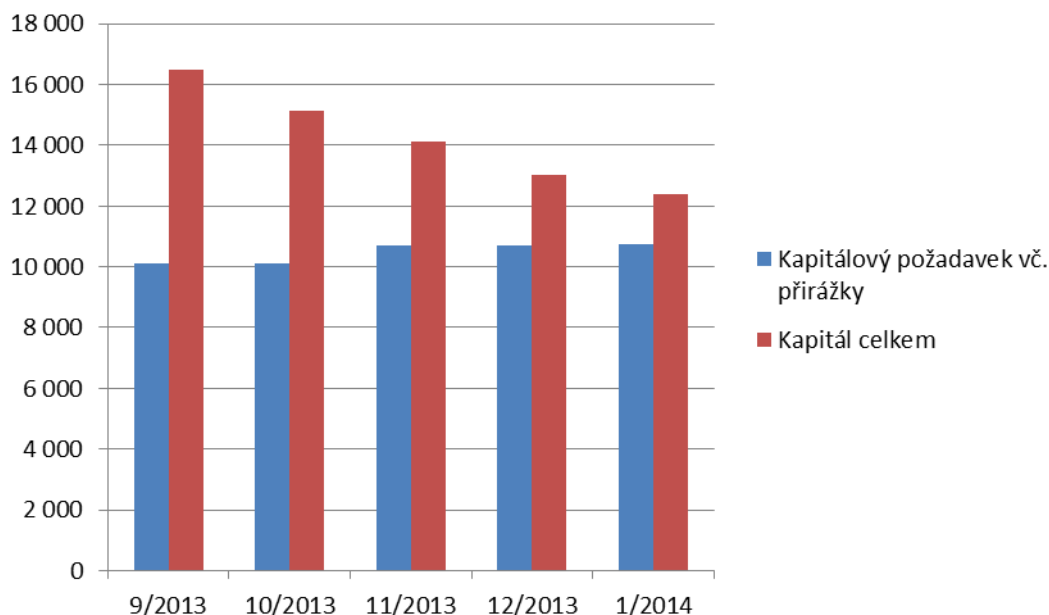
Součástí výpočtu byl i koeficient, který je stanoven pro platební instituce ve výši 1 %. Kapitálový požadavek se poté rovná součinu koeficientu a částky, která je v tabulce stanovena v mezích v %. Jelikož, ale platební instituce má koeficient jedna, nemá toto násobení pro nás žádný význam.

V tabulce níže jsou uvedeny pomocné hodnoty, které vstupují do výpočtu o kapitálové přiměřenosti, kdy procentní vyjádření částek jsou přepočítávány a porovnávány ve vztahu k EUR hodnotě, proto musí být za každý měsíc vyčíslen kurz CZK/EUR.

Hodnoty	9/2013	10/2013	11/2013	12/2013	1/2014
kurz EUR/CZK	25,735	25,72	27,39	27,425	27,5
upravená hodnota v tis. Kč	10 217 €	10 223 €	9 600 €	9 587 €	9 561 €

Tabulka 28. Vyjádření eurových hodnot pro výpočet, (Zdroj: vlastní zpracování)

V grafu níže můžeme vidět vztah mezi kapitálovým požadavkem, který instituce musí plnit a pod který nesmí její původní kapitál klesnout a kapitálem, který společnost eviduje.

Obr. 24. Vztah kapitálového požadavku a kapitálu celkem v tis. Kč, (Zdroj: vlastní zpracování)

Z grafu výše je patrné, že kapitál společnosti postupně celkem rychle klesá, z důvodu rychle rostoucí měsíční ztráty a kapitálový požadavek pomalu stoupá. V okamžiku, kdy by došlo na grafu ke střetu těchto dvou ukazatelů na stejnou úroveň, byla by platební instituce v kapitálovém ohrožení a hrozil by jí postih od České národní banky, kdy by mohlo dojít až k odnětí licence. Z tohoto důvodu by měla společnost sledovat vývoj kapitálové přiměřenosti na více měsíců dopředu, aby mohla predikovat případné ohrožení. Toto bude stanoveno v následující kapitole.

Dále na základě výše uvedených údajů bude společnosti navrženo navýšit základní kapitál, vzhledem k velmi nízkému rozptylu v měsíci lednu, kdy rozdíl mezi požadavkem a realitou

klesl na 1,6 milionu oproti měsíci říjnu, kdy byl rozptýl až 6 milionů. Od měsíce října tedy kapitál společnosti nebezpečně rychle klesal.

11.1.2 Predikce budoucích období

Na následující účetní období společnost navýšila základní kapitál vzhledem k jeho nedostatku o 5 milionů a na nový fiskální rok platební instituce očekává nárůst objemu transakcí o 1,6 miliardy Kč a také očekává postupné snižování ztráty. S těmito údaji bylo nadále uvažováno při predikci kapitálové přiměřenosti na další období.

V tabulce níže můžeme vidět výpočet původního kapitálu

Položky rozvahy v tis. Kč	4/2014	5/2014	6/2014	5/2014	6/2014
Kapitál celkem (Σ)	17 955	18 046	18 435	18 726	18 962
Původní kapitál (Tier 1) (Σ)	17 955	18 046	18 435	18 726	18 962
Splacený základní kapitál	58 500	58 500	58 500	58 500	58 500
Rezervní fondy a nerozdělený zisk (Σ)	365	365	365	365	365
Povinné rezervní fondy a rizikové fondy	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000
Neuhrazená ztráta z předchozích období	-23 635	-23 635	-23 635	-23 635	-23 635
Ztráta za běžné účetní období	-11 200	-11 121	-10 930	-10 690	-10 500
Nehmotný majetek jiný než goodwill	-29 710	-29 698	-29 500	-29 449	-29 403

Tabulka 29. Stanovení původního kapitálu na další období, (Zdroj: vlastní zpracování)

Z tabulky výše je patrné, že vývoj původního kapitálu postupně vzrůstá vzhledem ke snižování ztráty a změnám nehmotného majetku, kdy nehmotný majetek v tabulce je ponižován o oceňovací rozdíl z nehmotného majetku, který je měsíčně ponižen o jeho odpisy.

V tabulce níže je stanoven kapitálový požadavek při navýšení kapitálu, růstu objemu transakcí a mírném snižování ztráty.

Hodnoty v tis. Kč	4/2014	5/2014	6/2014	5/2014	6/2014
Objem platebních transakcí celkem	4 852 400	4 852 400	4 852 400	4 852 400	4 852 400
Upravená hodnota	404 367	404 367	404 367	404 367	404 367
Koeficient	1	1	1	1	1
4% z x; kde $x < 5\,000\,000$ EUR	5 147	5 144	5 478	5 485	5 500
2,5% z x; kde $5\,000\,000 < x < 10\,000\,000$ EUR	3 217	3 215	3 424	3 428	3 438
1% z x; kde $10\,000\,000 < x < 100\,000\,000$ EUR	1 470	1 472	1 305	1 301	1 294
Kapitálový požadavek celkem podle přístupu B	9 834	9 831	10 206	10 214	10 231
Kapitálový požadavek včetně 20% přírážky	11 801	11 797	12 248	12 257	12 277
Kapitál celkem	17 955	18 046	18 435	18 726	18 962

Tabulka 30. Stanovení kapitálové přiměřenosti na další období, (Zdroj: vlastní zpracování)

Jak můžeme vidět, po navýšení kapitálu už nepředstavují rozdíly mezi kapitálovým požadavkem a aktuálním stavem kapitálu v instituci, tak výraznou položku, ale je nutné brát v úvahu, že plán nemusí být splněn a ztráta tedy nemusí být snižována a ani objemy transakcí nemusí narůst za fiskální rok takovým tempem, tudíž je potřebné tvořit dostatečnou kapitálovou rezervu. Po navýšení kapitálu o 5 milionů kolísá kapitálová přiměřenost platební instituce mezi 6,5 miliony, kdy tato částka je rozdíl mezi požadovaným stavem a aktuálním stavem. Z výše uvedených údajů je zjevné, že pokud by společnost nenavýšila základní kapitál o 5 milionů, kolísala by její rezerva mezi požadovaným kapitálem kolem jednoho milionu, což není bezpečné.

11.2 Aspekty kapitálové přiměřenosti

Kapitálová přiměřenost společnosti je v pořádku, pokud je kapitál společnosti vyšší než kapitálový požadavek dle přístupu B a zároveň vychází kapitál společnosti vyšší než kapitálový požadavek dle přístupu B i pro nadcházející měsíce. Pokud tyto oboje podmínky nebudou splněny, společnost má nedostatek kapitálu nebo je v bezprostředním ohrožení, že v nejbližší době bude mít nedostatek kapitálu. Zásadním pravidlem musí být, že společnost je povinna v každém okamžiku dodržovat požadavky kapitálové přiměřenosti ve smyslu zákona o platebním styku.

V případě zjištění kapitálového nedostatku, by měl oprávněný pracovník tuto skutečnost ihned ohlásit finančnímu manažerovi, finančnímu oddělení a výkonnému řediteli společnosti, který musí informovat o daném riziku, jeho kvantifikaci a příčinách manažera země, který zodpovídá za celou finanční skupinu.

Finanční manažer a Country manažer musí při nedostatku kapitálu stanovit řešení, jak kapitálový požadavek navýšit. Může to být například:

- Trvalé snížení objemu transakcí
- Zvýšení kapitálu
- Čerpání podřízeného dluhu
- Zadržení zisku
- Nebo jiné postupy kapitálového plánování

Nejčastějším postupem a nejvhodnějším u nadnárodní společnosti jako je PayU Czech Republic, by mělo být navýšení základního kapitálu. Vzhledem k nízkému zjištěnému kapitálovému stavu společnosti navrhuji i nyní navýšit základní kapitál. Pro společnost ve skupině Naspers to není velká překážka a poměrně rychlá a jednoduchá záležitost. Akcionáři, se zašle žádost o navýšení základního kapitálu, tato žádost se řídí pravidly již stanovenými pro skupinu společností v Naspers. Navýšení kapitálu prostřednictvím této žádosti pak netrvá déle než 30 kalendářních dní.

U platební instituce jako je předmětná společnost je především důležité mít dostatek peněžních zásob tedy rezerv na účtech a dostatečná výše kapitálu kvůli kapitálovým požadavkům stanovených zákonem.

11.2.1 Průběh kontroly kapitálové přiměřenosti

Kontrola kapitálové přiměřenosti by měla probíhat měsíčně v čase těsně po dokončení měsíční účetní závěrky. Tj. nejpozději do 8. Pracovního dne daného měsíce. Osmý pracovní den stanovuji z toho důvodu, že první pracovní den v platební instituce je na finančním oddělení věnován stahováním a proúčtováním bankovních výpisů ze všech bankovních účtů a vyčíslení konečných zůstatků na účtech. Druhý pracovní den je věnován zaevidováním všech faktur přijatých i vydaných společností ve skupině, vyčíslením provizí za transakce společností ve skupině a uzavřením všech závazků mezi vlastními společnostmi skupiny. Třetí závěrkový den je věnován vytvoření dohadných položek, vyčíslením všech externích závazků, zaevidování všech externích faktur a vystavení zbývajících faktur externím subjektům a mzdám zaměstnanců. Čtvrtý pracovní den v měsíci probíhá veškerý účetní controlling a ostatní zbylé dny probíhají reporty účetních dat, transakčních dat, nákladů a výnosů do mateřské společnosti a společníkům. Až po uzavření celé měsíční závěrky a jejích procesů by bylo vhodné zaměřit se na měsíční kontrolu kapitálové přiměřenosti.

12 NÁVRH ZPŮSOBU ZPRACOVÁNÍ DAT PRO VÝKAZY ČNB

Společnost používá pro vedení a evidenci účetnictví ekonomický software Pohoda, ze kterého budou brány veškeré podklady pro reporting.

12.1 Objemové výkazy

Celkový objem peněžních prostředků, které za evidované období přišlo, a odešlo z bankovních účtů, bude nejvhodnější získat z účetní evidence a to přímo z bankovních účtů.

12.1.1 Objem peněžních prostředků

V ekonomickém softwaru Pohoda se dají rozdělit bankovní účty analyticky na skupiny účtů sběrné, provozní a testovací. Sběrné účty jsou používány pro peněžní prostředky klientů, testovací účty na testování plateb při spouštění a nastavování nových platebních metod. Na testovací účty má přístup mnoho zaměstnanců z produktového oddělení, kteří testovací platby provádějí. Provozní účet slouží pro styk s odběrateli a dodavatelem platební instituce, k placení faktur a mezd zaměstnancům.

Všechny bankovní účty se tedy v ekonomickém softwaru oddělí příslušnou analytikou. V účetnictví se bankovní účet značí číslovkou 221, tedy příslušná analytika by začínala 221001-221065. Nyní je analytika účtů obdobná bez rozdělení do 3 skupin typů účtu a bez chronologického seřazení.

Pohledávky za klienty tedy ostatními e-shopy se účtují v účetnictví na účtu 311, tedy pro platební instituci se označují klientské pohledávky analytikou 311100.

Jelikož se některé bankovní výpisy importují denně a položkově, může být za jednu banku např. třicet tisíc položek. U některých bankovních účtů společnost zaeviduje do účetnictví jednorázové všech příjmy a všechny výdaje ze sběrných účtů.

Objem celkových peněžních prostředků, které Česká národní banka vyžaduje hlásit je tvořen jak příjmy na sběrné účty, tak výdaji uživatelům ze sběrných účtů. Příjem na sběrném účtu se v účetnictví zaúčtuje jako příjem na straně MD 221 a výdaj na straně 311100. Výdej opačně jako úbytek uživatelských peněz na sběrném účtu a vyrovnání na straně 311100.

Pro výpočet objemu peněžních prostředků do hlášení ČNB bych navrhovala provést klasicky export dat z účetnictví do MS Excel. Postup by byl následující

1. Provést export účetního deníku
2. Filtrovat pouze účty a analytiku bankovních účtů sběrných a účtu odběratelů pohledávky ze systému
3. Provedením součtu sloupců MD 221 s příslušnými analytikami získáme součet položek příjmů
4. Opačně sečtením sloupců Dal 221 s příslušnými analytikami oproti účtu 311100, získáme veškeré výdaje ze sběrných účtů zaslané jednotlivým e-shopům

Součtem obou sloupců MD i Dal všech sběrných účtů, získáme objem celkových peněžních prostředků za předchozí kvartál. Účetní deník je nutné samozřejmě vyexportovat pro kvartální výkaz za 3 předchozí účetní období.

Do výkazu pro ČNB se celková částka jen zaokrouhlí na statisíce. V praxi by export dat z účetnictví a výpočet objemových dat vypadal následovně, ukázka v tabulce níže.

MD	DAL	ČÁSTKA
221001	311100	500 000
221002	311100	450 000
221003	311100	165 400
221004	311100	2 426 889
221005	311100	443 535
221006	311100	3 673 084
221007	311100	600 987
221008	311100	673 575
221009	311100	2 525 245
221010	311100	950 000
221011	311100	615 400
Celkem příjmy		13 024 115

Tabulka 31. Export pro výpočet příjmů z uživatelů, (Zdroj: účetní data společnosti)

Tímto způsobem je možné získat podklady pro kvartální výkazy z účetnictví, kdy je dodržena časová souvislost transakcí a je jasné doložitelné dle bankovních výpisů kolik příchozích a odchozích transakcí platební instituci dorazilo či z ní odešlo.

MD	DAL	ČÁSTKA
311100	221001	454 545
311100	221002	409 091
311100	221003	150 364
311100	221004	2 206 263
311100	221005	403 214
311100	221006	3 339 167
311100	221007	546 352
311100	221008	612 341
311100	221009	2 295 677
311100	221010	863 636
311100	221011	559 455
Celkem výdaje		11 840 105

Tabulka 32. Export pro výpočet výdajů uživatelům, (Zdroj: účetní data firmy)

12.1.2 Zůstatky na sběrných účtech

Součástí výkazu je i stav peněz na sběrných účtech. Dle určených analytik půjde jednoduše rozeznat sběrné, provozní a testovací účty.

Jednoduchým součtem určených analytik se zjistí celkový stav peněžních prostředků na sběrných účtech. Je nutné však použít u účtů v cizích měnách přepočty kurzů. U celkového součtu eurových účtů se provede přepočty kurzu eur dle kurzu vyhlášeného Českou národní bankou k poslednímu kalendářnímu dni v daném měsíci.

12.2 Kapitálová přiměřenost

Údaje pro potřeby hlášení o kapitálové přiměřenosti do České národní banky jsou brány především z účetních dat z řádné účetní závěrky za předchozí měsíc. Hlášení o kapitálové přiměřenosti bylo v podstatě zpracováno v kapitole 11.1.1 a dle tohoto postupu by měla být vypočítávána kvartální kapitálová přiměřenost a její stav by měl být hlášen do ČNB.

Výpočty v kapitole 11.1.1. byly stanoveny tak, aby se vypočtené údaje jen doplnili do formuláře pro hlášení o kapitálové přiměřenosti na internetových stránkách České národní banky. Vzor prvních dvou formulářů je uveden na obrázcích níže.

Kapitál - DOPI30_11 - Struktura kapitálu		
		1
Kapitál celkem (Σ)	1	<u>1.1</u>
Původní kapitál (Tier 1) (Σ)	2	<u>2.1</u>
Splacený základní kapitál	3	<u>3.1</u>
Vlastní podíly	4	<u>4.1</u>
Emisní ažio	5	<u>5.1</u>
Rezervní fondy a nerozdělený zisk (Σ)	6	<u>6.1</u>
Povinné rezervní a rizikové fondy	7	<u>7.1</u>
Ostatní fondy z rozdělení zisku	8	<u>8.1</u>
Nerozdělený zisk z předchozích období	9	<u>9.1</u>
Zisk za účetní období po zdanění	10	<u>10.1</u>
Neuhrazená ztráta z předchozích období	11	<u>11.1</u>
Zisk za běžné účetní období	12	<u>12.1</u>
Výsledné kurzové rozdíly z konsolidace	13	<u>13.1</u>
Ztráta za běžné účetní období	14	<u>14.1</u>
Zisk/ztráta z ocenění závazků v RH z titulu úvěr. rizika	15	<u>15.1</u>
Další odčitatelné položky z původního kapitálu (Σ)	16	<u>16.1</u>
Goodwill	17	<u>17.1</u>
Nehmotný majetek jiný než goodwill	18	<u>18.1</u>

Obr. 25. Vyplnění struktury kapitálu dle výpočtů v Excelu, (Zdroj: Česká národní banka, 2014)

Kapitálové požadavky - DOPI30_22 - Kapitálové požadavky k platebním službám podle přístupu B		
		1
Objem platebních transakcí celkem	1	<u>1.1</u>
Upravená hodnota	2	<u>2.1</u>
Koeficient	3	<u>3.1</u>
Kapitálový požadavek podle přístupu B	4	<u>4.1</u>

Obr. 26. Vyplnění vypočtených hodnot o kapitálové přiměřenosti, (Zdroj: Česká národní banka, 2014)

13 OPATŘENÍ KE SLEDOVÁNÍ LIKVIDITY

Jak už bylo zmiňováno v předchozích kapitolách je nutné do společnosti zavést kontrolu likvidity, kterou sice ČNB nepožaduje vykazovat v pravidelných intervalech, ale je nutná pro vnitřní kontrolu platební instituce.

Likvidita je v podstatě schopnost podniku přeměnit svá aktiva na peněžní prostředky a těmi následně krýt včas všechny splatné závazky. Hodnotí tedy míru schopnosti podniku uhradit své závazky.

Výpočet likvidity společnosti navrhuji podle všeobecných zásad finanční analýzy dle tzv. poměrových ukazatelů likvidity, které umožňují základní analýzu. Ukazatele likvidity vychází z výpočtů na základě dat z rozvahy společnosti a dělí se do třech stupňů, první, druhé a třetí úrovně. Ukazatel běžné likvidity, pohotové likvidity a okamžité likvidity.

Všechny tři stupně likvidity platební instituce budou spočítány a bude zavedena metodika na základě, které se budou tyto ukazatele pravidelně sledovat.

13.1.1 Běžná likvidita

Tento ukazatel se nazývá jako ukazatel III. stupně a říká, kolikrát je platební instituce schopna uspokojit pohledávky věřitelů v případě, kdy promění všechna oběžná aktiva v peněžní prostředky. Doporučená hodnota pro běžnou likviditu se udává 1,5-2,5.

Pro stanovení běžné likvidity se použije poměr mezi oběžnými aktivy a krátkodobými závazky splatnými do jednoho roku.

Běžná likvidita = oběžná aktiva / krátkodobé závazky

Položky rozvahy	Hodnota v tis. Kč
Oběžná aktiva	71 246
Krátkodobé závazky	46 651
Krátkodobý finanční majetek	60 140
III. stupeň likvidity	1,53

Tabulka 33. Výpočet běžné likvidity, (Zdroj: vlastní zpracování dle účetních dat firmy)

Ukazatel běžné likvidity společnosti vychází 1,53 což je v mezích doporučených hodnot. Znamená to, že společnost má dostatek oběžných aktiv k pokrytí jejich krátkodobých závazků.

13.1.2 Pohotová likvidita

Pohotová likvidita se označuje jako likvidita II. stupně a vylučuje z výpočtu zásoby, coby nezbytné zboží pro zachování chodu firmy. Zároveň jako artikl, který není možné ihned přeměnit na peněžní prostředky. U společností zabývajících se službami, je často pohotová likvidita téměř identická jako běžná likvidita. U konkrétní platební instituce bude identická s běžnou.

Doporučené hodnoty pro pohotovou likviditu jsou 1 – 1,5

Pohotová likvidita = oběžná aktiva – zásoby / krátkodobé závazky

Položky rozvahy	Hodnota v tis. Kč
Oběžná aktiva	71 246
Krátkodobé závazky	46 651
Krátkodobý finanční majetek	60 140
II. stupeň likvidity	1,53

Tabulka 34. Výpočet pohotové likvidity, (Zdroj: vlastní zpracování dle účetních dat firmy)

Ukazatel pohotové likvidity je identický s ukazatelem běžné, jelikož nemá společnost coby platební instituce žádné zásoby. I v tomto případě je ukazatel stále v doporučených mezích.

13.1.3 Okamžitá likvidita

Tento ukazatel se označuje, jako likvidita I. stupně a vyjadřuje okamžitou schopnost společnosti uhradit její krátkodobé závazky. Tím se rozumí, že pro úhradu závazků se může použít finanční majetek a to hotovost v pokladně, peníze na běžných účtech a hotovost uložená v krátkodobě obchodovatelných cenných papírech.

Doporučená hodnota tohoto ukazatele se pohybuje mezi 0,2 – 0,5.

Okamžitá likvidita = krátkodobý finanční majetek / krátkodobé závazky

Položky rozvahy	Hodnota v tis. Kč
Oběžná aktiva	71 246
Krátkodobé závazky	46 651
Krátkodobý finanční majetek	60 140
I. stupeň likvidity	1,29

Tabulka 35. Výpočet okamžité likvidity, (Zdroj: vlastní zpracování dle účetních dat firmy)

Ukazatel okamžité likvidity výrazně překračuje doporučený hodnoty, ale jelikož je jeho hodnota vyšší, než doporučená, není to až tak důležité. Je dobře, že má společnost více peněžních prostředků k pokrytí krátkodobých závazků, Tento přebytek nad doporučenou hodnotu si můžeme vysvětlit také tím, že společnost drží na svých sběrných účtů ze svých peněžních prostředků získaných z provizí rezervu, aby náhodou nedošlo k ohrožení likvidity a schopnosti vyplatit uživatele, který si zažádá o výplatu.

13.2 Zhodnocení výsledků

Ukazatele běžné a okamžité likvidity navrhuji společnosti zavést ke sledování do svého měsíčního vykazování, a to v rámci měsíční uzávěrky tuto likviditu počítat. Dojde tak ke splnění požadavku dle § 27 vyhlášky 141/2011 na zavedení kontrolního systému platební instituce z hlediska řízení likvidity společnosti.

V případě nedostatečné likvidity by měl zodpovědný pracovník okamžitě informovat finančního manažera o této situaci a měly by se podniknout kroky k obnovení likvidity např. změnit strukturu aktiv nebo použít jakékoliv externí zdroje pro získání likvidity.

14 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ

V diplomové práci bylo nastíněno několik problematických oblastí, kterými se platební instituce poskytující platební bránu musí zabývat. Tyto oblasti byly nejprve zanalyzovány a následně řešeny.

Kvůli oblasti peněžních transferů mezi účty a klientským výplatám, byla provedena analýza multibankovních systémů, ve které byl vybrán systém Multicash. Ten je podporován největším množstvím bankovních subjektů v České republice. Následně poté z důvodu technického řešení systému byly vybrány 4 banky, které do systému budou implementovány. Těmito bankami jsou KB, ČS, RB a ČSOB. Na základě zavedení systému Multicash a implementací těchto 4 bank společnost zvýšila podíl rychlosti převodu klientských výplat na 60 % z původních 15 %, na nákladech ušetřila navíc tisíc korun. V případě preference uspořeni bankovních nákladů by společnost ušetřila měsíčně osm tisíc korun, ale peněžní prostředky týž den by obdrželo pouze 33 % klientů, což není pro platební instituci žádoucí.

Protože se společnost stala držitelem licence platební instituce, bylo nutné zavést měsíční výpočet její kapitálové přiměřenosti a zařídit kvartální hlášení pro Českou národní banku. V rozmezí posledního půl roku byl zjištěn rozptyl mezi kapitálovým požadavkem, jež musí společnost plnit a kapitálem, který skutečně vlastní. Ve sledovaném období kapitál rapidně klesal z rezervy 6 milionů na 1,6 milionu. Toto bylo převážně způsobeno měsíční ztrátou, která se zvyšovala. Instituci tedy bylo navrženo okamžité navýšení základního kapitálu a sledování jejího vývoje na další období. Z důvodů výkyvů ztráty z běžného účetního období byl stanoven optimální limit rezervy na kapitálu mezi reálným stavem a požadavkem kapitálové přiměřenosti na 5 milionů.

S kvartálním výkaznictvím souvisí také sledování objemu peněžních prostředků a jejich hlášení, kdy byl společnosti navrhnout postup shromáždění dat z účetní systému pro potřeby kvartálního hlášení České národní banky. Kdy za pomoci analytické evidence sběrných bankovních účtů proběhl export dat z účetního deníku, na jejímž základě byly zjištěny nutné klientské příjmy a výdaje.

V souvislosti se získáním licence platební instituce, bylo také společností zavedeno, sledování likvidity dle klasických finančních ukazatelů, v rámci její měsíční účetní závěrky. Ukazatel hodnoty likvidity společnosti se pohybuje od 1,3 do 1,5. Což značí, že

společnost drží na svých účtech dostatek peněžních prostředků k pokrytí krátkodobých závazků.

Vzhledem k tomu, že společnost využívá v současné době téměř 60 bankovních účtů pro veškerou svoji finanční činnost, bylo nutné zefektivnit řízení toku peněz mezi účty. Protože v současné době společnost poskytuje klientům výplaty peněžních prostředků pouze ze 2 bankovních účtů u jedné banky, ale přijímá prostředky na všechny ostatní účty, je nutné řídit cash flow mezi účty a jednotlivými bankami. Nejdříve byla zjišťována statistika příchozích plateb, poté vyčlenění prostředků z přijatých plateb, které budou sloužit jako rezervy na účtech a následně byly stanoveny návrhy trvalých příkazů. V druhé fázi této kapitoly došlo k rozdělení finančních prostředků na výplatní účty za existence navrhovaných 4 výplatních bank, namísto jedné, kdy bylo opět nutné zohlednit statistiku klientských výplat. Na základě obou předchozích statistik bylo navrženo pravidelné přeposílání peněžních prostředků ze sběrných účtů na výplatní účty.

Oblast peněžních transferů mezi účty je poměrně složitá a dala by se určitě rozvíjet dále, např. pomocí využití kvantitativních metod a lineárního programování.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce pojednávala o oblasti podnikání poskytovatelů platebních služeb, kteří podléhají doзору České národní banky. Zároveň se ale na tyto společnosti nevztahuje zákon o bankách, může se jednat o běžné obchodní firmy, které poskytují tradiční služby ale zároveň i platební služby. Tyto společnosti se tedy řídí speciálními nařízeními především od Centrální banky a Zákonem o platebním styku.

Cílem této diplomové práce bylo tedy zavést nástroje pro efektivní řízení finančních prostředků v platební instituci a stanovit vhodné postupy a opatření pro výkaznictví stanovené Českou národní bankou, které se platební instituce zodpovídá a je jí striktně regulována.

K dosažení tohoto cíle byla v teoretické části nastíněna oblast poskytovatelů platebních služeb, platební systémy, zabezpečení internetových plateb a především regulace, dohled a výkaznictví České národní banky. Poté byla představena společnost spolu s jejími platebními metodami, které poskytuje a vysvětlení jejího chodu. V analytické části, byla provedena analýza multibankovních systémů, které se na trhu vyskytují, pomocí nichž se dají dobře řídit finanční prostředky u více bankovních subjektů. V další části byly zanalyzovány specifika platební instituce, jako je zvláštní režim bankovních účtů, vykazování objemu a peněžních zůstatků, peněžní transfery mezi účty a kapitálová přiměřenost platební instituce.

V projektové části je navržen vhodný bankovní systém pro řízení klientských výplat, opatření ke sledování likvidity společnosti a způsob zpracování dat pro hlášení ČNB. Dalšími kapitolami projektu jsou zavedení kapitálové přiměřenosti u platební instituce a zefektivnění metod řízení toku peněz mezi sběrnými účty společnosti, na kterých se nachází pouze klientské peníze určené pro jejich výplaty. Kapitola 14 představuje celkové zhodnocení projektu a jeho výsledky s možnými návrhy.

V diplomové práci se podařilo zmapovat nejdůležitější problematiky pro finanční řízení společnosti, která se zabývá poskytováním platební brány a navrhnout lepší řešení vybraných finančních procesů. V neposlední řadě tato práce přinesla lepší přehled o problematice jak mně osobně, tak i ostatním pracovníkům ve společnosti

Diplomová práce poslouží, jako manuál pro společnost, která se nově stala platební institucí a podléhá tak přísnému doзору České národní banky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

BABOUČEK, Ivan, 2009. *Regulace činnosti bank*. Vyd. 3. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 318 s. ISBN 978-80-7265-144-3

BELÁS, Jaroslav, 2010. *Management komerčních bank, bankových obchodů a operací*. Vyd. 1. Žilina: GEORG, 471 s. ISBN 978-80-89401-18-5.

DVOŘÁK, Petr, 2005. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 681 s. ISBN 807201515x.

GREENSPAN, Alan, 2012. *Remarks on Evolving Payment System Issues*. Journal of Money, Credit and Banking, roč. 28, č.4, s. 695. ISSN 0022-2879.

INTERNATIONAL MONETARY FUND, 2010, *Annual Report on Exchange Arrangement and Exchange Restrictions 2010*, str. 729

KAŠPAROVSKÁ, Vlasta, 2010. *Banky a komerční obchody*. Vyd. 1. Kravaře: Marreal servis, 172 s. ISBN 978-80-254-6779-4.

KRUEGER, Malte, 2002. *E-money regulation in EU*. In: Robert Pringle and Matthew Robinson (eds.), *E-Money and Payment Systems Review*, London: Centralbanking, s. 239-251. ISBN 190-21-821-89.

KRÁL, Miloš, 2009. *Bankovníctví a jeho produkty*. Žilina: GEORG, 265 s. ISBN 978-80-89401-07-9.

LANCE, James, 2007. *Phishing bez záhad*. Praha: Grada, 281 s. ISBN 80-247-1766-2.

POLOUČEK, Stanislav, 2006. *Bankovníctví*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, xvii, 716 s. ISBN 80-7179-462-7.

PŮLPÁNOVÁ, Stanislava, 2007. *Komerční bankovníctví v České republice*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 338 s. ISBN 978-80-245-1180-1.

REVENDA, Zbyněk, 2011. *Centrální bankovníctví*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 558 s. ISBN 978-80-7261-230-7.

SEKERKA, Bohuslav, 2010. *Bankovníctví I: distanční opora*. Vyd. 3. Pardubice: Univerzita Pardubice, 115 s. ISBN 978-80-7395-318-8

STŘÍHAVKA, Marek, 2001. *Vaše bezpečnost a anonymita na Internetu*. Vyd. 1. Praha: Computer Press, viii, 87 s. ISBN 8072265865.

Zákony, vyhlášky, nařízení, směrnice

ČESKO, 2009. Zákon č. 6/1993 Sb., ze dne 1. ledna 1993 o České národní bance. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 3, s. 35-36 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=6/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

ČESKO, 2009. Zákon č. 284/2009 Sb., ze dne 22. července 1993 o platebním styku. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 89, s. 4177 [cit. 2014-01_30]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=284/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

ČNB, 2004. Věstník č. 6/2004, ze dne 9. dubna 2004. In: *Věstník ČNB* [online]. Částka 6, s. 1-5, [cit. 2014-02-01]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2004/download/v_2004_06.pdf

ČNB, 2011. Vyhláška č. 141/2011, ze dne 13. května 2011. In: *Vyhlášky a opatření ČNB* [online]. s. 76 [cit. 2014-02-02]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/legislativni_zakladna/platebni_institute_a_institute_el_penez/pravni_predpisy.html.

ČNB, 2011. Vyhláška č. 142/2011, ze dne 13. května 2011. In: *Vyhlášky a opatření ČNB* [online]. s. 5 [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/legislativni_zakladna/platebni_institute_a_institute_el_penez/pravni_predpisy.html

EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA, 2013. Nařízení ECB č. 1409/2013, ze dne 28. listopadu 2013. In: *Věstník L. 352/18*, s. 18-19 [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:352:0018:0044:CS:PDF>

EVROPSKÁ UNIE, 2007. Směrnice evropského parlamentu a rady 2007/64/ES, ze dne 13. listopadu 2007. In: *Věstník L 319/I* [online]. s. 36 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/platebni_styk/pravni_predpisy/download/PSD_2007_64_CS.pdf

EVROPSKÁ UNIE, 2009. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2009/110/ES, ze dne 16. září 2009. In: *Věstník I. 267/7* [online]. s. 17 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:267:0007:0017:CS:PDF>

EVROPSKÁ UNIE, 2009. Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 1092/2010 ze dne 24. listopadu 2010. In: *Věstník I. 267/7* [online]. s. 11 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:331:0001:0011:CS:PDF>

Interní

Interní ceníky bank. Společnost PayU, 2014

Bankovní výpisy společnosti, Společnost PayU, 2014

Reportingový balíček finančních výsledků společnosti, Společnost PayU, 2014

Webové stránky

AGMO [online]. 2014 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.agmo.eu/cs>

BSC [online]. 2014 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.bsc-ideas.com/cz/sluzby-a-reseni/mygemini/>

GOPAY [online]. 2014 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.gopay.com/>

GLOBAL PAYMENT EUROPE [online]. 2014 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <https://www.globalpaymentsinc.com/europe/czech/>

GOPE [online]. 2014 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://gope.cz/>

MANAGEMENT DATA PRAHA [online]. 2014 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.mdpraha.cz/cs/MultiCash-Web>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČNB	Česká národní banka
ČSOB	Československá obchodní banka, a.s.
GPE	Global Payment Europe – platební brána
KB	Komerční banka, a.s.
RB	Raiffeisenbank, a.s.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Schéma dvoustupňového bankovního systému	15
Obr. 2. Indikace důvěryhodného šifrovaného spojení v Google Chrome	30
Obr. 3. Uspořádání institucí dle dohledu ČNB	31
Obr. 4. Zvolení banky kupujícího	42
Obr. 5. Zadání přihlašovacích údajů	43
Obr. 6. Potvrzení údajů o platbě	43
Obr. 7. Potvrzení objednávky	44
Obr. 8. Výběr typu banky	44
Obr. 9. Zadání údajů ke kartě	45
Obr. 10. Ověřování platební karty	45
Obr. 11. Potvrzení objednávky	45
Obr. 12. Vzor vygenerované složky	47
Obr. 13. Diagram toku peněz	50
Obr. 14. Swot analýza společnosti	57
Obr. 15. Diagram navrhovaných peněžních toků společnosti	80
Obr. 16. Příchozí platby za leden 2014	81
Obr. 17. Nárůst zůstatku na účtu při odesílání minimální částky v Kč	82
Obr. 18. Vývoj zůstatku při denním odvodu očekávaného denního příjmu	83
Obr. 19. Vývoj měsíčního zůstatku na vybraném účtu v Kč	84
Obr. 20. Matice převodů	89
Obr. 21. Zaznačení účtů, ze kterých není potřebné převádět peníze	89
Obr. 22. Zaznačení převodů z účtů v rámci jedné banky	90
Obr. 23. Zaznačení převodů v rámci jiných bank	91
Obr. 24. Vztah kapitálového požadavku a kapitálu celkem v tis. Kč	95
Obr. 25. Vyplnění struktury kapitálu dle výpočtů v Excelu	102
Obr. 26. Vyplnění vypočtených hodnot o kapitálové přiměřenosti	102

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1. Obratovost aktiv.....	40
Tabulka 2. Obratovost pohledávek	40
Tabulka 3. Obratovost závazků	40
Tabulka 4. Ukazatele zadluženosti	40
Tabulka 5. Instalační a provozní náklady Multicash,	63
Tabulka 6. Poplatky za transakce Multicash.....	63
Tabulka 7. Instalační a provozní náklady Gemini	64
Tabulka 8. Poplatky za transakce Gemini.....	64
Tabulka 9. Průměrné měsíční výplaty.....	72
Tabulka 10. Podíl měsíčních výplat u ČS.....	73
Tabulka 11. Současné náklady na výplaty u ČS	74
Tabulka 12. Banky s největším počtem výplat podporující Multicash.....	74
Tabulka 13. Podíl výplat u vybraných bank.....	75
Tabulka 14. Náklady na transakce	75
Tabulka 15. Podíl výplat z hlediska optimalizace	76
Tabulka 16. Náklady na transakce	77
Tabulka 17. Počet výplat u vybraných bank	77
Tabulka 18. Náklady na transakce	78
Tabulka 19. Podíl výplat u vybraných bank.....	78
Tabulka 20. Statistika příchozích plateb na vybraném sběrném účtu.....	82
Tabulka 21. Výpočet rezervy pro měsíc únor 2014	85
Tabulka 22. Stanovené rezervy a trvalé příkazy pro vybrané účty	86
Tabulka 23. Podíl výplat u bank	87
Tabulka 24. Procentuální zastoupení u navrhovaného řešení.....	87
Tabulka 25. Podíl příchozích plateb na vybrané účty v Kč	88
Tabulka 26. Výpočet původního kapitálu	93
Tabulka 27. Výpočet kapitálové přiměřenosti	94
Tabulka 28. Vyjádření eurových hodnot pro výpočet.....	95
Tabulka 29. Stanovení původního kapitálu na další období.....	96
Tabulka 30. Stanovení kapitálové přiměřenosti na další období	96
Tabulka 31. Export pro výpočet příjmů z uživatelů	100

Tabulka 32. Export pro výpočet výdajů uživatelům	101
Tabulka 33. Výpočet běžné likvidity	103
Tabulka 34. Výpočet pohotové likvidity.....	104
Tabulka 35. Výpočet okamžité likvidity.....	104

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Statistika transakcí a zůstatků.....	117
Příloha P II: Vzor objemového výkazu ČNB.....	118

PŘÍLOHA P I: STATISTIKA TRANSAKČÍ A ZŮSTATKU

	Příchozí transakce za den	Trvalý příkaz	Zůstatek
Datum	Výchozí zůstatek		-
1.1.2014	922 587,82	- 815 588,55	106 999,27
2.1.2014	760 934,86	- 815 588,55	52 345,58
3.1.2014	362 420,11	- 815 588,55	- 400 822,86
4.1.2014	1 254 869,86	-	- 400 822,86
5.1.2014	690 620,63	-	- 400 822,86
6.1.2014	1 023 789,72	- 2 259 138,97	309 318,38
7.1.2014	845 782,24	- 815 588,55	339 512,08
8.1.2014	1 198 324,52	- 815 588,55	722 248,05
9.1.2014	434 936,56	- 815 588,55	341 596,06
10.1.2014	566 292,94	- 815 588,55	92 300,46
11.1.2014	1 022 176,24	-	92 300,46
12.1.2014	356 370,43	-	92 300,46
13.1.2014	979 360,08	- 2 259 138,97	191 068,24
14.1.2014	892 905,31	- 815 588,55	268 384,99
15.1.2014	516 402,11	- 815 588,55	- 30 801,45
16.1.2014	758 523,22	- 815 588,55	- 87 866,78
17.1.2014	1 121 159,62	- 815 588,55	217 704,29
18.1.2014	677 520,80	-	217 704,29
19.1.2014	584 292,86	-	217 704,29
20.1.2014	540 308,38	- 2 259 138,97	- 239 312,63
21.1.2014	1 182 706,29	- 815 588,55	127 805,11
22.1.2014	383 098,68	- 815 588,55	- 304 684,76
23.1.2014	868 408,55	- 815 588,55	- 251 864,76
24.1.2014	1 287 505,74	- 815 588,55	220 052,43
25.1.2014	745 939,53	-	220 052,43
26.1.2014	823 301,75	-	220 052,43
27.1.2014	338 005,58	- 2 259 138,97	- 131 839,68
28.1.2014	1 234 474,31	- 815 588,55	287 046,08
29.1.2014	1 047 336,95	- 815 588,55	518 794,48
30.1.2014	542 246,60	- 815 588,55	245 452,53
31.1.2014	570 136,02	- 815 588,55	- 0,00

PŘÍLOHA P II: VZOR OBJEMOVÉHO VÝKAZU ČNB

Peněžní prostředky - DOPI40 11 - Struktura investování peněžních prostředků			
		Poskytování platebních služeb	Vydávání elektronických peněz
		1	2
Peněžní prostředky celkem	1	47 229 1.1	1.2
Umístění peněžních prostředků celkem (Σ)	2	47 229 2.1	2.2
Pokladni hodnoty	3	3.1	3.2
Účty u úvěrových institucí	4	47 229 4.1	4.2
Vládní nástroje	5	5.1	5.2
Kvalifikované nástroje a)	6	6.1	6.2
Kvalifikované nástroje b)	7	7.1	7.2
Kvalifikované nástroje c)	8	8.1	8.2
Cenné papíry kolektivního investování	9	9.1	9.2

Platební transakce - DOPI40 21 - Platební transakce a vydané elektronické peníze				
		1. měsíc sledovaného období	2. měsíc sledovaného období	3. měsíc sledovaného období
		1	2	3
Objem platebních transakcí	1	185 535 1.1	215 189 1.2	179 235 1.3
Objem vydaných elektronických peněz	2	2.1	2.2	2.3
Průměr elektronických peněz v oběhu	3	3.1	3.2	3.3